

Kinderliteratuur als ondergeschoven kindje:

een analyse van de verschillen tussen kinderen en
volwassenen in de waardering van kinderliteratuur

Masterscriptie Letterkunde (*specialisatie: Literair Bedrijf*)

Naam: Eline van der Boog

Studentnummer: 4766946

Begeleider van de Masterscriptie: Mevr. Dr. M. Koffeman

Tweede lezer van de Masterscriptie: Dhr. Prof. Dr. J. Joosten

Nijmegen – 15 juli 2018

Samenvatting

Kinderliteratuur wordt binnen het literaire veld nog altijd als het “ondergeschoven kindje” gezien. Volwassenen schenken weinig aandacht aan kinderboeken in de media (kranten, tijdschriften en tv) en literaire prijzen spitsen zich vaak toe op literatuur voor volwassenen. Toch worden kinderboeken wel door volwassenen beoordeeld. Dit gebeurt onder andere bij de prestigieuze Gouden Griffel. Ook kinderen beoordelen kinderboeken. Sinds 1988 kent Nederland een boekenjury die volledig uit kinderen bestaat: De Nederlandse Kinderjury.

Het doel van dit onderzoek is om de verschillen tussen kinderen en volwassenen in de waardering van kinderliteratuur te analyseren. Hiervoor is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: *Hoe functioneren kinderboekprijzen in het subveld van de kinderliteratuur?* Om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is gebruik gemaakt van onder andere de veldtheorie van Bourdieu en zijn theorie over symbolisch en economisch kapitaal, het model van Witte over literaire competentie en diverse theorieën over de vorming van smaak en leesgedrag van verschillende ontwikkelingspsychologen.

Op grond van deze theorieën zijn verschillende analyses uitgevoerd waarbij is gekeken naar de winnende en genomineerde titels van de Gouden Griffel en De Nederlandse Kinderjury en hun uitgeverijen. Om de argumenten te kunnen analyseren is een analyse-instrument ontwikkeld. Aan de hand van dit instrument zijn de argumenten uit de juryrapporten van de Gouden Griffel en De Nederlandse Kinderjury, die in de periode 2007 tot en met 2017 zijn opgesteld, geclassificeerd. Uit deze analyse bleek dat kinderen *evasorische* lezers zijn met een beperkte literaire competentie waardoor ze weinig oog hebben voor literaire eigenschappen zoals symboliek. Volwassenen daarentegen zijn *literaire* lezers. Ze bezitten een zeer uitgebreide literaire competentie waardoor ze in staat zijn om de verschillende lagen en literaire componenten in een verhaal te kunnen ontleden.

Eventueel vervolgonderzoek zou uitgevoerd kunnen worden door meer dan een persoon, aangezien het classificeren van argumenten een persoonlijke kwestie is. Er zou bovendien een langere tijdsperiode dan tien jaar in overweging genomen kunnen worden waarbij veranderingen in trends op het gebied van de kinderliteratuur duidelijker worden waargenomen. Eventueel kan zo een vervolgonderzoek zich zelfs uitbreiden naar een internationaal niveau.

Summary

Children's literature is still not fully appreciated within the literary field. Adults pay little attention to books for young readers in the media (newspapers, magazines and television) and literary prizes often focus on adult literature. Nevertheless, children's books are judged by adults. This happens at the prestigious Gouden Griffel among others. Children also review children's books. Since 1988 the Netherlands has a book jury that consists entirely of children: De

Nederlandse Kinderjury.

The aim of this research is to analyse the differences between children and adults in the way they value children's literature. The following research question has been formed: *What is the role of children's literary awards in the subfield of children's literature?* In order to be able to answer this research question, Bourdieu's theory of social fields and his theory on symbolic and economic capital, Witte's model on literary competence and various theories of different developmental psychologists on the formation of taste and reading behavior were used.

Based on these theories, several analyses were carried out which observed the winning and nominated titles of the Gouden Griffel and De Nederlandse Kinderjury and their publishers. An analytical tool has been developed to interpret the reasoning of the judges. Based on this instrument, the arguments from the jury reports of the Gouden Griffel and De Nederlandse Kinderjury, which were drawn up in the period 2007 up to and including 2017, have been classified. This study showed that children are *evasorische* readers with a limited literary competence. As a result they have little regard for literary characteristics such as symbolism. Adults, on the other hand, are *literary* readers. They have a very extensive literary competence which enables them to analyse the different layers and literary components in a story.

Future research in this field could be conducted by more than one person, since classifying arguments is a very personal matter. In addition, a period of more than ten years could be considered, enabling a better observation of changes in trends in children's literature. Ultimately, follow-up research could even be extended to an international level.

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Theoretisch en methodologisch kader	7
Hoofdstuk 1. De positie van kinderliteratuur binnen het literaire veld	11
1.1 Kinderliteratuur in het literaire veld	11
1.2 Kinderliteratuur in relatie tot lezers, auteurs en uitgevers	16
1.3 Ontwikkeling waardering van kinderliteratuur bij jonge lezers (en volwassenen)	18
1.4 Overzicht belangrijkste uitgeverijen van kinderboeken	24
Hoofdstuk 2. Prijzenveld van de kinderliteratuur	29
2.1 Waarde van kinderboekenprijzen in het literaire veld	29
2.2 Inventarisatie van zes kinderboekenprijzen in Nederland	35
2.3 Overkoepelende evaluatie inventarisatie zes kinderboekenprijzen in Nederland	46
Hoofdstuk 3. Casus: Kwantitatieve analyse Kinderjury en Gouden Griffel	51
3.1 Inventarisatie en evaluatie genomineerde titels Kinderjury en Gouden Griffel	51
Hoofdstuk 4. Casus: Kwalitatieve analyse juryrapporten Kinderjury en Gouden Griffel	61
4.1 Analyse-instrument voor evaluatiedomeinen in de kinderliteratuurkritiek	61
4.2 Interpretatie en evaluatie argumenten op basis van analyse-instrument	64
Conclusie	76
Bibliografie	78
Bijlagen	81

Inleiding

“De jeugdliteratuur is in verhouding tot de volwassenenliteratuur nog altijd het ondergeschoven kindje,” zo stelt Helma van Lierop in haar artikel “De jeugdliteratuur als graadmeter” (2003). Deze stelling wordt in de praktijk bewezen door de geringe aandacht voor kinderliteratuur in bijvoorbeeld de wekelijkse boekenbijlage van de *Volkskrant* en het feit dat kinderliteratuur is uitgesloten van deelname aan prestigieuze literaire prijzen (Van Lierop, 2012).

Over de status van het subveld van de kinderliteratuur binnen het literaire veld is door de jaren heen veel geschreven door onder andere Boonstra & Van Lierop, 2000; Van Lierop & Peters, 1998; Van Lierop, 2000; Van Lierop & Vriend, 2001; Van Lierop, 2003; Van Lierop, 2006; Van Lierop, 2012; Mooren, 2006; Oostindië, 2003; De Vries, 1990. Een belangrijk aspect dat deze studies belichten, is de verandering in de manier waarop kinderliteratuur door de jaren heen werd gerecenseerd. Zo verschoof het perspectief van een ideologische blik in de jaren zeventig naar een meer literaire benadering in de jaren tachtig (Bekkering, 1997). Met deze verschuiving werden verschillende prijzen voor kinder- en jeugdliteratuur ingesteld (Bekkering, 1997). Kinderboekenprijzen werden bovendien voorzien van gefundeerde juryrapporten vol literaire argumenten waarom een verhaal al dan niet goed in elkaar zat.

Het is opmerkelijk dat jury's van kinderboekenprijzen meningen over kinderboeken naar voren brengen die gevormd worden door volwassenen en dus onderbouwd worden door een volwassen, literaire blik. Een voorbeeld van zo een volwassen vakjury is de Griffeljury die jaarlijks een literair gestoelde mening vormt over kinderboeken en prestigieuze prijzen – waaronder de Gouden Griffel – uitreikt aan boeken in het genre van de kinderliteratuur. Uit diverse onderzoeken, en in het bijzonder het onderzoek van Theo Witte (2006), is gebleken dat jonge lezers anders met verhalen omgaan dan volwassenen en zich nog niet de vaardigheid eigen hebben gemaakt om de literaire aspecten van een verhaal te kunnen waarderen. Psychologische onderzoeken van onder andere Piaget, Erikson, Bühler en Giehrl stellen dat kinderen bovendien moeite hebben met het begrijpen van symboliek en met het tussen de regels doorlezen – vaardigheden die nodig zijn om literatuur te kunnen waarderen. Deze bevindingen maken het eigenaardig dat volwassenen, op basis van hun verworven literaire competentie, kinderboeken beoordelen, aanprijzen en bekronen. Is het immers niet ook relevant om te weten hoe kinderen kinderliteratuur waarderen, aangezien zij de doelgroep van deze boeken zijn? De jury die antwoord geeft op deze brandende vraag is de Nederlandse Kinderjury waarbij zowel een kindervakjury als kinderpубlieksjury boeken beoordelen en bepalen welke boeken in de prijzen vallen. Wat hierbij met name opvalt, is dat er binnen de Nederlandse Kinderjury andere boeken worden bekroond dan bij de Gouden Griffel.

De stelling dat kinderliteratuur het ondergeschoven kindje is binnen het literaire veld en de aanname dat kinderen en volwassenen op een andere manier teksten lezen, zijn bevindingen

die in meerdere onderzoeken terugkomen. De constatering van deze verschillen in waardering vormde de aanzet van dit onderzoek. Deze Masterscriptie zal zich dan ook buigen over het verschil tussen kinderen en volwassenen in de waardering van kinderboeken binnen de Nederlandse Kinderjury en de Gouden Griffel. Tot dusver is er nog geen onderzoek gedaan naar de verschillen in argumentatie die tussen de juryrapporten van De Nederlandse Kinderjury en de Gouden Griffel door kinderen en volwassenen aan kinderliteratuur worden toegekend.

Het uitreiken van kinderboekenprijzen is daarnaast een belangrijke manier om kinderliteratuur binnen het literaire veld meer op de kaart te zetten. Hoe functioneren kinderboekenprijzen in het subveld van de kinderliteratuur? Het is van belang om meer onderzoek te doen naar de werking en status van deze prijzen om hun invloed binnen het literaire veld nader te bepalen.

Dit hoofdstuk beoogde een korte inleiding te geven in het onderzoek naar de functie van kinderboekenprijzen in het literaire veld en het verschil tussen kinderen en volwassenen in de waardering van kinderliteratuur. Het volgende hoofdstuk zal zich richten op het theoretisch en methodologisch kader van het onderzoek en de wijze waarop onderzoek is gedaan. Daarnaast zal er een korte toelichting volgen op de opbouw van het onderzoek en een beknopte beschrijving van de belangrijkste bronnen en literatuur waar in dit onderzoek gebruik van is gemaakt.

Theoretisch en methodologisch kader

Theoretisch kader

Vanuit de onderzoeksvraag: *Hoe functioneren kinderboekenprijzen in het subveld van de kinderliteratuur?* tracht dit onderzoek de rol van kinderboekenprijzen binnen het literaire veld van de kinderliteratuur in kaart brengen. De onderzoeksfocus zal zich in het bijzonder richten op de verschillen tussen volwassenen en kinderen in de waardering van kinderboeken. Door een vergelijking te maken tussen het gebruik van argumenten in de juryrapporten van de Gouden Griffel en van de Nederlandse Kinderjury, zullen deze verschillen worden onderzocht. Er is gekozen voor de prestigieuze Gouden Griffeljury omdat deze geheel uit volwassenen bestaat. De Nederlandse Kinderjury is gekozen omdat dit de enige vak- én publieksjury is in Nederland die enkel bestaat uit kinderen. Interessant in deze casus is dat beide prijzen worden georganiseerd door de Stichting CPNB, een marketingbureau waar ik vijf maanden stage heb gelopen en dat zich naast het stimuleren van de boekenverkoop ook toelegt op leesbevordering.

In het eerste hoofdstuk zal een beeld worden geschetst van de verhouding tussen het literaire veld en het subveld van de kinderliteratuur aan de hand van de deelvraag: *Wat is de plaats van kinderliteratuur in het literaire veld?* Om de positie van het subveld theoretisch te onderbouwen en de onderliggende relaties tussen diverse actoren in het literaire veld te begrijpen, wordt in dit hoofdstuk gebruikgemaakt van de veldtheorie van Bourdieu (1992; 1993). Daarnaast is er al veel geschreven over de receptie en de status van kinderliteratuur in het literaire veld door onder meer Boonstra & Van Lierop, 2000; Ghesquière, 2009; Van den Hoven, 1994; Lesnik-Oberstein, 2004; Van Lierop & Peters, 1998; Van Lierop, 2000; Van Lierop & Vriend, 2001; Van Lierop, 2003; Van Lierop, 2006; Van Lierop, 2012; Mooren, 2006; Oostindië, 2003 en De Vries, 1990. Bevindingen uit deze literatuur zullen hier aan bod komen.

De tweede paragraaf van het eerste hoofdstuk zal een licht werpen op de relatie tussen kinderliteratuur en lezers, auteurs en uitgevers. De nadruk zal hier liggen op de onderlinge communicatie tussen de verschillende actoren in het literaire veld. Hoe komen kinderboeken uiteindelijk bij de beoogde doelgroep terecht? Welke rol spelen auteurs en uitgevers?

Nadat paragraaf twee een opheldering heeft gegeven over de manier waarop actoren in het literaire veld kinderboeken bij kinderen onder de aandacht weten te brengen, zal paragraaf drie zich toeleiden op de ontwikkeling van de waardering van kinderliteratuur bij zowel jonge lezers als volwassenen. Aan de hand van het boek van Ghesquière (2009) en het model van Witte (2006) zullen verschillende levensfasen, leesfasen, lezershoudingen en lezerstypen van kinderen de revue passeren. Het doel hiervan is om een beter begrip te krijgen van de literaire competentie van kinderen en de wijze waarop een waardeoordeel op diverse leeftijden tot stand komt. Ook de invloed van de sociale omgeving (ouders, school en bibliotheek) op de vorming van smaak zal

kort aan bod komen.

Om het subveld van de kinderliteratuur nader te verkennen, zal in de vierde paragraaf van het eerste hoofdstuk een overzicht worden gemaakt van de belangrijkste uitgeverijen van kinderboeken. De Nederlandse Kinderjury toont, gezien zijn prijswinnaars, al jaren aan dat schrijvers als Paul van Loon (*Dolfje Weerwolfje*, Uitgeverij Leopold), Jozua Douglas (*Costa Banana*, Uitgeverij De Fontein), Francine Oomen (*Hoe overleef ik?*, Querido Kinderboeken), Tosca Menten (*Dummie de Mummie*, Van Goor), Elisabetta Dami (*Geronimo Stilton*, De Wakkere Muis) en Andy Griffiths en Terry Denton (*De Waanzinnige Boomhut*, Uitgeverij Lannoo) erg populair zijn onder kinderen. Maar worden de boeken van deze uitgeverijen ook bekroond met een Gouden Griffel door een volwassenenjury?

Het tweede hoofdstuk richt zich op de rol van kinderboekenprijzen in het subveld van de kinderliteratuur. Vanuit de deelvraag: *Wat is de rol van kinderboekenprijzen in het subveld van de kinderliteratuur?* wordt eerst door middel van Bourdieu's theorie over economisch en symbolisch kapitaal (1992; 1993) de rol van literaire prijzen in het literaire veld beschreven. Wat betekent het winnen van een literaire prijs? Wat is hiervan de waarde? En in welke contexten worden prijzen ingezet als promotiemiddel? Om een beter begrip te verkrijgen van het belang van de toekenning van literaire prijzen, zal het hoofdstuk zich op deze vragen toespitsen op basis van de artikelen van English (2008) en Squires (2004).

Welke prijzen zijn er in Nederland? Door middel van een grondige inventarisatie zullen in de tweede paragraaf van het tweede hoofdstuk zes grote en wat minder grote Nederlandse kinderboekenprijzen aan bod komen. Op basis van tabellen zullen de winnaars van deze prijzen over een periode van tien jaar (van 2007 tot 2017) schematisch in kaart worden gebracht en kort worden geanalyseerd.

Zijn er grote verschillen op te merken tussen de prijzen met de betrekking tot hun winnaars? Welke uitgeverijen en auteurs scoren goed bij kinderen en/of volwassenen? En wat zegt dit over hun beoordelingscriteria en manier van lezen? Om deze vragen te kunnen beantwoorden – en de resultaten in een goed perspectief te kunnen zetten binnen het subveld van de kinderliteratuur – zullen deze vervolgens in de derde paragraaf van hoofdstuk 2 worden geïnterpreteerd aan de hand van de behandelde literatuur uit het eerste hoofdstuk en paragraaf 2.1 van dit onderzoek. Tot slot zal de derde paragraaf worden afgesloten met de hypothese van dit onderzoek (zie Methodologie).

Het derde hoofdstuk richt zich op de casus van dit onderzoek en legt daarbij de focus op twee belangrijke prijzen binnen het subveld van de kinderliteratuur; namelijk de prijzen van de Nederlandse Kinderjury, bestaande uit een publieks- en vakjury van kinderen en de vakjury van de Gouden Griffel, bestaande uit volwassenen. Er zal worden gekeken naar de genomineerde auteurs en de bijbehorende uitgeverijen. Wat zeggen deze nominaties over de smaak van kinderen en volwassenen betreffende kinderboeken? Aan de hand van de deelvraag *Hoe verschillen*

de smaken en voorkeuren van kinderen en volwassenen met betrekking tot kinderboeken? zullen de verschillen in smaak tussen kinderen en volwassenen worden beschreven. Hiervoor zal gebruik worden gemaakt van de boeken van Chambers (2013), Duijx (2003) en Ghesquière (2009).

Het vierde hoofdstuk bevat de corpusanalyse van dit onderzoek en neemt de proef op de som door de rapporten van de Nederlandse Kinderjury en de Griffeljury aan een grondige analyse te onderwerpen. Vanuit de deelvraag: *Hoe verschillen de waarderingen en beoordelingscriteria van kinderen en volwassenen met betrekking tot kinderboeken?* zal de analyse zich enkel richten op de bekroonde boeken (de winnaars) waarbij discours en impliciete beoordelingscriteria in ogenschouw zullen worden genomen. Om de analyse uit te kunnen voeren zal gebruik worden gemaakt van juryrapporten die in een periode van tien jaar zijn verschenen. Daarnaast zal deze analyse een beroep doen op de eerdere resultaten uit de literatuur over de verschillen in smaak tussen kinderen en volwassenen.

Methodologie

Op basis van de bevindingen uit de literatuurstudie zal in de eerste drie hoofdstukken een antwoord worden gegeven op de vier deelvragen: *Wat is de plaats van kinderliteratuur in het literaire veld?*, *Wat is de rol van kinderboekenseprijzen in het subveld van de kinderliteratuur?*, *Hoe verschillen de smaken en voorkeuren van kinderen en volwassenen met betrekking tot kinderboeken?* en *Hoe verschillen de waarderingen en beoordelingscriteria van kinderen en volwassenen met betrekking tot kinderboeken?* Het tweede hoofdstuk zal met behulp van het spreadsheetprogramma Excel (Microsoft) een schematische weergave geven van de prijswinnende kinderboeken in Nederland over een periode van tien jaar, waarbij de onderlinge verhoudingen tussen de uitgevers en auteurs worden bestudeerd. In het derde hoofdstuk zullen naast de prijswinnende kinderboeken in Nederland, alle genomineerde boeken die de afgelopen tien jaar kans maakten op de Prijs van de Nederlandse Kinderjury, de Pluim van de Senaat of de Gouden Griffel schematisch worden weergegeven in de vorm van tabellen en kolomgrafieken. Ook hier zal gebruik worden gemaakt van Excel. Het vierde hoofdstuk zal aan de hand van een longitudinaal onderzoek de beoordelingscriteria in de juryrapporten van de Gouden Griffel en de Nederlandse Kinderjury tussen 2007 en 2017 analyseren. Om deze argumenten te kunnen analyseren zal een analyse-instrument worden ontwikkeld zodat de criteria op methodologische wijze kunnen worden geclassificeerd.

Het onderzoek zal vertrekken vanuit de hypothese dat kinderen op een andere manier kinderboeken beoordelen dan volwassenen. Er wordt verwacht dat de verschillen tussen kinderen en volwassenen in de waardering van kinderliteratuur in de juryrapporten van de Nederlandse Kinderjury en Griffeljury terug te zien zullen zijn. Deze verschillen kunnen worden verklaard doordat kinderen nog niet hetzelfde literaire competentieniveau hebben verworven als

volwassenen. Kinderen houden zodoende meer van conventionele verhaallijnen en beoordelen boeken aan de hand van sterk emotioneel gekleurde, directe en ongerefecteerde argumenten die ze baseren op hun eigen belangstelling, smaak en behoefte. Volwassenen daarentegen prijzen eerder originele en vernieuwende teksten en doen dit aan de hand van vakinhoudelijke aspecten en maatschappijvisie.

Het onderzoek zal worden afgesloten met de beantwoording van de onderzoeksvraag en een conclusie. Tot slot worden aan dit onderzoek een bibliografie en enkele bijlagen toegevoegd. Deze bijlagen bevatten tabellen van alle genomineerde titels van de Nederlandse Kinderjury en de Gouden Griffel in de periode 2007 tot en met 2017 (zie Tabellen, 8-10 in Bijlagen) en de berekeningen van de classificatie van de argumenten uit de juryrapporten die op basis van het analyse-instrument zijn gemaakt (zie Tabellen 11-16 in Bijlagen). Daarnaast zijn de juryrapporten van de winnende titels van de Nederlandse Kinderjury en de Gouden Griffel van de jaren 2007 tot en met 2017 in een digitale bijlage opgenomen.

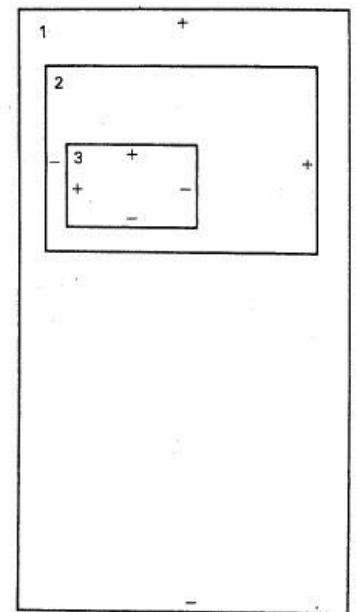
Hoofdstuk 1. De positie van kinderliteratuur binnen het literaire veld

1.1 | Kinderliteratuur in het literaire veld

De Franse socioloog Pierre Bourdieu karakteriseerde het literaire veld als een “field of powers,” maar ook een “field of struggles” waarin krachten worden behouden of worden getransformeerd (Bourdieu, 1993: 30). Het literaire en artistieke veld (3) bevindt zich in een veld van macht (2) en dit krachtveld ligt weer ingebed in het veld van klasserelaties (1) (zie Figuur 1). Er heerst binnen deze velden zowel een heteronoom als een autonoom hiërarchisch systeem. Bourdieu stelt dat het succes van het culturele product enerzijds wordt bepaald door de economische opbrengst (heteronoom), anderzijds door de mate van symbolische opbrengst of *prestige* door middel van specifieke *consecratie* (autonoom) van het product door verschillende actoren in het literaire veld (Bourdieu, 1993: 38).

Actoren (auteurs, uitgevers, boekhandels, critici, bibliotheken en het onderwijs) bezetten binnen dit dynamische veld een vaste positie, maar zijn tegelijkertijd voor die positie ook afhankelijk van elkaars macht. In dit krachtveld, waarin verschillende actoren strijden om erkenning, woedt tevens een strijd tussen verscheidene genres. *Wat is de plaats van kinderliteratuur in het literaire veld?* In tegenstelling tot kinderliteratuur¹ heeft volwassenenliteratuur een sterke positie in het literaire veld verworven. Om de plek van kinderliteratuur in het veld te verstevigen, wordt er sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw niet enkel gekeken naar de pedagogische waarde van kinderboeken, maar wordt er door critici tevens aandacht geschonken aan de *literair-formele aspecten* van het kinderboek (Bekkering, 1997: 461; Van Lierop, 2012: 24; Van den Hoven, 1994: 20-21). De term ‘literair’ duidt hier, evenals bij het begrip ‘volwassenenliteratuur’, op verhalen met een bijzondere stijl, originele, maar ook complexe verhaalstructuren en de kracht om lezers te verrassen of aan het denken te zetten.

Ondanks deze literaire emancipatie van het kinderboek wordt jeugdliteratuur nog altijd over het hoofd gezien binnen het literaire veld (Mooren, 2006: 113). Kranten (zoals *de Volkskrant*, *NRC Handelsblad* en *Trouw*) en televisieprogramma’s (zoals *VPRO Boeken*) lichten door middel van recensies, besprekingen en gastauteurs iedere week literaire boeken uit die gericht zijn op een volwassen publiek. Met deze “jeugdovriendelijke houding” maken zij weinig plaats voor de receptie van kinderboeken (Van den Hoven, 1994: 24). Daarnaast zijn er veel meer literaire prijzen voor volwassenenliteratuur dan kinderboekprijzen in Nederland. Toonaangevende prijzen als de ECI Literatuurprijs (voorheen AKO Literatuurprijs) en de Libris Literatuurprijs

Figuur 1. *The field of cultural production and the field of power.*
Uit: Bourdieu, 1993.

¹ Met “kinderliteratuur” worden boeken en teksten bedoeld die geschreven zijn voor de leeftijdsgroep tot twaalf jaar Rita Ghesquière, *Jeugdliteratuur in perspectief*. (Leuven, 2009), 10; Peter van de Hoven, *Grensverkeer: over jeugdliteratuur*. (Den Haag, 1994), 16.

bekronen bovendien geen werken binnen het genre van de kinderliteratuur. Deze discrepantie tussen volwassenenliteratuur en kinderliteratuur werd door verschillende onderzoekers opgemerkt. Zo stelt Van Lierop dat:

“de middelen die een maatschappij tot haar beschikking heeft om literaire auteurs een hoge status te geven, altijd buiten het bereik van jeugdboekenschrijvers hebben gelegen (...) Prestigieuze literaire prijzen, één van de belangrijkste statussymbolen [in het literaire veld], hebben kinderliteratuur van oudsher buitengesloten” (2012: 23-24).

Van Lierop merkt op dat wanneer auteurs van volwassenenliteratuur debuten in de kinderliteratuur, deze boeken vaker worden bekroond met een Gouden of Zilveren Griffel of in de prijzen vallen bij de Woutertje Pieterse Prijs dan het werk van schrijvers die uitsluitend kinderboeken schrijven (Van Lierop, 2012: 26-27).

Als reactie op de literaire emancipatie van het kinderboek zijn jeugdliteratuurrecensenten vanaf de jaren zeventig van de vorige eeuw naast pedagogische ook literaire aspecten van kinderliteratuur in hun recensies gaan evalueren (Van den Hoven, 1994: 21). Anders dan volwassenenliteratuur, wordt kinderliteratuur van oudsher in verband gebracht met onderwijs en opvoeding. Moraliserende verhalen hebben binnen de opvoeding een voorbeeldfunctie voor kinderen om ze wegwijst te maken in wat ‘goed’ en wat ‘slecht’ is (Ghesquière, 2009: 14). Binnen het onderwijs ligt de focus vanaf de twintigste eeuw met name op het zogenaamde ‘spelende leren.’ Deze verandering creëert ruimte voor avonturenverhalen over andere werelden en andere culturen en sprookjes (Ghesquière, 2009: 14-15). De vrijheid die het spelende leren binnen het veld van de kinderliteratuur biedt, doet een discussie oplaaien onder pedagogen. Is het kinderboek niet bedrieglijk? Is het verantwoord om kinderen onder te dompelen in fantasiewerelden die zo ver van onze harde maatschappij verwijderd liggen? Onder meer de avontuurlijke science-fiction verhalen van Jules Verne, maar ook *Harry Potter* van J.K. Rowling kwamen in de twintigste en eenentwintigste eeuw erg onder vuur te liggen (Ghesquière, 2009: 17-18). De originele wijze waarop literatuur een beroep doet op de verbeeldingskracht van lezers, botst sterk met de pedagogische motieven om kinderen op een directe en eenvoudige manier een realistisch beeld van de wereld voor te schotelen.

Een mogelijke motivatie voor jeugdliteratuurrecensenten om kinderboeken toch als een vorm van literatuur te beoordelen, is om zelf meer aanzien te krijgen (Van den Hoven, 1994: 21). Om aanzien te verkrijgen en invloed in het veld uit te oefenen moeten recensenten eerst een bepaalde mate van (symbolisch en cultureel) kapitaal opbouwen (Bourdieu, 1992: 252). Dit kunnen zij doen door recensies te schrijven waarin argumenten worden aangevoerd die, aan de hand van hun kennis en smaak, literair zijn onderbouwd. Het gehanteerde begrip ‘literair’ verschilt immers niet tussen verhalen geschreven voor kinderen of volwassenen. Goed onderbouwde recensies beïnvloeden op hun beurt de keuzes, meningen en smaak van

consumenten en lezers. Boeken kunnen bovendien in de loop van de tijd van lezerspubliek veranderen. Zo werden (bewerkte versies van) *Gulliver's Travels* en *Robinson Crusoe* steeds vaker gelezen door kinderen (Ghesquière, 2009: 10). Deze boeken werden niet speciaal voor een jong publiek geschreven, maar kunnen nu, vanwege hun populariteit onder jonge lezers, wel als kinderboeken worden beschouwd. De groeiende aandacht voor de literaire eigenschappen van kinderboeken doet echter de vraag rijzen in hoeverre hier nog kan worden gesproken van *kinderboeken* – boeken die geschikt worden bevonden voor *jonge* lezers en doorgaans een eenvoudige, moraliserende verhaallijn bevatten. Als het 'literaire kinderboek' de norm wordt, kinderboeken daardoor niet meer per se ongecompliceerd of didactisch hoeven te zijn en volwassenen er ook veel plezier aan kunnen beleven, verdwijnt het kinderboek als genre dan niet? (De Vries, 1990: 65). Om wat helderheid in deze tegenstrijdigheid aan te brengen, is het van belang om in de rest van dit hoofdstuk de pedagogische en literaire aspecten van kinderliteratuur in relatie tot volwassenenliteratuur nader te verkennen.

1.1.1. De literaire polysysteemtheorie

Rita Ghesquière (2009: 18) stelt in haar boek dat kinder- en jeugdliteratuur nog steeds voornamelijk als "opvoedkundig instrument" wordt gezien. Er zijn volgens haar twee (uiterste) manieren waarop volwassenen tegen kinderen en kinderliteratuur aankijken. Enerzijds kunnen kinderen worden beschouwd als kleine volwassenen die zo snel en zo vroeg mogelijk moeten kunnen meedraaien in de volwassen maatschappij (Ghesquière, 2009: 18). Op die manier kunnen kinderboeken voor de ontwikkeling van kind naar functionerende volwassene een uitstekende leidraad bieden door de werkelijkheid onverbloemd af te beelden. Anderzijds kunnen kinderen worden gezien als jonge mensen die nog in hun eigen wereld leven, afgeschermd van de harde werkelijkheid (Ghesquière, 2009: 18). In dit geval is het wenselijk dat kinderboeken een positief beeld schetsen van de maatschappij. Deze pedagogische opvattingen tonen aan dat volwassenen continu bij zichzelf te rade gaan of een werk geschikt is voor kinderen om te lezen. Welke invloed hebben boeken op de ontwikkeling van kinderen? Kunnen kinderen de volwassen werkelijkheid, zoals deze in volwassenenliteratuur wordt afgeschilderd, wel aan? Deze terughoudendheid laat zien dat kinder- en jeugdliteratuur niet op dezelfde manier wordt behandeld als volwassenenliteratuur: "Hoe jonger de lezer is, hoe kleiner de 'literaire' gewichtjes zijn die men hanteert" (Ghesquière, 2009: 18). In hoeverre kan er bij kinder- en jeugdliteratuur gesproken worden van 'literatuur'?

Het begrip literatuur wordt vaak bediscussieerd aan de hand van twee opvattingen. De eerste opvatting is normatief. Zij gaat ervan uit dat enkel werken van grote, erkende schrijvers als literatuur mogen worden gezien (Ghesquière, 2009: 19). De tweede opvatting stelt dat er verschillende vormen van literatuur naast elkaar bestaan. Binnen het literaire veld strijden deze

vormen om erkenning, status en invloed (Ghesquière, 2009: 19). De tweede benadering geeft bovendien geen oordeel over de esthetische waarde van literatuur – het draait hier om het analyseren en ontleden van uiteenlopende teksten. De theorie die het beste bij deze tweede methode past is de polysysteemtheorie. “De polysysteemtheorie stelt dat elke literatuur zich gedraagt als een complex systeem met een eigen waardeschaal, bepaalde normen en modellen” (Ghesquière, 2009: 19). Omdat de focus niet op de essentie van teksten ligt, maar op de relatie *tussen* verhalen, kunnen kinderboeken binnen de open en heterogene polysysteemtheorie wel degelijk raakvlakken hebben met volwassenenliteratuur. De brede definitie die in dit model aan literatuur gegeven wordt, creëert immers een verzameling van verschillende soorten werken. Deze open blik zorgt ervoor dat een werk niet als minderwaardig of als ‘niet-literair’ kan worden bestempeld. Kinderboeken worden hiermee in staat gesteld om een niet-eenduidige verhaallijn te bevatten. Ze kunnen op originele, literaire wijze pedagogische boodschappen uitdragen die jonge lezers tot nadenken aanzetten.

Binnen de literaire polysysteemtheorie zijn er verschillende centra en een periferie te vinden. Verschillende actoren in het literaire veld – auteurs, uitgevers, critici – bepalen welke literaire werken zich in de centra mogen vestigen en welke zich ophouden in de periferie. Met andere woorden: actoren hebben de macht om, op basis van hun literaire smaak, bepaalde literaire werken te canoniseren en in een van de centra te plaatsen. Gecanoniseerde werken worden binnen het literaire veld als waardevol gezien, maar zijn niet per definitie ‘beter’ dan werken die niet tot de literaire canon behoren (Ghesquière, 2009: 19). Wel heersen er voortdurend spanningen tussen de verschillende centra en de periferie. De canon is een dynamisch begrip dat literaire auteurs omvat die bang zijn om hun hoge status binnen de canon te verliezen, dan wel bezig zijn om, vanuit de periferie, de heersende kenmerken van het huidige canonkarakter te werven (Ghesquière, 2009: 19-20). Literaire subsystemen, zoals kinder- en jeugdliteratuur en volwassenenliteratuur, werken op dezelfde wijze als hierboven is beschreven. Afhankelijk van de literaire voorkeuren van de actoren in het literaire veld, drijven subsystemen van canon naar periferie en andersom. In het huidige literaire veld bevindt kinder- en jeugdliteratuur zich in de periferie van het literaire polysysteem en is de volwassenenliteratuur voornamelijk gecanoniseerd (Ghesquière, 2009: 20). In haar boek noemt Ghesquière een aantal feiten waaruit deze verdeling blijkt: “Zo vinden we met moeite een jeugdboek terug in onze klassieke literatuurgeschiedenissen. Ook zijn relatief weinig metateksten (recensies, studies) beschikbaar. In haar ontwikkeling vertoont de jeugdliteratuur verder weinig (primaire) vernieuwende modellen” (2009:20). Deze constatering laten zien dat kinder- en jeugdliteratuur niet alleen achterloopt op de volwassenenliteratuur, maar ook veel minder aandacht krijgt van actoren in het literaire veld. Recensies van kinder- en jeugdliteratuur bestaan meestal uit samenvattingen, waarbij er geen aandacht wordt geschonken aan de literaire kwaliteit van een tekst. Daarnaast wordt het schrijven van boeken voor een jong publiek in een systeem waar

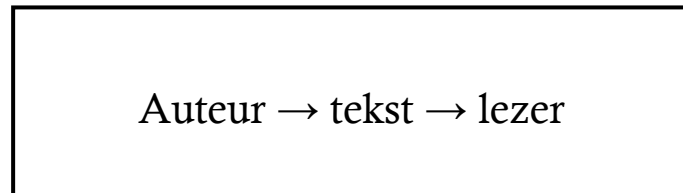
complexe, volwassenenliteratuur de maatstaf is, gezien als een “gemakkelijk karweitje” waardoor kinderboekenschrijvers automatisch een lagere status toebedeeld krijgen dan schrijvers van boeken voor een volwassen publiek (Ghesquière, 2009: 21).

Om van dit imago af te komen, ontstonden er vanaf de periode na de Tweede Wereldoorlog diverse nationale en internationale instituties om kinder- en jeugdliteratuur te promoten. In Nederland werd in 1952 het Bureau Boek en Jeugd van de NBLC opgericht, in Vlaanderen ontstond in 1976 het Nationaal Centrum voor Jeugdliteratuur en op internationaal niveau toont het International Board on Books for Young People (IBBY) het belang aan van kinder- en jeugdliteratuur (Ghesquière, 2009: 21). IBBY doet dit onder andere door het tweejaarlijks uitreiken van de Hans Christian Andersenprijs; de meest prestigieuze internationale prijs binnen het veld van de kinder- en jeugdliteratuur. Ondanks de literaire emancipatie van het kinderboek in de jaren zeventig en de opkomst van verschillende (internationale) promotiebureaus, was er in de jaren negentig opnieuw amper ruimte voor kritische recensies van kinderboeken in de Nederlandse kranten (waaronder *NRC-Handelsblad*, *Trouw* en *Algemeen Dagblad*) en literaire tijdschriften (zoals *Tirade*).

Rond de eeuwwisseling gaat de kinder- en jeugdliteratuur steeds meer gelijk op met de volwassenenliteratuur. Dit is terug te zien in de genres – traumaliteratuur, thrillers en chicklit – die bij beide doelgroepen populair zijn en waarvan uitgeverijen meer boeken zijn gaan publiceren. Bovendien komen kinder- en jeugdliteratuur en volwassenenliteratuur steeds dichterbij elkaar door het groeiende aantal schrijvers dat voor beide doelgroepen boeken begint te schrijven (Ghesquière, 2009: 22). Daarnaast krijgt kinder- en jeugdliteratuur qua stijl, compositie en symboliek een steeds meer literaire vorm: “Jeugdauteurs exploreren nieuwe technische procedés en brengen gelaagdheid en verborgen symboliek aan, terwijl recensenten en juryleden de literaire kwaliteit meenemen in hun beoordeling (Ghesquière, 2009: 22). Als gevolg van deze veranderingen, dienen kinderboeken een bepaalde mate van complexiteit te bezitten en aan de hierboven genoemde literaire vorm te voldoen om tot de canon van de kinder- en jeugdliteratuur te behoren. Dat wil zeggen: volwassenen verwachten dat kinderboeken die tot de canon worden gerekend, door zowel kinderen als volwassenen zullen worden gewaardeerd, ondanks het feit dat beide doelgroepen de teksten anders zullen interpreteren. De onvermijdelijke vraag rest natuurlijk of dit ook de boeken zijn die kinderen zelf graag willen lezen.

1.2 | Kinderliteratuur in relatie tot lezers, auteurs en uitgevers

Bij de waardering van een tekst komen verschillende zenders en ontvangers om de hoek kijken. Binnen het literaire veld ziet de communicatie tussen auteur, tekst en lezer er gewoonlijk zo uit:

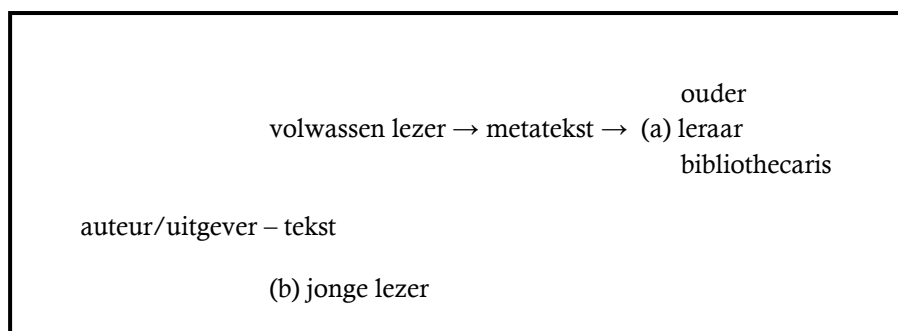

Figuur 2. *Communicatiemodel Jakobson (1960).* Uit: Ghesquière, 2009.

Zoals uit de vorige paragraaf bleek, valt kinder- en jeugdliteratuur binnen het perifere deel van het polysysteem. Het zijn de volwassenen en hun volwassenenliteratuur die zich in de centra bevinden en die het in dit model voor het zeggen hebben. Kinder- en jeugdliteratuur wordt vooral gecreëerd, gepubliceerd en beoordeeld door volwassenen:

“In de jeugdliteratuur beheersen de volwassenen haast volledig het productie- en consumptieproces. Zij schrijven niet alleen de boeken, maar interpreteren en beoordelen ze meestal ook bij hun verschijnen. Ze promoveren boeken met griffels en prijzen of via keuzelijsten en beïnvloeden zo weer andere volwassenen, die de boeken kopen” (Ghesquière, 2009: 23).

In het geval van kinderboeken bereikt de tekst dus niet direct de (jonge) lezer (zie Figuur 2), maar gaat dit via een omweg. Aangepast op de situatie van kinder- en jeugdliteratuur ziet het communicatiemodel er zo uit:

Figuur 3. *Communicatiemodel toegespitst op Kinder- en jeugdliteratuur.* Uit: Ghesquière, 2009.

Opvallend aan Figuur 3 is in de eerste plaats het feit dat er twee verschillende paden zijn: pad ‘a’ en pad ‘b.’ Nadat de auteur zijn boek heeft laten publiceren, komt het werk eerst bij de volwassen lezer terecht. Deze schrijft of leest mogelijk een metatekst (recensie) waarna het boek meer

bekendheid geniet en onder de aandacht komt van volwassenen die veel met kinderen en kinderboeken te maken hebben (a). Als deze volwassenen enthousiast zijn over een werk, komt het boek pas bij de jonge lezer terecht (b). Kinderboeken komen dus bijna nooit direct in handen van de beoogde jonge lezer omdat het boekenaanbod in eerste instantie door volwassenen zorgvuldig wordt gefilterd. Uit dit model blijkt dat metateksten, zoals recensies, voornamelijk gericht zijn op volwassenen. In tegenstelling tot de volwassen doelgroep binnen het subsysteem van de volwassenenliteratuur, laten kinderen zich in hun boekenkeuzes niet direct beïnvloeden door recensies. De auteur en de uitgever zijn op deze manier genooddaakt om zich op allebei de doelgroepen te richten (Ghesquière, 2009: 24). Dit onderzoek gaat er bovendien vanuit dat kinderen boeken op een andere manier waarderen dan volwassenen. Dit resulteert in kinderboeken die voor zowel kinderen als volwassenen gemakkelijk zijn om te lezen waarbij kinderen vermoedelijk genieten van het verhaal, terwijl volwassenen hoogstwaarschijnlijk het meest worden gegrepen door de stijl en/of de compositie van het werk en tussen de regels door de symboliek of bepaalde humor opmerken die jonge lezers (nog) niet kunnen ontwaren.

De communicatie tussen tekst en (beoogde) lezer begint bij de auteur (en in mindere mate bij de illustrator). Deze “wordt algemeen beschouwd als de schepper of de maker van het literaire werk” (Ghesquière, 2009: 29). In elk verhaal stopt de auteur een beetje van zijn eigen geschiedenis, psychologie en normen en waarden. Deze aspecten kunnen – mits ze worden opgemerkt – het kinderboek meer diepte geven en de geloofwaardigheid van het genre verhogen (Ghesquière, 2009: 40).

In paragraaf 1.1 werd gesteld dat er binnen het literaire veld de opvatting heerst dat het schrijven van kinderboeken een gemakkelijk karweitje is. “Ook nu leeft bij velen het idee dat het gemakkelijker is voor kinderen te schrijven dan voor volwassenen en dat wie faalt als auteur voor volwassenen, best nog zijn kans kan wagen in de kinderboekenwereld” (Ghesquière, 2009: 30). Deze opvatting komt de status van de kinderboekenschrijver niet ten goede. Schrijvers van kinderboeken verzetten zich hier dan ook hevig tegen. Zo stelde de Britse schrijver Leon Garfield dat een schrijver niet bewust het publiek kiest waarvoor hij schrijft en krijgt hierbij steun van C.S. Lewis: “Books primarily written for children are bad books” (Ghesquière, 2009: 31). Sjoerd Kuypers doet hier nog een schepje bovenop door te stellen dat het schrijven van kinderboeken juist erg moeilijk is, omdat er in feite voor twee soorten publiek wordt geschreven, namelijk kinderen en volwassenen (Ghesquière, 2009: 31). Terwijl de strijd om erkenning van kinderboekenschrijfster doorwoedt, is er nauwelijks een band tussen jonge lezers en kinderboekenauteurs. Jonge lezers weten vaak niet wie hun favoriete boeken hebben geschreven, tenzij de auteur veel in de publiciteit is (Ghesquière, 2009: 32). Tegenwoordig moet de auteur, dankzij de opkomst van social media, wel in staat zijn om deze leemte een beetje op te vullen waardoor het contact met de doelgroep beter verloopt. En dat gebeurt ook: steeds meer populaire

kinderboekenauteurs, zoals Niki Smit en Jozua Douglas, zijn actief op kanalen als Instagram en Twitter.

Naast de auteur vormt de uitgeverij een belangrijke – misschien wel belangrijkste – schakel tussen tekst en lezer. De uitgever geeft immers de doorslag welke manuscripten zullen worden gepubliceerd als boek. Bij het nemen van de beslissing of een manuscript al dan niet wordt uitgegeven, spelen allereerst commerciële belangen een rol, maar ook inhoudelijke, meer symbolische, waarden wegen zwaar (Ghesquière, 2009: 49). Kinderboeken moeten aan bepaalde – kwalitatief hoge – eisen voldoen die het imago van de uitgeverij hoog houden. In die zin heeft de uitgeverij de macht om in het literaire veld als ‘gatekeeper’ te fungeren (Ghesquière, 2009: 49). Alle manuscripten die niet binnen het fonds van een bepaalde uitgeverij passen, zullen nooit in handen van de (beoogde) lezer vallen. Daarnaast moeten kinderboeken zodanig aantrekkelijk zijn voor de consument, dat deze bereid is om ervoor te betalen. De uitgeverij weegt, bij de vraag of een boek uitgegeven moet worden, voortdurend af of een publicatie zorgt voor een zekere economische opbrengst (commercie) aan de ene kant en symbolische opbrengst (prestige) aan de andere kant. De krachten in het literaire veld, zoals Bourdieu deze typeerde, laten zich hier duidelijk gelden. De volgende paragraaf zal zich richten op de waardering van kinderboeken. Hoe komt het dat kinderen en volwassenen anders tegen teksten aankijken?

1.3 | Ontwikkeling waardering van kinderliteratuur bij jonge lezers (en volwassenen)

Uit de voorgaande paragrafen is gebleken dat kinderliteratuur een bijzonder subveld is. Hoewel kinderen binnen dit literaire subveld de lezersdoelgroep vormen, zijn het volwassenen die de kinderboeken schrijven, uitgeven, canoniseren, beoordelen enzovoorts. Ook wordt er vanuit gegaan dat volwassenen in de tekst op zoek gaan naar originele verhaalstructuren, stijlen, compositie en symboliek, terwijl kinderen zich liever door een boeiend verhaal laten meevoeren. Toch zijn deze bevindingen niet genoeg om te kunnen vaststellen waar kinderen en volwassenen tijdens het lezen van kinderliteratuur specifiek naar op zoek gaan – waar hun specifieke waardering door wordt gevormd. Want wat willen kinderen nu zelf graag lezen? In deze paragraaf zal worden ingegaan op de invloed van de verschillende levens- en leesfasen van met name kinderen, maar ook volwassenen, op de receptie van kinderliteratuur. Welke leeshoudingen en lezerstypen zijn er en welke rol speelt het sociale milieu bij de vorming van diverse smaken?

1.3.1. *Levensfasen*

Psycholoog Erik. H. Erikson stelt dat de mens in het leven acht fasen doormaakt waarin telkens andere relaties centraal staan. In de leeftijd van 0-2 jaar is de belangrijkste persoon in iemands leven de moeder, van 2-4 jaar zijn dit de ouders, 5-7 jaar het gezin, 6-12 jaar de buurt en de school, 13-19 jaar de leeftijdsgenoten, 20-30 jaar de partners, 30-65 jaar de maatschappij en vanaf 65 jaar de mensheid (Ghesquière, 2009: 61). Ontwikkelingspsycholoog Jean Piaget koppelt aan

deze levensfasen diverse mechanismen of vaardigheden. Vanuit de sensomotorische fase (18 maanden-2 jaar) waarin de zintuigen centraal staan, belandt het kind in de preoperatieve periode (2-7 jaar) waarin het zelf leert handelen, maar slechts een beperkt logisch inzicht heeft in de complexiteit van de wereld (Ghesquière, 2009: 63). Vanaf de derde fase (7-12 jaar) leert het kind om te gaan met ruimte en tijd en krijgt het meer inzicht in toeval en causaliteit (Ghesquière, 2009: 63). Deze vaardigheden hebben gevolgen voor de ontwikkeling van de cognitie, affectie en morele waarden van het kind. De laatste fase (11-15 jaar) is de periode waarin het kind zichzelf leert uit te drukken door los te komen van de sociale omgeving en zich leert in te leven in andere realiteiten (Ghesquière, 2009: 63).

In het kader van lezen is het interessant om te onderzoeken vanaf welke leeftijd kinderen in staat zijn om zich in verschillende (verhaal)perspectieven te verplaatsen – ook wel *decentratie* genoemd. Onderwijspsycholoog Robert Selman stelt dat kinderen zich pas vanaf 5 jaar realiseren dat anderen de werkelijkheid wellicht anders interpreteren dan zijzelf doen. Deze realisatie wordt tijdens het ouder worden een steeds bewuster proces. Toch leert een kind pas vanaf 10 jaar om zich volledig te verplaatsen in een ander perspectief. Vanaf de adolescentie is een kind in staat om meerdere perspectieven te begrijpen en met elkaar te vergelijken. Verhalen, zo stelt Selman, zijn een belangrijk middel om bij kinderen dit proces van decentratie te versterken (Ghesquière, 2009: 63).

1.3.2. Leesfasen

Ontwikkelingspsychologe Charlotte Bühler stelde vast dat we in onze jeugd door vijf leesfasen heen gaan. Deze leesfasen gaan ongeveer gelijk op met de vaardigheden die tijdens de verschillende leesfasen van Piaget worden opgedaan.

De eerste boeken die kinderen in handen krijgen, zijn vaak prentenboeken zoals *Nijntje* van Dick Bruna. Prentenboeken vormen een belangrijk onderdeel van de literaire competentie en staan centraal tijdens de zogenoemde Struwwelpeterleeftijd (2-4 jaar). De verhalen kenmerken zich door hun alledaagsheid, waardoor jonge kinderen zich goed met de gebeurtenissen in het boekje kunnen identificeren (Ghesquière, 2009: 67). In prentenboeken werken tekst en beeld samen, waarbij illustraties voornamelijk dienen om het verhaal te ‘verluchten’ (Van der Pol, 2010: 23-24). Er is doorgaans een sterke moraal aanwezig om kinderen iets te leren. Hoewel prentenboeken bekendstaan om hun realistische verhalen, vormen ook sprookjes en fabels belangrijke genres voor jonge kinderen.

Rond de leeftijd van 4 jaar groeit bij kinderen de interesse in fantasieverhalen (Ghesquière, 2009: 71). Kinderen leren tijdens deze Sprookjesleeftijd (4-10 jaar) gaandeweg een onderscheid te maken tussen realiteit en fictie. Een belangrijk onderdeel binnen deze leesfase is de overgang van boeken als middel om de taal te beheersen, naar boeken als middel om de innerlijke

verbeelding aan te spreken. Identificatie met de personages en gebeurtenissen blijft voor kinderen ook in deze fase nog erg belangrijk.

Vanaf ongeveer 9 jaar belanden kinderen qua leesgedrag in de Robinsonleeftijd, ook wel de leerfase genoemd. Fantasier verhalen komen in deze fase, die tot ongeveer het 12^e levensjaar duurt, wat meer op de achtergrond te staan. Er ontstaat een groeiende interesse in avontuurlijke en realistische verhalen, waarin personages in staat zijn om zelf oplossingen voor hun problemen te vinden. Een goed voorbeeld van zo een boek is *De scheepsjongens van Bontekoe* geschreven door Johan Fabricius. De voorkeur voor het heldhaftige en later het emotionele staat in deze leesfase centraal (Ghesquière, 2009: 68-69). Omdat het kind in deze fase erg gericht is op school en leeftijdsgenoten, begint ook de invloed van de meningen van *peers* (leeftijdsgenoten) mee te spelen in de boekenkeuze.

De Heldenleeftijd wordt bereikt door kinderen vanaf ongeveer 12 jaar en duurt tot het begin van de adolescentie. De 'probleemboeken' waar in deze periode steeds meer belangstelling voor wordt opgebracht, zitten vol drama en spanning. Voor deze oudere kinderen zijn die verhalen een manier om hun eigen gevoelens te verkennen (Ghesquière, 2009: 69).

De laatste fase wordt de Romanleeftijd genoemd (15-20 jaar). Jongeren krijgen gaandeweg steeds meer aandacht voor de psychologische aspecten van verhalen. Idealiter brengen jongeren tijdens deze leesfase steeds meer interesse op voor literatuur en de complexe boodschappen die dit soort teksten uitdragen (Ghesquière, 2009: 70). Ook het leren ontdekken van meerdere interpretaties is een vaardigheid die van pas komt in de ontwikkeling naar volwassen leesgedrag.

De uiteenlopende levensfasen, zoals deze hierboven staan beschreven, bieden een beeld van de verkregen vaardigheden die jonge lezers helpen bij het vormen van een eigen smaak tijdens de leesfasen. De theorieën van Erikson, Piaget, Bühler en ook Witte (zie paragraaf 1.3.3) dienen in ruime zin te worden opgevat. Ze zijn geen garantie voor de smaak die een lezer uiteindelijk zal ontwikkelen. Om de vorming van het smaakproces enigszins te begrijpen, is het noodzakelijk om dieper in te gaan op verschillende soorten leeshoudingen en lezerstypen. Al in de kindertijd bezitten mensen namelijk uiteenlopende motivaties om boeken te lezen. Bovendien is dit ook de periode waarin uiting wordt gegeven aan de voorkeur voor bepaalde boekengenres en legt ieder kind een andere focus op aspecten van een tekst.

1.3.3. Leeshoudingen en lezerstypen

In tegenstelling tot die van volwassenen, missen boekbeoordelingen van kinderen vaak een sterke literaire argumentatie. Van Lierop (2006: 65) onderbouwde dit als volgt in haar artikel:

Kinderen beoordelen een boek op basis van hun persoonlijke belangstelling, voorkeur, smaak en behoefte en doen dat, afhankelijk van leeftijd en ervaring, sterk emotioneel gekleurd, direct en ongerefleeteerd. Ze gaan daarbij niet af op meer vakinhoudelijke aspecten en als ze dat doen (bijvoorbeeld in het geval verhaaldynamiek of spanning) wordt dat niet literair gemotiveerd, maar op basis van individuele indrukken, gevoelens en interesses.

Persoonlijke voorkeuren zorgen ervoor dat niet elk kind graag hetzelfde soort boeken leest. Hans Giehlr beschreef in zijn boek *Der junge Leser* (1977) aan de hand van drie grondmotivaties (begrip, ontsnappen en zingeven) vier leeshoudingen en lezerstypen.

Er zijn kinderen die graag informatieve teksten lezen. Deze *functioneel-pragmatische* lezers hebben een grote drang naar kennisverwerving in een zo kort mogelijke tijd. Kinderen die liever boeken lezen om aan de werkelijkheid te ontsnappen worden ook wel *emotioneel-fantastische* lezers genoemd. Dit *evasorisch* lezen komt onder kinderen het meeste voor. Ze lezen graag fantasie- en avonturenverhalen en vinden het leuk om via de personages in het boek allerlei gebeurtenissen en emoties mee te maken (Ghesquière, 2009: 73). Enkelen – wat oudere kinderen – lezen *cognitief* en hebben zowel oog voor de verhaalvorm als voor de symbolische eigenschappen van een verhaal. Het zijn *rationeel-intellectuele* lezers die de informatie in het boek kritisch in zich opnemen en tegelijkertijd op zoek gaan naar de diepere betekenis van de tekst. Deze lezers bezitten op zijn minst de vaardigheden om met tijd en causaliteit om te gaan (zie subparagraaf 1.3.1 voor de acht fasen van Erikson). Daarnaast spelen volwassenen (leraren of ouders) een belangrijke rol bij de vorming van deze leeshouding (Ghesquière, 2009: 73). Tot slot is er de *literaire* lezer. Bij het *literair-esthetisch* lezen is er veel aandacht voor de vorm – de wijze waarop zinnen zijn gestructureerd en de verschillende interpretaties die deze kunnen uitlokken. Dit type lezer is dan ook vrij zeldzaam onder jonge kinderen en is bovendien zeer opvoedingsafhankelijk (Ghesquière, 2009: 73). Enkele decennia later, in 2006, stelde Theo Witte in zijn onderzoek naar de zes niveaus van literaire competentie hetzelfde vast. Deze niveaus reiken van ‘zeer beperkte literaire competentie’ (niveau 1) tot ‘zeer uitgebreide literaire competentie’ (niveau 6). Om de literaire ontwikkeling van kinderen en jongeren positief te ondersteunen, dient het literatuuronderwijs volgens Witte aan te sluiten op de literaire competenties van de leerling (Witte, 2006: 65). Dit betekent dat jonge(re) lezers er goed aan doen om boeken te lezen die op dat moment bij hun literaire competenties passen. Deze competentie is weliswaar per persoon verschillend, maar wordt sterk beïnvloed door factoren als leeftijd en opleidingsniveau. Het model van Witte (zie Figuur 4) ziet er als volgt uit:

	NIVEAU 1	NIVEAU 2	NIVEAU 3	NIVEAU 4	NIVEAU 5	NIVEAU 6
	ZEER BEPERKTE COMPETENTIE	BEPERKTE COMPETENTIE	ENIGZINS BEPERKTE COMPETENTIE	ENIGZINS UITGEBREIDE COMPETENTIE	UITGEBREIDE COMPETENTIE	ZEER UITGEBREIDE COMPETENTIE
COMPLEXITEIT	kan <i>niet</i> zeer eenvoudige literaire werken lezen, begrijpen en waarderen	kan zeer eenvoudige literaire werken lezen, begrijpen en waarderen	kan eenvoudige literaire werken lezen, begrijpen en waarderen	kan literaire werken met een gemiddelde moeilijkheidsgraad lezen, begrijpen en waarderen	kan complexe literaire werken lezen, begrijpen en waarderen	kan zeer complexe literaire werken lezen, begrijpen en waarderen
BEGINNIVEAU (HV4)	zwak	redelijk	goed	zeer goed	niet van toepassing	niet van toepassing
EINDNIVEAU (H5 OF V6)	zeer onvoldoende havo (<4)	onvoldoende havo (5), zeer onvoldoende vwo (<4)	redelijk havo (6), onvoldoende vwo (5)	goed havo (7 à 8), redelijk vwo (6)	goed vwo (7 à 8), zeer goed havo (9 à 10)	zeer goed vwo (9 à 10)

Figuur 4. Model van Witte: zes niveaus van literaire competentie. Uit: Witte, 2006.

Witte verklaart dat het laagste competentieniveau, zoals in bovenstaande figuur staat aangegeven, ongeveer “ligt onder het gewenste startniveau van havo/vwo 4” (Witte, 2006: 70). Evenals in het model van Giehl, worden jonge kinderen uitgesloten van het lezen van literatuur. De kritische en analytische vaardigheden die nodig zijn om de essentie van een literaire tekst te kunnen vangen, zijn bij kinderen immers nog volledig in ontwikkeling. Aan de ene kant geeft dit een solide verklaring voor de verschillende posities van kinderliteratuur en volwassenenliteratuur binnen het literaire veld. Want waarom zouden kinderboeken literair-formele aspecten bevatten als de lezersdoelgroep – kinderen – niet in staat zijn om ze op te merken? Aan de andere kant laten kinderboeken, die door volwassenen gunstig worden beoordeeld, zien dat kinderboeken wel degelijk literair-formele eigenschappen bevatten. Bovendien hebben verschillende factoren invloed op het al dan niet opmerken van deze literair-formele aspecten door kinderen. Zo hebben we al kunnen lezen dat opleidingsniveau invloed uitoefent op het verkrijgen van een literaire leeshouding bij kinderen. In de volgende subparagraaf van dit hoofdstuk zal blijken dat ook de sociale omgeving van kinderen bijdraagt aan hun vermogen om literaire teksten te waarderen. Op deze manier wordt duidelijk dat de posities van kinderliteratuur en volwassenenliteratuur niet zo ongelijk zijn als in het literaire veld wordt gesuggereerd.

Het is inmiddels wel duidelijk geworden dat kinderboeken op basis van hun literair-formele eigenschappen meer aanzien kunnen krijgen in het literaire veld. Het feit dat er

kinderboeken zijn die een literaire status hebben verworven (bijvoorbeeld door het winnen van een Griffel), impliceert dat kinderen dus – al dan niet onbewust – in staat zijn om ‘literair te lezen.’ Ghesquière (2009: 73) zegt hierover in haar boek:

“Toch zijn er jonge lezers die geboeid raken door de taal en bijvoorbeeld zinnen of uitdrukkingen die hen treffen, signaleren aan een geïnteresseerde volwassene. Andere kinderen schrijven versjes of verhalen in een schriftje of dagboekje. Ook hier zal vooral de opvoeding latente gevoeligheden op de voorgrond halen.”

De vraag die hier overeind blijft staan is of de boeken die door volwassenjury's worden bekroond, ook door kinderjury's een prijs worden toegekend.

De typologieën van Giehrl en het model van Witte zijn slechts richtlijnen en moeten ook als zodanig worden gezien. Het schema van Giehrl dient eerder als handvat om verschillende typen lezers te categoriseren en is hiermee vrij dynamisch. Het is daarom van belang om in te zien dat kinderen in staat zijn om de ene keer *informatorisch* te kunnen lezen en de andere keer *evasorisch*. Witte's idee dat literatuuronderwijs aan moet sluiten bij de literaire competenties van jonge lezers, maakt dat er individuele verschillen tussen leerlingen mogelijk zijn. Niet elk kind zal steeds even ver zijn in zijn of haar literaire ontwikkelingsproces. Met deze kanttekening in ons achterhoofd is het wel interessant om in het casusonderzoek de beoordeling van kinderen van diverse kinderboeken te analyseren. De modellen van Giehrl en Witte zullen dan ook worden gebruikt om te bepalen binnen welke lezerstypen de kinderen vallen. Op deze manier kunnen de aangevoerde argumenten beter worden verklaard. Aan de hand van de boeken die kinderen uitkiezen om te lezen en de waarde die ze eraan toekennen, valt op te maken in hoeverre ze – al dan niet onder invloed van hun sociale omgeving – literair competente lezers zijn. Een grote rol is bovendien weggelegd voor de docent die de kenmerken van de diverse competenties dient te kennen om de leerling op weg te helpen een succesvol literair lezer te worden (Witte, 2006: 65; 80-81). Zoals we ook zien bij Ghesquière, gaat Witte er vanuit dat de directe omgeving een grote invloed uitoefent op het verkrijgen van een literaire leeshouding. De volgende subparagraaf zal zich richten op de invloed van het sociale milieu op de (jonge) lezer.

1.3.4. Sociale milieu

De invloed van het sociale milieu is een factor die op basis van argumenten in een recensie niet altijd makkelijk is te meten. De boekenkeuze van de beoordelaar (kind of volwassene) zegt daarentegen wel iets over diens smaak. Omdat het sociale milieu een grote rol speelt – of ooit heeft gespeeld – in het leven van de recensent, wordt deze factor ter afsluiting kort behandeld.

Voor jonge kinderen vormt het gezin de belangrijkste invloed op het leesgedrag. Deze invloed wordt door ouders op hun kinderen uitgeoefend door het geven van boeken als cadeaus

of bezoeken aan de bibliotheek (Ghesquière, 2009: 76). Diverse onderzoeken laten tevens zien dat meisjes over het algemeen een positievere houding tegenover lezen aannemen en meer lezen dan jongens. In 2005 toonde een groot onderzoek van de National Literacy Trust aan dat 57% van de ondervraagde meisjes lezen leuk vindt, tegenover 46 % van de jongens. Jonge meisjes lezen graag fantasieverhalen en vanaf de puberteit ook graag realistische verhalen; jongens lezen liever sciencefiction, misdaadromans en informatieve boeken (Ghesquière, 2009: 75). Lezen hangt daarnaast nauw samen met intelligentie (Ghesquière, 2009: 75). Hoe hoger de intelligentie, hoe eerder de jonge lezer zich zal ontwikkelen tot een lezer met een brede, literaire smaak en met een voorliefde voor een veelheid aan genres.

Jonge lezers komen doorgaans niet via televisie – met uitzondering van het Jeugdjournaal – en radio in aanraking met literatuur, omdat deze media weinig aandacht besteden aan boeken. Het internet en de sociale media kanalen brengen hier verandering in, door verslag te doen van evenementen rondom boeken. De website en sociale media van De Nederlandse Kinderjury is hier een goed voorbeeld van. Daarnaast is de opkomst van zogenoemde *boekbloggers* (blogs) en *boektubers* (YouTube) erg invloedrijk. Deelname van basisscholen aan evenementen als de Kinderboekenweek en De Nederlandse Kinderjury, wordt door de Stichting CPNB – de organisator van deze campagnes – erg gestimuleerd. Dit heeft ervoor gezorgd dat deze landelijke evenementen, waarbij kinderboeken centraal staan, succesvolle methoden zijn geworden om kinderen op school met kinderliteratuur in aanraking te laten komen. Ook het toekennen van prijzen is een goede manier om kinderboeken onder de aandacht te brengen bij zowel kinderen als volwassenen (Ghesquière, 2009: 78). Dit gebeurt onder andere door de prijsuitreikingen te behandelen als *topic* binnen het Jeugdjournaal. Maar ook door stukjes te plaatsen in de *Kidsweek* – een weekkrant speciaal voor kinderen tussen de 7 en 12 jaar – of op de website van *Kidsweek*. Via het internet en sociale media, scholen, het Jeugdjournaal en *Kidsweek* komen we uiteindelijk uit bij de institutie die kinderboeken naar kinderen toebrengt: de uitgeverij.

1.4 | Overzicht belangrijkste uitgeverijen van kinderboeken

Zoals in dit hoofdstuk naar voren komt, zijn uitgeverijen een invloedrijke institutie binnen het literaire veld. Nederland kent enkele belangrijke kleine en grote uitgeverijen van kinderboeken. Hieronder worden tien uitgeverijen kort uitgelicht waarvan boeken in de periode 2007 tot en met 2017 twee keer of vaker een van de volgende belangrijke kinderboekenprijzen in de wacht hebben gesleept: Prijs of Pluim van de Nederlandse Kinderjury, Gouden Griffel, Woutertje Pieterse Prijs, Hotze de Roosprijs, Jenny-Smelik-IBBY-prijs en/of Theo Thijssenprijs. Indien boeken van Vlaamse uitgeverijen een Nederlandse kinderboekenprijs hebben gewonnen, is ervoor gekozen om de uitgeverijen mee te nemen die een of meerdere vestigingen in Nederland hebben.

1.4.1. Uitgeverij Leopold

Uitgeverij Leopold is in 1923 opgericht door H.P. Leopold, de eigenaar van de Haagse Post. De uitgeverij is een dochteronderneming van WPG Uitgevers en deelt samen met Querido's Kinderboeken Uitgeverij en Ploegsma één overkoepelende directie.

De – inmiddels – klassieker *De scheepsjongens van Bontekoe* van Johan Fabricius is het eerste kinderboek dat Uitgeverij Leopold in 1924 aan zijn fonds toevoegde. Sindsdien heeft Leopold zich ontwikkeld tot een kinder- en jeugdboekenuitgeverij met een sterk fonds. In de jaren tachtig werden ook prentenboeken in het fonds van Uitgeverij Leopold opgenomen. Enkele voorbeelden uit hun fondslijst zijn: *De brief voor de koning* van Tonke Dragt, de prentenboekenserie *Kikker* van Max Velthuijs en *Dolfje Weerwolfje* van Paul van Loon. Uitgeverij Leopold laat via haar website weten dat zij kinderen niet ziet als kleine volwassenen, maar als kleine mensen met een volwassen smaak.²

1.4.2. De Wakkere Muis

De Wakkere Muis werd in 2005 als zelfstandige uitgeverij opgericht om de boeken van Elisabetta Dami rondom de fictieve muis Geronimo Stilton uit te geven. Haar fonds bestaat uit verschillende boekenseries over Geronimo Stilton en zijn familieleden, waaronder Thea Stilton. Elisabetta Dami laat haar boeken uitgeven onder de naam van haar fictieve personages. De website van de Wakkere Muis stelt dat haar boeken een brug proberen te slaan tussen het hoogste AVI niveau (leesniveau) en de kinder- en jeugdroman. Daarnaast laat ze weten dat haar boeken erg populair zijn bij kinderen met leesproblemen (dyslexie) en kinderen die gewoonlijk niet graag lezen.³

1.4.3. Querido Kinderboeken

Uitgeverij Querido werd in 1915 opgericht door Emanuel Querido. Sinds begin jaren zeventig nam Querido, naast boeken voor volwassenen, ook kinderboeken op in hun fonds. Het eerste kinderboek dat de Em. Querido's Kinderboeken Uitgeverij B.V. publiceerde, was *Pluk van de Petteflet* van Annie M.G. Schmidt en verscheen in 1971. Het kinderboekenfonds van deze prestigieuze uitgeverij is sindsdien uitgebreid met Nederlandse en Vlaamse auteurs waaronder Imme Dros, Bart Moeyaert, Toon Tellegen, Edward van de Vendel en Francine Oomen.⁴

² Bron: website Uitgeverij Leopold (leopold.nl)

³ Bron: website De Wakkere Muis (wakkeremuis.nl)

⁴ Bron: website Querido Kinderboeken (queridokinderboeken.nl)

1.4.4. Van Holkema & Warendorf

Van Holkema & Warendorf werd in 1878 opgericht door Tjomme Van Holkema. Tegenwoordig is Van Holkema & Warendorf een imprint van Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum waaronder kinder- en jeugdliteratuur wordt uitgegeven. Uitgeverij Uniekboek | Het Spectrum is sinds 2010 onderdeel van LannooMeulenhoff B.V.

Van Holkema & Warendorf heeft een gevarieerde fondslijst vol herkenbare, prettig leesbare kinder- en jeugdboeken geschikt voor kinderen met uiteenlopende AVI niveaus.⁵ Auteurs die aan de uitgeverij zijn gebonden zijn onder andere Jacques Vriens, Vivian den Hollander en Janneke Schotveld.

1.4.5. Van Goor

Uitgeverij Van Goor is een van de oudste uitgeverijen van Nederland. Van Goor werd in 1839 opgericht door Gerrit Benjamin van Goor. Sinds 1970 is Van Goor een imprint van Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum waaronder kinder- en jeugdliteratuur wordt uitgegeven. De imprint heeft een fondslijst met humoristische en spannende boeken van internationale auteurs.⁶ De Nederlandse Tosca Menten is een succesvolle kinderboekenschrijfster die momenteel verbonden is aan Van Goor.

1.4.6. De Fontein

Uitgeverij De Fontein werd in 1946 opgericht door de VBK Uitgeversgroep. Binnen de uitgeverij zijn er verschillende imprints, zoals De Fontein Romans & Spanning en De Fontein Kinder- en jeugdboeken. De Fontein richt zich op het uitgeven van zowel populaire, als literaire kinderboeken. Het fonds van De Fontein Kinder- en jeugdboeken bestaat uit kinderboeken van internationale auteurs zoals Jeff Kinney, Roald Dahl en Rachel Renée Russell. Enkele Nederlandse auteurs zijn Jozua Douglas en Niki Smit.⁷

1.4.7. Moon

Uitgeverij Moon werd in 2007 opgericht en heeft zich sindsdien gespecialiseerd in het uitgeven van kinder- en jeugdliteratuur. De uitgeverij is een imprint van Overamstel Uitgevers. Moon presenteert zich als een jonge, bruisende uitgeverij die boeken uitgeeft die eigentijds en origineel zijn en vol fantasie zitten.⁸ Het fonds van Moon bestaat uit Nederlandse en buitenlandse kinderboekenauteurs waaronder Lemony Snicket, Jennifer Niven en Manon Sikkels.

⁵ Bron: website Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum (unieboekspectrum.nl)

⁶ Bron: website Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum (unieboekspectrum.nl)

⁷ Bron: website De Fontein (uitgeverijdefontein.nl)

⁸ Bron: website Moon (uitgeverijmoon.nl)

1.4.8. Lannoo

Uitgeverij Lannoo is een Vlaamse uitgeverij die in 1909 werd opgericht door Joris Lannoo. Lannoo geeft boeken in uiteenlopende genres en categorieën uit. In Nederland valt het kinderboekenfonds van Uitgeverij Lannoo onder LannooMeulenhoff B.V. van Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum. Het fonds bestaat uit onder andere uit de succesvolle Australische kinderboekenauteur Terry Denton en verschillende Vlaamse kinderboekenschrijvers. Uitgeverij Lannoo tracht een toonaangevende, innovatieve en creatieve uitgeverij te zijn. Zij streeft naar economische en culturele meerwaarde door de belangen van anderen in het oog te houden en door met haar producten een verschil te maken binnen de culturele industrie.⁹

1.4.9. Gottmer

Gottmer Uitgevers Groep werd in 1938 door Johannes Hendricus Gottmer opgericht als Uitgeverij J.H. Gottmer. Gottmer gaf aanvankelijk religieuze boeken uit. Inmiddels bestaat het fonds uit spirituele boeken, non-fictie en kinder- en jeugdliteratuur (waaronder prentenboeken als *Rupsje Nooitgenoeg* van Eric Carle). Bij de keuze om een boek uit te geven staan kwaliteit en originaliteit bij Gottmer hoog in het vaandel. Maar nog belangrijker vinden zij dat hun boeken door kinderen met veel plezier moeten worden gelezen.¹⁰ De auteurs Britta Teckentrup, Bette Westera en de populaire Young-Adult schrijver John Green zijn onder andere verbonden aan Gottmer.

1.4.10. Lemniscaat

Uitgeverij Lemniscaat is een toonaangevende uitgeverij in Nederland. Lemniscaat werd in 1963 opgericht door het echtpaar Boele van Hensbroek. De uitgeverij geeft boeken uit voor kinderen en volwassenen. Boeken voor kinderen worden opgedeeld in de genres prentenboeken, kinderboeken, jeugdboeken en sprookjes en verhalen.¹¹ Uitgeverij Lemniscaat heeft onder andere boeken van Thea Beckman, Koos Meinderts en Jan Terlouw uitgegeven. Recente Nederlandse kinderboekenschrijvers in hun (internationale) fonds zijn onder meer Jowi Schmitz en Pieter Koolwijk.

In dit hoofdstuk is een beeld geschetst van de positie van het subveld van de kinderliteratuur binnen het literaire veld. In het veld woedt een voortdurende strijd tussen uiteenlopende actoren. Na de beschrijving van deze machtsstrijd, die als doel heeft om een aanzienlijke plaats binnen het literaire polysysteem te bemachtigen, werd in dit hoofdstuk dieper ingegaan op de communicatiewerking tussen verschillende actoren in het veld. De uitgeverij werd hier de

⁹ Bron: website Uitgeverij Lannoo (lannoo.be)

¹⁰ Bron: website Gottmer (gottmer.nl)

¹¹ Bron: website Uitgeverij Lemniscaat (lemniscaat.nl)

belangrijkste actor bevonden, die als 'gatekeeper' bepaalt welke boeken worden uitgegeven, en dus ook welke kunnen worden verkocht, gelezen, beoordeeld en bekroond. Tot slot hebben de (psychologische) ontwikkeling van leesvaardigheid, vorming van smaak, de totstandkoming van diverse lezerstypen en de invloed van de sociale omgeving aangeduid dat kinderen en volwassenen op een andere manier (kinder)boeken waarderen. Voortbouwend op deze bevindingen, zal het volgende hoofdstuk zich richten op het prijzenveld van de kinderliteratuur.

Hoofdstuk 2. Prijzenveld van de kinderliteratuur

2.1 | Waarde van kinderboekenprijzen in het literaire veld

Binnen het literaire veld is het de volwassenenliteratuur waar doorgaans de meeste aandacht naar uitgaat en die het meeste prestige werft. Desondanks weten bepaalde kinderboeken, dankzij de erkenning van hun literaire vorm, lof te krijgen van volwassenen. Deze waardering van volwassenen uit zich onder meer door een bekroning met een Gouden Griffel – de meest prestigieuze prijs op het gebied van de kinderliteratuur die ieder jaar door een volwassenenjury wordt toegekend. Bekroonde boeken worden in boekhandels vervolgens voorzien van een opvallende sticker op de kaft. Ook webwinkels als bol.com vermelden bij het desbetreffende boek in ieder geval of het de Gouden Griffel, Kinderjuryprijs of Woutertje Pieterse Prijs heeft gewonnen, in de hoop de verkoop te stimuleren. Kinderboekenprijzen lijken hiermee een belangrijke positie in te nemen binnen het literaire veld – een positie waar actoren in het veld in meer of mindere mate symbolisch kapitaal aan toekennen. *Wat is de rol van kinderboekenprijzen in het subveld van de kinderliteratuur?*

2.1.1. Bourdieu over economisch en symbolisch kapitaal in het literaire veld

Bij producenten van culturele producten is er in het literaire veld sprake van een bepaalde mate van “ontkenning van de economie” (Bourdieu, 1992: 246). Dat wil zeggen dat de producent, bijvoorbeeld een uitgeverij, zich ogenschijnlijk onverschillig opstelt tegenover het economische kapitaal van het uitgegeven werk. Daartegenover staat dat producenten in het literaire veld veel waarde hechten aan de symbolische of artistieke waarde van een cultureel product. Deze symbolische waarde is niet in geld te vatten, maar kan het best worden omschreven als het prestige of gezag dat een werk in de loop der jaren heeft vergaard. Ondanks dat de ontkenning van de economie volgens Bourdieu de kern vormt van het literaire veld en ten grondslag ligt aan de wijze waarop dit veld functioneert en handelt (Bourdieu, 1992: 253), zorgt het symbolische kapitaal ervoor dat het culturele product op de langere termijn erg succesvol kan zijn en als gevolg daarvan alsnog veel economisch kapitaal zal oogsten. Dit is bijvoorbeeld te zien bij klassieke literatuur, deze werken worden nog altijd gekocht en gelezen.

De reputatie van een cultureel product hangt samen met de objectieve relaties tussen diverse actoren in het literaire veld. Bourdieu (1992: 252; 1993: 30) stelt dat er niet één actor (uitgever, invloedrijk persoon, weekblad, instelling enzovoort) is aan te wijzen die de waarde van een cultureel product bepaalt. Deze reputatie komt door het hele productieveld tot stand, waarbij alle actoren voortdurend strijden om het vermogen tot consecratie; het vermogen dus om het geloof in de waarde van een werk te bepalen en te verspreiden. Culturele producten zijn op hun beurt erg afhankelijk van het ‘geloof’ in en de erkenning van de actoren betreffende de

symbolische of artistieke waarde van het werk (Bourdieu, 1993: 35). Een product kan bijvoorbeeld veel lof krijgen door de erkenning van bepaalde literaire kwaliteiten die door actoren in het veld aan het werk worden toebedeeld. Omdat het literaire veld voortdurend aan verandering onderhevig is, worden er, gedurende een langere periode, verschillende betekenissen aan culturele producten toegeschreven (Bourdieu, 1993: 31). Afhankelijk van de *Zeitgeist* kan een werk vervallen tot een parodie of juist het gevoel van emancipatie versterken. Daarnaast stelt Bourdieu dat iedere kritiek – positief of negatief – die over het werk wordt gepubliceerd, meetelt. Ook een negatieve kritiek draagt immers de boodschap uit dat het werk de moeite waard is om te beoordelen en om over te discussiëren binnen het veld (Bourdieu, 1993: 36). Dit verklaart waarom er dikwijls eenzelfde soort artikel over kinderliteratuur verschijnt waarin wordt beschreven dat kinderliteratuur het ondergeschoven kindje van het literaire veld is. Door over kinderliteratuur te blijven schrijven, wordt getracht het genre onder de aandacht te houden van de verschillende actoren in het veld.

In het eerste hoofdstuk werd al gesteld dat er in het hiërarchische literaire veld continu wordt gestreden om prestige. Bourdieu benadrukt dat culturele producten door het publiek (bijvoorbeeld lezers) worden opgemerkt of worden genegeerd. Deze aandacht, of de afwezigheid ervan, geeft een betrouwbare indicatie van de economische, politieke en artistieke profijten die succesvolle producten weten te oogsten. Het belang van deze profijten en de waarde die in het veld daaraan automatisch wordt toebedeeld, laten zien dat producenten wel degelijk geïnteresseerd zijn in de economische en politieke successen die het desbetreffende product weet te behalen (Bourdieu, 1993: 46). Deze successen op het vlak van economisch en symbolisch kapitaal zijn onder andere te meten aan de hand van verkoopcijfers en literaire prijzen. De laatste al dan niet voorzien van (publieks)jury's. Literaire prijzen leveren tevens een bijdrage aan de groei van het symbolische kapitaal van een werk. Om symbolisch kapitaal te verwerven is het voor onder meer auteurs en uitgevers belangrijk om een naam op te bouwen die binnen het literaire veld door andere actoren herkend en vervolgens erkend wordt (Bourdieu, 1992: 248).

Er heerst in het veld tevens een strijd tussen de producten die door andere actoren of producenten (bijvoorbeeld uitgeverijen en auteurs) worden geconsacreerd en de producten waar andere actoren of producenten geen waarde aan toekennen. Deze twee soorten culturele producten staan in het hiërarchische systeem lijnrecht tegenover elkaar (Bourdieu, 1993: 46). De theorie van Bourdieu sluit in die zin goed aan bij de literaire polysysteemtheorie zoals deze werd behandeld in Hoofdstuk 1. Culturele producten die veel prestige van andere actoren toebedeeld weten te krijgen, bijvoorbeeld volwassenenliteratuur, vestigen zich in de centra. Kinderliteratuur, die veel minder prestige krijgt, houdt zich op in de periferie van het hiërarchische literaire systeem. Bourdieu (1993: 46) stelt daarnaast dat producten die erkenning krijgen van de elite of de bourgeoisie, in strijd zijn met producten die hun succes hebben verkregen als onderdeel van een populaire hype. Schrijvers, zo gaat Bourdieu (1993: 50) verder, worden voortdurend

verscheurd tussen de criteria die de producenten elkaar binnen het literaire veld opleggen en waar massaconsumptie ogenschijnlijk wordt afgewezen en de verwachtingen van lezers die bijdragen aan de beslissing om het werk al dan niet te kopen en te lezen. Om de waarde van een cultureel product te kunnen begrijpen, dient er immers te worden gekeken naar het publiek waar het werk voor bedoeld is (Bourdieu, 1993: 56). In het geval van kinderliteratuur is het dus van wezenlijk belang dat er kinderjury's zoals De Nederlandse Kinderjury in het leven zijn geroepen waar op basis van de argumenten van kinderen juryrapporten worden opgesteld. Externe invloeden, zoals lezerspubliek, maar ook politieke veranderingen, dragen bij aan het al dan niet succesvol zijn van een cultureel product. Ook interne veranderingen kunnen van grote invloed zijn op de werking van het literaire veld. Culturele producten die in het verleden hun stempel hebben weten te drukken in het literaire veld, bepalen de criteria voor toekomstige werken in dezelfde categorie of genre.

De manier waarop uitgeverijen in het literaire veld handelen kan worden onderverdeeld in riskante investeringen op de lange termijn en veilige investeringen op de korte termijn (Bourdieu, 1992: 265). Dat wil zeggen: een fonds van een uitgeverij kan bestaan uit auteurs die voor de lange of voor de korte termijn schrijven. Een product dat uiteindelijk over een langere periode economisch kapitaal verwerft, heeft gewoonlijk eerst een flinke dosis symbolisch kapitaal verkregen. Zoals aan het begin van deze paragraaf al werd gesteld, is klassieke literatuur een voorbeeld van een specifieke bestseller die aanvankelijk erg veel symbolisch kapitaal heeft vergaard en vervolgens, over een zeer lange termijn, pas economisch kapitaal genereert. Wanneer een fonds van een uitgeverij bestaat uit auteurs die voor de korte termijn schrijven en die zich, op basis van een succesvol gebleken methode, tijdens het schrijfproces voegen naar de smaak van het lezerspubliek (Bourdieu, 1992: 265), is er duidelijk sprake van het verwerven van economisch kapitaal op korte termijn. Bestsellerauteurs zijn een mooi voorbeeld van zo een korte termijn investering waar verkoopcijfers wel degelijk een belangrijke rol spelen. Interessant genoeg winnen deze typen bestsellers tegenwoordig ook vaak literaire prijzen, omdat de titel, samen met de auteur en de betrokken uitgeverij, in korte tijd een bepaalde reputatie weet op te bouwen binnen het literaire veld.

2.1.2. De kritische kanttekeningen van English op de toegekende waarde van literaire prijzen

Uit de bovenstaande subparagraaf over Bourdieu kan worden geconcludeerd dat literaire prijzen het symbolische kapitaal van een boek belichamen. Het symbolische kapitaal dat het winnen van prijzen oplevert wordt gaandeweg omgezet in een bepaalde mate van economisch kapitaal. Deze opbrengst wordt gestaafd door de verkoopcijfers van een winnende titel in kaart te brengen.

English laat een frisse wind waaien binnen het onderzoek naar literaire prijzen door stil te staan bij enkele argumenten van Bourdieu en hier kritische kanttekeningen bij te zetten. Is het

juist om literaire prijzen de functie toe te bedelen om te bepalen welke boeken wel of niet gelezen moeten worden? In zijn boek *The Economy of Prestige. Prizes, Awards and the Circulation of Cultural Value* (2008: 2-3) vraagt English zich af of het wel gepast is om in het kader van cultuur, net zoals bij sport, prijzen uit te reiken en op die manier winnaars en verliezers te creëren. Culturele prijzen zijn volgens hem slechts een afspiegeling van de impact die culturele producten op de wereld hebben gemaakt en weerspiegelen niet de intrinsieke eigenschappen van het werk of het artistiek genie dat erachter zit. Een positief voorbeeld van zo een impact kan een hype zijn, maar ook schandalen trekken de aandacht van het publiek. Wat English suggereert, is om voorbij de impact te kijken die het product op de wereld heeft gemaakt en de aandacht te vestigen op het talent van de kunstenaar dat in het werk al dan niet verborgen ligt. Desalniettemin kunnen hypes en schandalen allebei uitstekend voor promotionele of commerciële doeleinden worden gebruikt om zo, na het winnen van een prijs, nog meer symbolisch en cultureel, maar voornamelijk economisch kapitaal, te genereren. Toch is het hechten van waarde aan economisch kapitaal ook volgens English nog altijd een taboe binnen het literaire veld. Zo draait het ritueel van de prijsuitreiking om het verhogen van het symbolische kapitaal van het werk en speelt de transactie van het prijzengeld zich strikt achter de schermen af (English, 2008: 5). De regel luidt hier dat een literaire prijs een gift hoort te zijn en geen overeenkomst. Om die reden kan er ook niet onderhandeld worden over een prijs, om een hogere prijs worden gevraagd of een tegenbod worden gedaan door de donateur (English, 2008: 5-6). Al deze handelingen zullen de literaire prijs in aanzien doen dalen en de prijs zal daardoor minder prestige in het literaire veld verkrijgen. Dat geld geen rol mag spelen is in het subveld van de kinderliteratuur terug te zien bij De Gouden Griffel, de meest prestigieuze prijs voor kinderboeken. Naast het aanzienlijke symbolische kapitaal dat aan de prijs hangt, krijgt de winnende auteur van De Gouden Griffel slechts vijftienhonderd euro (zie paragraaf 2.2). Ter vergelijking: aan de Woutertje Pieterse Prijs, een andere kinderboekenprijs, is een bedrag van maar liefst vijftienduizend euro verbonden (zie paragraaf 2.2).

English merkt vervolgens op dat literaire prijzen twee soorten economie behelzen: de *money economy* en het economisch kapitaal (2008: 4). De letterlijke transactie (het prijzengeld) valt onder de *money economy* en is gebaseerd op geld. Het economisch kapitaal is daarentegen een vorm van investering die altijd samenhangt met cultureel en symbolisch kapitaal en indirect met prestige. De literaire prijs, het prijzengeld en het verworven symbolisch kapitaal op basis van het winnen van de prijs, kunnen worden gezien als bewijsstukken dat het boek op dat moment een impact heeft gemaakt. Economisch kapitaal wordt echter pas verworven, als het werk de tand des tijds weet te doorstaan. Wanneer mensen een product, na het winnen van een literaire prijs, blijven kopen en lezen groeit het cultureel en symbolisch kapitaal aanzienlijk waardoor het werk veel prestige verkrijgt en geld oplevert. English suggereert dat, anders dan bij de *money economy* waar de nadruk wordt gelegd op het moment van het ontvangst van het prijzengeld, de

geldopbrengst bij economisch kapitaal wordt verhuuld achter het cultureel en symbolisch kapitaal dat een werk over een langere periode verkrijgt.

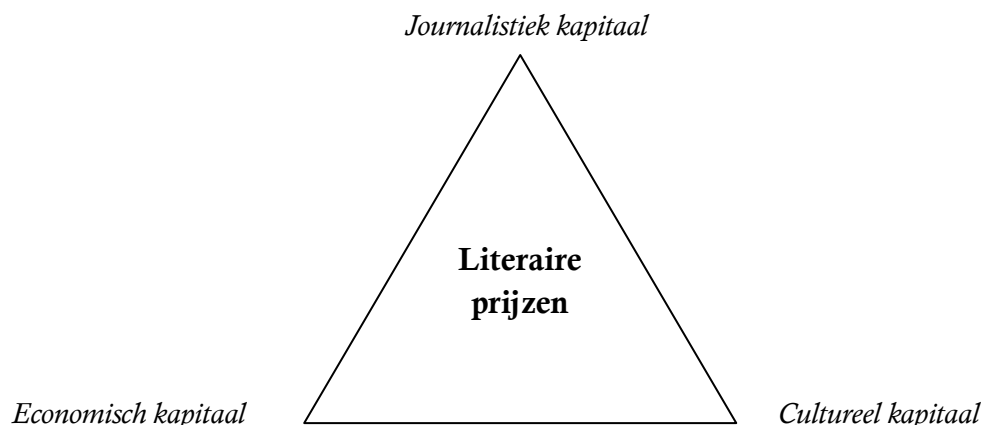
Het ritueel van het overhandigen van een literaire prijs en het daarmee samenhangende symbolische kapitaal, creëert een gevoel van onderlinge competitie tussen de actoren in het literaire veld om iets van waarde te vervaardigen. De strijd om (de erkenning van) prestige wordt volgens Bourdieu in het literaire veld in stand gehouden door het wel of niet bespreken van gepubliceerde werken. English verklaart dat het met name de critici en journalisten zijn die de obsessie rondom literaire prijzen binnen het literaire veld in stand houden (Polumbaum, 2007: 181). Deze twee groepen bezetten een bemiddelende positie tussen producenten (auteurs en uitgeverijen) en consumenten (lezers). Dat de vorming van een mening erg belangrijk is en samenhangt met het functioneren van prijzen in het literaire veld en al haar subvelden, komt daarnaast goed naar voren tijdens de overhandiging van een literaire prijs waarbij de argumenten uit het juryrapport uitvoerig worden besproken. In Hoofdstuk 4 van dit onderzoek zullen de inhoudelijke argumenten, die in juryrapporten van de Nederlandse Kinderjury en de Gouden Griffel over kinderliteratuur worden gegeven, uitgebreid aan bod komen.

Ondanks de kritische blik die English op literaire prijzen werpt, blijft het een feit dat prijzen zeer veel invloed uitoefenen in het literaire veld. Aangezien literaire prijzenjury's nauw samenwerken met critici en de media is de mate van journalistiek kapitaal in staat om een werk te maken of te breken. In de volgende subparagraaf wordt deze impact van prijzen op het literaire veld en het effect hiervan op de waarde van boeken verder uitgediept. Dit zal gebeuren aan de hand van de bevindingen van Squires die haar argumenten deels heeft gebaseerd op de argumenten van English.

2.1.3. Squires over de functie en impact van literaire prijzen op het literaire veld

Uit de eerste subparagraaf van dit hoofdstuk kan op basis van Bourdieu's artikelen worden geconcludeerd dat het opbouwen van een reputatie binnen het literaire veld erg belangrijk is. Maar wat heeft het winnen van een literaire prijs voor een effect op de waarde van een boek? Dragen de ruim 600 verschillende literaire prijzen die Europa rijk is (Squires, 2004: 38), daadwerkelijk bij aan de groei van symbolisch en economisch kapitaal van winnende boeken die binnen het literaire veld zijn gepubliceerd? Zoals Bourdieu stelde dat een literaire prijs een boek eerder symbolisch dan economisch kapitaal verschaft, zo bleek uit de voorafgaande subparagraaf dat English jaren later stelde dat een literaire prijs juist de ultieme vorm is van Bourdieu's *cultureel kapitaal* (Squires, 2004: 39). Met het begrip cultureel kapitaal doelt Bourdieu op de beheersing van culturele competenties van mensen. Onder deze culturele competenties vallen onder meer smaak, opvattingen en kennis. Een literaire prijs geeft een afspiegeling van deze competenties in de vorm van de keuzes die worden gemaakt en de argumentatie die daaruit voortvloeit om bepaalde

boeken te nomineren en te bekronen. De term cultureel kapitaal dekt de lading echter ook niet helemaal. Bij literaire prijzen komen immers meer zaken om de hoek kijken, waaronder de strijd om sponsoring, marketing en promotie – elementen die onder andere bijdragen aan displayruimte in boekhandels en advertenties en nieuwsitems in en/of op de (sociale) media. De vorm van kapitaal die bij literaire prijzen het meest van kracht is, is volgens English het *journalistieke kapitaal* (Squires, 2004: 39-40). Als in een driehoek bemiddelt het journalistieke kapitaal tussen het economische kapitaal (commercie) en het culturele kapitaal (cultuur) (zie Figuur 5).

Figuur 5. Literaire prijzen en hun kapitaal
(volgens English)

In deze strijd tussen commercie en cultuur, zijn literaire prijzen onderdeel van het debat tussen het intellectuele milieu, politieke en religieuze invloeden, verkoop en promotie en de huidige smaak van het literaire veld (Squires, 2004: 42). Binnen dit debat dragen auteurs, lezers, uitgeverijen en critici (zoals boekrecensenten) bij aan de wijze waarop boeken in het literaire veld worden geproduceerd, verspreid en geconsumeerd. Critici en hun receptie spelen in relatie tot literaire prijzen een belangrijke functie in het literaire veld. Het herkennen en belonen van kwaliteit van een boek is de belangrijkste eigenschap van literaire prijzen. In die zin zijn literaire prijzen, evenals recensenten, de ‘gatekeepers’ en beschermers van cultuur (Squires, 2004: 42). Bij het analyseren van de manier waarop literaire prijzen in het literaire veld functioneren en de impact die ze hebben, is het van belang om te kijken naar de criteria op grond waarvan jury’s prijzen toekennen. De Nederlandse Kinderjury zet bijvoorbeeld de doelgroep – kinderen – in die als publieks- en vakjury fungeren. De jury van de Gouden Griffel bestaat daarentegen uit volwassenen. Maar welke aspecten waarderen deze volwassenen in het kinderboekengene? En zijn het academici, schrijvers of hebben ze op andere wijze genoeg ‘verstand’ van kinderboeken? Dat zijn belangrijke vragen waar in de volgende paragraaf van dit hoofdstuk meer aandacht aan zal worden besteed door te kijken naar de samenstelling van diverse jury’s.

Een andere effectieve eigenschap van literaire prijzen is dat ze voor een groot deel verantwoordelijk zijn voor de promotie van boeken. Literaire prijzen zijn een sterk

marketingmiddel om winnende titels bij het grote publiek te promoten. Wanneer prijzen tijdens een officiële ceremonie persoonlijk worden uitgereikt aan de auteur – zoals meestal het geval is bij grote literaire prijzen – speelt ook het leven en het publieke optreden van de auteur zelf een belangrijke rol bij de stijging van de verkoopcijfers (Squires, 2004: 42-43). Daarnaast krijgen de boeken die een literaire prijs hebben gewonnen in boekhandels meer displayruimte – zo blijven ze doorgaans langer in de boekhandels verkrijgbaar, worden ze vaker gelezen en raken ze niet in de vergetelheid. Dit proces kan op lange termijn zelfs leiden tot canonisering.

Tot slot vestigen literaire prijzen, door de hoge verkoopcijfers die ze genereren, de aandacht op de productie van meer boeken. Deze verhoogde productie houdt vervolgens de ‘overleving’ van boeken in stand (Squires, 2004: 43). Kinderboekenprijzen zorgen voor meer aandacht voor het genre en hebben daarnaast op het gebied van leesbevordering en educatie nog een belangrijke invloed binnen het veld. Door de bekendheid die kinderboeken door het winnen van prijzen genieten, komen kinderen eerder in aanraking met deze bekroonde titels. Zeker bij de Kinderjuryprijs, waar de twee jury’s volledig uit kinderen bestaan, is deze invloed groot. Dankzij deze impact ontstaan diverse lezerscommunity’s waarbinnen dezelfde kinderenboeken(series) gelezen en gepromoot worden. Dit zorgt er vervolgens weer voor dat het werk van bepaalde auteurs steeds populairder wordt waardoor hun kans om in de toekomst in de prijzen te vallen steeds groter wordt. In paragraaf 2.2 zal deze invloed binnen het subveld van de kinderliteratuur worden getoond aan de hand van een inventarisatie van de winnaars van verschillende kinderboekenprijzen in Nederland.

2.2 | Inventarisatie van zes kinderboekenprijzen in Nederland

De vorige paragraaf zette diverse theorieën over de functie van literaire prijzen in het literaire veld op een rijtje aan de hand van artikelen van Bourdieu, English en Squires. Bourdieu is van mening dat het van belang is om als uitgeverij, auteur of andere actor een reputatie op te bouwen in het veld. Het belang van deze reputatie kwam al in het eerste hoofdstuk aan de orde waar werd gesteld dat kinderboeken die tot de canon worden gerekend, door zowel kinderen als volwassenen zullen worden gewaardeerd. English vroeg zich daarentegen af of het wel gepast is om prijzen uit te reiken als het om culturele producten gaat. Desondanks is hij van mening dat literaire prijzen in het veld voornamelijk veel journalistiek kapitaal genereren. Dit heeft volgens hem veel invloed op wat mensen wel en niet lezen. Tot slot stelde Squires in haar artikel dat literaire prijzen een afspiegeling zijn van het heersende culturele kapitaal in het literaire veld. Daarnaast zorgen literaire prijzen volgens haar voor meer distributie, receptie en productie van boeken in het veld. Dankzij de schijnwerpers die literaire prijzen op boeken richten, komen lezers eerder in aanraking met bekroonde boeken en kunnen er zelfs lezerscommunity’s worden gevormd. In deze paragraaf wordt de proef alvast gedeeltelijk op de som genomen. Er zal worden

gekeken naar wat prestige, journalistiek kapitaal en de vorming van lezersgroepen voor effect geven op de uitslag van verschillende kinderboekenprijzen in Nederland.

Het eerste hoofdstuk van dit onderzoek eindigde met een inventarisatie van uitgeverijen die kinderboeken hebben uitgegeven die in de periode 2007 tot en met 2017 een bekende of minder bekende Nederlandse kinderboekprijs hebben gewonnen. In deze paragraaf zullen deze zes kinderboekenprijzen en de samenstelling van de jury's nader worden beschreven. Onder elke beschrijving volgt eerst een tabel en vervolgens een interpretatie van de winnaars waar de desbetreffende prijs in de jaren 2007 tot en met 2017 aan werd toegekend. Het hoofdstuk zal worden afgesloten met een overkoepelende evaluatie van de winnaars van de zes kinderboekenprijzen.

2.2.1. Prijs van de Nederlandse Kinderjury en de Pluim van de Senaat

De Nederlandse Kinderjury is sinds 1988 een jaarlijkse campagne van de Stichting CPNB waarbij alle kinderen in Nederland en Vlaanderen de mogelijkheid krijgen om op hun favoriete kinderboeken te stemmen. Om het overzichtelijk te houden stelt een comité, op verzoek van de CPNB, ieder jaar een boekenlijst – De Selectie – samen met daarop vijftig van de best verkochte en uitgeleende kinderboeken van het afgelopen jaar. Het doel van de prijs is om kinderen nieuwe kinderboeken te laten ontdekken, hun eigen smaak vorm te geven en meer en kritisch te lezen.¹² De Kinderjury hanteert twee leeftijdscategorieën: zes tot negen jaar en tien tot twaalf jaar, en reikt ieder jaar in totaal vier prijzen uit.

Zie Tabel 1 (pagina 37) en Tabel 2 (pagina 38) waarin de winnaars van de Kinderjuryprijs en de Pluim van de Senaat uit de twee leeftijdscategorieën schematisch worden weergegeven.

Jury Nederlandse Kinderjury

De jury van de Nederlandse Kinderjury bestaat uit alle kinderen in Nederland tussen de zes en twaalf jaar oud. Zij kunnen aan de hand van een stemformulier op de website van de Nederlandse Kinderjury een top drie samenstellen van hun favoriete kinderboeken van het afgelopen jaar. De boeken – een in elke leeftijdscategorie – met de meeste stemmen worden bekroond met de Prijs van de Nederlandse Kinderjury.

Naast een publieksjury, wordt de Nederlandse Kinderjury sinds 2011 voorgezeten door een vakjury: de Senaat. De Senaat bestaat ieder jaar uit twaalf kinderen, elk afkomstig uit een van de twaalf provincies in Nederland. Zes vakjuryleden zijn tussen de zes en negen jaar oud, de overige zes leden zijn tien tot twaalf jaar oud. De vakjury werft tijdens de stemperiode stemmen door aandacht te vragen voor de Kinderjury (bijvoorbeeld door flyers uit te delen en posters op te hangen in scholen en bibliotheken). Ook brengt de Senaat zelf hun stem uit op hun favoriete

¹² Bron: Website CPNB (cpnb.nl)

kinderboeken. De boeken – een in elke leeftijdscategorie – met de meeste stemmen krijgen vervolgens de Pluim van de Senaat toegekend.

Tabel 1. Winnaars van De Nederlandse Kinderjury categorie 6-9 jaar in de periode 2007-2017

Jaar	NKJ: 6-9	Uitgeverij	Auteur	Titel
2007	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>Weerwolvenfeest</i>
	NKJ Pluim	-	-	-
2008	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>Weerwolfgeheimen</i>
	NKJ Pluim	-	-	-
2009	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>Dolfje Sneeuwwolfje</i>
	NKJ Pluim	-	-	-
2010	NKJ Prijs	De Wakkere Muis	Geronimo Stilton	<i>Fantasia IV: Het Drakenei</i>
	NKJ Pluim	-	-	-
2011	NKJ Prijs	De Wakkere Muis	Geronimo Stilton	<i>Fantasia V</i>
	NKJ Pluim	Querido Kinderboeken	Edward van de Vendel	<i>Sofie en de pinguïns</i>
2012	NKJ Prijs	De Wakkere Muis	Geronimo Stilton	<i>Fantasia VI</i>
	NKJ Pluim	Van Holkema & Warendorf	Janneke Schotveld	<i>Superjuffie!</i>
2013	NKJ Prijs	De Wakkere Muis	Geronimo Stilton	<i>Fantasia VII</i>
	NKJ Pluim	Van Goor	Tosca Menten	<i>De wraak van Lorre</i>
2014	NKJ Prijs	Moon	Manon Sikkel	<i>Elvis Watt, miljonair</i>
	NKJ Pluim	Van Goor	Tosca Menten	<i>Dummie de Mummie en de dans van de cobra</i>
2015	NKJ Prijs	De Wakkere Muis	Geronimo Stilton	<i>Fantasia IX: De fenomenale reis</i>
	NKJ Pluim	Van Holkema & Warendorf	Janneke Schotveld	<i>Superjuffie in de soep</i>
2016	NKJ Prijs	Leopold	Jochem Myjer	<i>De Gorgels</i>
	NKJ Pluim	Van Holkema & Warendorf	Janneke Schotveld	<i>Botje</i>
2017	NKJ Prijs	Lannoo	Andy Griffiths	<i>De waanzinnige boomhut van 65 verdiepingen</i>
	NKJ Pluim	Luitingh-Sijthoff	Marte Jongbloed	<i>De (niet zo) rampzalige avonturen van Herre</i>

In Tabel 1 is te zien dat griezelkinderboekenschrijver Paul van Loon de afgelopen tien jaar drie keer de publieksjuryprijs van de Nederlandse Kinderjury heeft gewonnen in de leeftijdscategorie 6 tot en met 9 jaar. Alle drie de nominaties gingen naar boeken uit zijn populaire *Dolfje Weerwolfje*-reeks. Geronimo Stilton won de publieksprijs maar liefst vijf keer op rij; met uitzondering van het jaar 2014. Janneke Schotveld en Tosca Menten doen het goed bij de vakjury, zij wonnen de Pluim van de Senaat de afgelopen tien jaar respectievelijk drie en twee keer.

De eerste vakjuryprijs, de Pluim van de Senaat, werd in 2011 gewonnen door Edward van de Vendel met *Sofie en de pinguïns*. De laatste jaren lijken de winnaars in allebei de jury's wat uiteen te lopen. In 2014 werd de publieksjuryprijs toegekend aan Manon Sikkel. Jochem Myjer en Andy Griffiths wonnen in 2016 en 2017 de publieksjuryprijs. Daarnaast won Marte Jongbloed in 2017 de Pluim van de Senaat.

Binnen de Kinderjury zijn auteur Geronimo Stilton en uitgeverij De Wakkere Muis de succesvolste publieksjuryprijs winnaars van de afgelopen tien jaar in de categorie 6 tot en met 9

jaar. Janneke Schotveld en Van Holkema & Warendorf wonnen in de laatste tien jaar het vaakst de vakjuryprijs in deze categorie.

Tabel 2. Winnaars van De Nederlandse Kinderjury categorie 10-12 jaar in de periode 2007-2017

Jaar	NKJ: 10-12	Uitgeverij	Auteur	Titel
2007	NKJ Prijs	Querido Kinderboeken	Francine Oomen	<i>Hoe overleef ik (zonder) liefde?</i>
	NKJ Pluim	-	-	-
2008	NKJ Prijs	Querido Kinderboeken	Francine Oomen	<i>Hoe verleef ik met/zonder vrienden?</i>
	NKJ Pluim	-	-	-
2009	NKJ Prijs	Querido Kinderboeken	Francine Oomen	<i>Hoe overleef ik mijn vriendje? (en hij mij!)</i>
	NKJ Pluim	-	-	-
2010	NKJ Prijs	Querido Kinderboeken	Francine Oomen	<i>Hoe overleef ik (zonder) dromen?</i>
	NKJ Pluim	-	-	-
2011	NKJ Prijs	Querido Kinderboeken	Francine Oomen	<i>Hoe overleef ik mijn vader? (en hij mij!)</i>
	NKJ Pluim	Van Goor	Tosca Menten	<i>Dummie de Mummie en de tombe van Achnetoet</i>
2012	NKJ Prijs	Moon	Manon Sikkel	<i>Hoe word ik een koppelaar?</i>
	NKJ Pluim	Leopold	Paul van Loon	<i>Raveleijn</i>
2013	NKJ Prijs	Moon	Manon Sikkel	<i>Voor wie doe jij een moord? door Izzylove</i>
	NKJ Pluim	Moon	Manon Sikkel	<i>Voor wie doe jij een moord? door Izzylove</i>
2014	NKJ Prijs	De Fontein	Niki Smit	<i>100% Coco. Dagboek van een modeblogger</i>
	NKJ Pluim	Leopold	Maren Stoffels	<i>Stapelverliefd</i>
2015	NKJ Prijs	De Fontein	Jeff Kinney	<i>Het leven van een loser. Gedumt</i>
	NKJ Pluim	De Fontein	Niki Smit	<i>100% Coco. Paris</i>
2016	NKJ Prijs	Van Goor	Tosca Menten	<i>Dummie de Mummie en de drums van Massoeba</i>
	NKJ Pluim	De Fontein	Jozua Douglas	<i>De gruwelijke generaal</i>
2017	NKJ Prijs	De Fontein	Rachel Renée Russell	<i>Dagboek van een muts - Puppy Love</i>
	NKJ Pluim	De Fontein	Jozua Douglas	<i>De ongelooflijke Ravi Ravioli</i>

Tabel 2 laat zien dat in de categorie 10 tot en met 12 jaar de publieksjuryprijs van de Nederlandse Kinderjury de afgelopen tien jaar vijf keer op rij werd gewonnen door Francine Oomen met haar *Hoe overleef ik?*-reeks. Manon Sikkel, Paul van Loon en Tosca Menten blijken in beide leeftijdscategorieën van de Kinderjury populair te zijn. Paul van Loon won in 2012 de eerste vakjuryprijs in deze categorie met *Raveleijn*. Manon Sikkel won twee jaar op rij drie prijzen: de publieksjuryprijs voor *Hoe word ik een koppelaar?* en *Voor wie doe jij een moord?* en een keer de vakjuryprijs voor *Voor wie doe jij een moord?* Tosca Menten won in 2016 de publieksjuryprijs.

De eerste vakjuryprijs, de Pluim van de Senaat, werd in 2011 gewonnen door Tosca Menten met haar boek *Dummie de Mummie en de tombe van Achnetoet*. Niki Smit won in 2014 de publieksjuryprijs en in 2015 de vakjuryprijs met twee boeken uit haar *100% Coco*-reeks. Jozua Douglas won in 2016 en 2017 de vakjuryprijs met twee boeken uit zijn boekenserie *Costa Banana*. Opvallend is dat de winnaars in deze leeftijdscategorie meer uiteen lijken te lopen dan in de categorie 6 tot en met 9 jaar. Zo won Maren Stoffels in 2014 de vakjuryprijs met *Stapelverliefd*. Jeff Kinney en Rachel Renée Russell wonnen in 2015 en 2017 de publieksjuryprijs voor boeken uit

hun populaire series *Het leven van een loser* en *Dagboek van een muts*.

Francine Oomen en Querido Kinderboeken zijn de afgelopen tien jaar de succesvolste publieksjury winnaars gebleken binnen deze leeftijdscategorie van de Kinderjury. Uitgeverij De Fontein viel maar liefst zes keer in de prijzen – waarvan drie keer de vakjuryprijs – met titels van vier verschillende auteurs en is hiermee de succesvolste uitgeverij van de afgelopen tien jaar binnen deze leeftijdscategorie van de Nederlandse Kinderjury. In Hoofdstuk 4 zullen de argumenten van de kinderjury's over de winnende titels uitgebreid aan bod komen.

2.2.2. De Gouden Griffel

De prestigieuze Gouden Griffel wordt sinds 1971 ieder jaar tijdens de Kinderboekenweek uitgereikt aan een van de genomineerde titels die eerder dat jaar al zijn bekroond met een Zilveren Griffel. De Gouden Griffel is een initiatief van de Stichting CPNB en wordt door een volwassen vakjury toegekend aan het beste, oorspronkelijk Nederlandstalige kinderboek dat in het afgelopen jaar is verschenen. Zilveren Griffels kunnen daarentegen ook aan een vertaald kinderboek worden geschonken. Winnende auteurs van een Gouden Griffel ontvangen een geldbedrag van om en nabij vijftienhonderd euro. Het doel van de prijs is om het (volwassen) publiek wegwijs te maken bij de keuze van kinderboeken (voor hun kinderen).¹³

Zie Tabel 3 op pagina 40 waarin de winnaars van de Gouden Griffel in de periode 2007 tot en met 2017 schematisch worden weergegeven.

Jury Gouden Griffel

De Griffeljury bestaat ieder jaar uit vijf leden (inclusief voorzitter). De deskundige vakjuryleden zijn altijd werkzaam binnen het boekenvak. Bijvoorbeeld als boekverkoper (Jasmijn Verhees, Menno Daamen), als directeur bij Het Literatuurmuseum (Aad Meinderts), als journalist en recensent (Bas Maliepaard) en als projectleider of redacteur bij Stichting Lezen (Majo de Saedeleer, Inger Bos) en *Kidsweek* (Annemarie Terhell). In de periode 2007 tot en met 2017 verschilden de jury's per jaar van samenstelling. Toch kwam het binnen een tijdspanne van tien jaar vaak voor dat leden meerdere keren plaats namen in de jury van de Gouden Griffel.¹⁴

¹³ Bron: Website CPNB (cpnb.nl)

¹⁴ Bron: Juryrapporten Gouden Griffel (2007-2017)

Tabel 3. Winnaars van de Gouden Griffel in de periode 2007-2017

Jaar	Uitgeverij	Auteur	Titel
2007	Querido Kinderboeken	Marjolein Hof	<i>Een kleine kans</i>
2008	Nieuw Amsterdam	Jan Paul Schutten	<i>Kinderen van Amsterdam</i>
2009	De Eenhoorn	Peter Verhelst	<i>Het geheim van de keel van de nachtegaal</i>
2010	Querido Kinderboeken	Daan Remmerts de Vries	<i>Voordat jij er was</i>
2011	Querido Kinderboeken	Simon van der Geest	<i>Dissus</i>
2012	Querido Kinderboeken	Bibi Dumon Tak	<i>Winterdieren</i>
2013	Querido Kinderboeken	Simon van der Geest	<i>Spinder</i>
2014	Gottmer	Jan Paul Schutten	<i>Het raadsel van alles wat leeft</i>
2015	Gottmer	Bette Westera	<i>Doodgewoon</i>
2016	Querido Kinderboeken	Anna Woltz	<i>Gips</i>
2017	Hoogland & Van Klaveren	Koos Meinderts	<i>Naar het noorden</i>

In tegenstelling tot de resultaten in de tabellen van de Nederlandse Kinderjury, toont Tabel 3 dat de Gouden Griffel de afgelopen tien jaar bijna elk jaar door een andere auteur werd gewonnen. Opvallend is dat Querido Kinderboeken, net als bij de oudste leeftijdscategorie van de Kinderjury, hier erg goed vertegenwoordigd is: maar liefst zes titels werden met een Gouden Griffel bekroond. Binnen de Gouden Griffel is Querido Kinderboeken de succesvolste uitgeverij van de afgelopen tien jaar. Auteur Simon van der Geest won de Gouden Griffel in de afgelopen tien jaar twee keer (zie Tabel 3). Ook auteur Jan Paul Schutten won de Gouden Griffel in diezelfde periode twee maal.

Wat tevens opvalt, is dat geen enkele auteur of titel die de laatste tien jaar de Gouden Griffel won, in de prijzen is gevallen bij de publieks- en vakjuryprijzen van de Nederlandse Kinderjury. Op basis van deze gegevens lijkt de volwassen Griffeljury heel andere kinderboeken te bekronen dan de Nederlandse Kinderjury. In Hoofdstuk 4 zullen de inhoudelijke argumenten van de Griffeljury over de winnende titels uitgebreid aan bod komen.

2.2.3. Woutertje Pieterse Prijs

De Woutertje Pieterse Prijs wordt sinds 1988 jaarlijks door een vakjury uitgereikt aan een auteur van een Nederlandstalig kinderboek. Sinds 2015 wordt de literaire kinderboekenprijs gefinancierd door Bruna. Het doel van de prijs om literaire kwaliteit van het Nederlandstalige kinder- en jeugdboek te bevorderen.¹⁵ Winnaars ontvangen een geldbedrag van vijftienduizend euro en een oorkonde.

¹⁵ Bron: Website Woutertje Pieterse Prijs (woutertjepieterseprijs.nl)

Zie Tabel 4 waarin de winnaars van de Woutertje Pieterse Prijs in de periode 2007 tot en met 2017 schematisch worden weergegeven.

Jury Woutertje Pieterse Prijs

De jury van de Woutertje Pieterse Prijs bestaat ieder jaar uit vijf leden (inclusief voorzitter). Deze zogenoemde vakjury wordt benoemd door het bestuur van de Stichting Woutertje Pieterse Prijs. De jury maakt, voorafgaand aan de prijsuitreiking, een shortlist bekend. Deze lijst met genomineerde titels mag uit maximaal zes kinderboeken bestaan. Ook krijgt de jury de mogelijkheid om de Woutertje Pieterse Prijs niet uit te reiken, bijvoorbeeld als zij de kwaliteit van de inzendingen niet goed genoeg vindt.¹⁶ De juryvoorzitter reikt namens de hele jury de Woutertje Pieterse Prijs uit aan de winnaar.

Binnen de Woutertje Pieterse Prijs wordt ernaar gestreefd om tenminste vier van de vijf leden te selecteren op basis van hun kennis en deskundigheid. De jury let op verschillende aspecten van het kinderboek. Zo zal een kinderboek worden beoordeeld op het verhaal dat wordt verteld, op de taal, vormgeving en eventuele illustraties in het werk.¹⁷ In de jaren 2007 tot en met 2017 kwamen dikwijls dezelfde personen voor het jurylidchap in aanmerking. De juryleden van de Woutertje Pieterse Prijs varieerden van schrijvers (Jan van Mersbergen) en critici (Kees Fens) tot politici (Femke Halsema), redacteurs en nieuwslezers (Noraly Beyer).¹⁸

Tabel 4. Winnaars van de Woutertje Pieterse Prijs in de periode van 2007-2017

Jaar	Uitgeverij	Auteur	Titel
2007	Van Goor	Harm de Jonge	<i>Josja Pruis</i>
2008	Querido Kinderboeken	Hans Hagen	<i>Verkocht</i>
2009	De Eenhoorn	Peter Verhelst	<i>Het geheim van de keel van de nachtegaal</i>
2010	Lannoo	Carli Biessels	<i>Juwelen van stras</i>
2011	Querido Kinderboeken	Benny Lindelauf	<i>De hemel van Heivisj</i>
2012	Leopold	Ted van Lieshout	<i>Driedelig paard</i>
2013	De Eenhoorn	Kristien Dieltiens	<i>Kelderkind</i>
2014	Querido Kinderboeken	Marjolein Hof	<i>De regels van drie</i>
2015	Gottmer	Bette Westera	<i>Doodgewoon</i>
2016	Querido Kinderboeken	Edward van de Vendel	<i>Stem op de okapi</i>
2017	Querido Kinderboeken	Gerda Dendooven	<i>Gerda</i>

¹⁶ Bron: Website Woutertje Pieterse Prijs (woutertjepieterseprijs.nl)

¹⁷ Bron: Website Woutertje Pieterse Prijs (woutertjepieterseprijs.nl)

¹⁸ Bron: Website Woutertje Pieterse Prijs (woutertjepieterseprijs.nl)

Net als bij de Gouden Griffel toont Tabel 4 aan dat de Woutertje Pieterse Prijs elk jaar door een andere auteur werd gewonnen. Wat direct opvalt, is de overlap met de winnaars van de Gouden Griffel (zie Tabel 3). Zo won auteur Peter Verhelst in 2009 zowel de Gouden Griffel als de Woutertje Pieterse Prijs (zie Tabel 3 en Tabel 4). Hetzelfde geldt voor Bette Westera die in 2015 met haar dichtbundel *Doodgewoon* allebei de prijzen in de wacht sleepte. Kennelijk voldeden deze twee kinderboeken aan de criteria en smaak van de volwassenenjury's die op dat moment waren aangesteld en het toen heersende culturele kapitaal binnen het literaire veld.

Auteur Marjolein Hof won in 2014 de Woutertje Pieterse Prijs en in 2007 de Gouden Griffel (zie Tabel 3 en 4). Tot slot won Edward van de Vendel in 2016 de Woutertje Pieterse Prijs en was in Tabel 1 te zien dat hij in 2011 de eerste vakjuryprijs van de Nederlandse Kinderjury op zijn naam mocht schrijven.

Binnen de Woutertje Pieterse Prijs is er geen succesvolste auteur aan te wijzen, aangezien de prijs ieder jaar door een andere schrijver werd gewonnen. In navolging op de Kinderjury in de categorie tien tot en met twaalf jaar en de Gouden Griffel, was Querido Kinderboeken de laatste tien jaar de succesvolste uitgeverij en won met maar liefst vijf titels de Woutertje Pieterse Prijs.

2.2.4. Hotze de Roosprijs

De Hotze de Roosprijs (vernoemd naar de schrijver van onder andere de jeugdserie *De Kameleon*) is een initiatief van de gemeente Zaanstad. De prijs wordt sinds 2001 jaarlijks uitgereikt aan een *debuterende* kinderboekenschrijver. Het kinderboek moet een debuut zijn en in het afgelopen jaar zijn uitgegeven. Het doel van de prijs is om startende kinderboekenschrijvers een steuntje in de rug te bieden.¹⁹ Winnaars ontvangen een geldbedrag van vijfenveertighonderd euro.

In Tabel 5 op pagina 43 worden de winnaars van de Hotze de Roosprijs in de periode 2007 tot en met 2017 schematisch weergegeven.

Jury Hotze de Roosprijs

De jury van de Hotze de Roosprijs bestaat ieder jaar uit leerlingen uit de bovenbouw (groep zes en zeven) van zestien deelnemende basisscholen in de Zaanstreek.²⁰

¹⁹ Bron: Website Hotze de Roosprijs (zaansekinderjury.nl)

²⁰ Bron: Website Hotze de Roosprijs (zaansekinderjury.nl)

Tabel 5. Winnaars van de Hotze de Roosprijs in de periode 2007-2017

Jaar	Uitgeverij	Auteur	Titel
2007	Leopold	Maren Stoffels	<i>Dreadlocks & lippenstift</i>
2008	Van Holkema & Warendorf	Janneke Schotveld	<i>Villa Fien</i>
2009	Moon	Manon Sikkel	<i>Is liefde besmettelijk? Door IzzyLove</i>
2010	Holland	Ellen Stoop	<i>Jade, bijna 11</i>
2011	Valkhof Pers	Hein van Dolen	<i>Op naar de Olympos!</i>
2012	Gottmer	Claudia de Jong	<i>Wolfje</i>
2013	De Fontein	Jozua Douglas	<i>De verschrikkelijke badmeester</i>
2014	De Vier Windstreken	Daiënné Merkies	<i>Een vampier van niks</i>
2015	Leopold	Curt Fortin	<i>Yakanuko - Een gevaarlijke opdracht</i>
2016	Kluitman	Chariva	<i>Sinterklaas voor grote kinderen</i>
2017	Clavis	Hajo Visscher	<i>Verdrongen geheimen</i>

In lijn met de Gouden Griffel en de Woutertje Pieterse Prijs werd de Hotze de Roosprijs de laatste tien jaar ieder jaar door een andere auteur gewonnen. De resultaten in Tabel 5 laten veel overeenkomsten zien met de winnaars van de Nederlandse Kinderjury (Tabel 1 en Tabel 2). Dit is ook niet zo gek, want allebei de prijzen worden door kinderen gejureerd. Zo wonnen auteurs Maren Stoffels, Janneke Schotveld, Manon Sikkel en Jozua Douglas zowel (een van de) Kinderjuryprijen als de Hotze de Roosprijs.

Opvallend is dat deze auteurs de Hotze de Roosprijs voor andere titels ontvingen dan dit bij de Nederlandse Kinderjury het geval was. De diversiteit binnen de uitgeverijen die de winnende titels hebben gepubliceerd is tevens opvallend om te zien. De uitgeverijen Holland, ValkhofPers, De Vier Windstreken, Clavis en Kluitman – een van de oudste zelfstandige kinderboekenuitgeverijen in Nederland²¹ – wonnen in deze periode van tien jaar met hun boeken alleen de Hotze de Roosprijs. De uitgeverij die binnen deze prijs het meest in de prijzen viel met hun boeken is Uitgeverij Leopold. Zij won de Hotze de Roosprijs in de afgelopen tien jaar twee keer.

2.2.5. Jenny-Smelik-IBBY-Prijs

De Jenny-Smelik-IBBY-prijs werd in 1983 ingesteld door de Klasina Smelikstichting en wordt sinds 1998 tweejaarlijks uitgereikt aan schrijvers en illustratoren van kinderboeken waarin etnische minderheden centraal staan. Het doel van de prijs is om culturele diversiteit op een positieve manier onder de aandacht te brengen bij het publiek.²² Zowel fictie als non-fictie komt in aanmerking komen voor de Jenny-Smelik-IBBY-Prijs. Daarnaast kunnen de werken zowel oorspronkelijk Nederlandstalig of vertaald zijn. Ingezonden boeken moeten bovendien twee

²¹ Bron: Website Uitgeverij Kluitman (www.kluitman.nl)

²² Bron: Website IBBY-Nederland (ibby-nederland.nl)

kalenderjaren voorafgaand aan het jaar van toekenning zijn uitgegeven.²³ Uit handen van de IBBY (International Board on Books for Young People) ontvangen winnaars op grond van het rapport van een vakjury een geldbedrag van tweeduizend euro. Een eventuele eervolle vermelding levert een geldprijs van vijfhonderd euro op.

Zie Tabel 6 waarin de winnaars van de tweejaarlijkse Jenny-Smelik-IBBY-Prijs in de periode 2007 tot en met 2017 schematisch worden weergegeven.

Jury Jenny-Smelik-IBBY-Prijs

De jury van de Jenny-Smelik-IBBY-Prijs wordt elke twee jaar door vijf nieuwe personen voorgezeten (inclusief voorzitter). Het is een vereiste dat de juryleden deskundig zijn op literair en illustratief gebied. Juryleden zijn onder meer werkzaam als onderzoeker, redacteur, universitair docent, recensent en verslaggever. Naast het beoordelen van de boeken, kan de jury zelf boeken aanvragen om voor de Jenny-Smelik-IBBY-Prijs in aanmerking te komen. Juryleden maken een voordracht voor het te bekronen werk en stellen een juryrapport samen waarin hun keuze wordt verantwoord. Het secretariaat van IBBY-Nederland ondersteunt de jury en roept tevens uitgevers op om boeken in te zenden voor de Jenny-Smelik-IBBY-Prijs.²⁴

Tabel 6. Winnaars tweejaarlijkse Jenny-Smelik-IBBY-Prijs in de periode 2007-2017

Jaar	Uitgeverij	Auteur/Illustrator	Titel
2008	Lemniscaat	Jan Michael	<i>Op weg naar huis</i>
2010	Querido Kinderboeken	Edward van de Vendel / Anoush Elman	<i>De gelukvinder</i>
2012	Gottmer	Andy Mulligan	<i>Trash</i>
2014	Querido Kinderboeken	Hans Hagen / Philip Hopman	<i>Het hanengevecht</i>
2016	Lemniscaat	Sjoerd Kuyper / Sanne te Loo	<i>De duik</i>

Zoals Tabel 6 laat zien werd de tweejaarlijkse Jenny-Smelik-IBBY-Prijs de afgelopen tien jaar vijf keer uitgereikt aan vijf verschillende auteurs en desbetreffende illustratoren. Edward van de Vendel en Hans Hagen verschenen reeds in Tabel 1 van de jongste categorie van de Nederlandse Kinderjury en in Tabel 4 van de Woutertje Pieterse Prijs waar ze de prijzen met andere titels in de wacht sleepten.

Een van de succesvolste uitgeverijen binnen de Jenny-Smelik-IBBY-Prijs in de periode 2007 tot en met 2017 is Lemniscaat. Ook Querido Kinderboeken won de prijs twee keer.

²³ Bron: Website IBBY-Nederland (ibby-nederland.nl)

²⁴ Bron: Website IBBY-Nederland (ibby-nederland.nl)

2.2.6. Theo Thijssenprijs

Tot slot is er de Theo Thijssenprijs (vroeger Staatsprijs voor kinder- en jeugdliteratuur), een driejaarlijkse oeuvreprijs die op basis van de beoordeling van een deskundige vakjury wordt uitgereikt aan een schrijver van Nederlandstalige kinder- en jeugdliteratuur. De literaire staatsprijs is een initiatief van de Stichting P.C.-Hoofdprijs voor Letterkunde en wordt gesubsidieerd door de overheid.²⁵ Aan de prijs is een geldbedrag van zestigduizend euro verbonden, een oorkonde en een sculptuur.

Zie Tabel 7 waarin de winnaars van de driejaarlijkse Theo Thijssenprijs in de periode 2007 tot en met 2017 schematisch worden weergegeven.

Jury Theo Thijssenprijs

De jury van de driejaarlijkse Theo Thijssenprijs bestaat iedere keer uit vijf leden. De deskundige vakjury is werkzaam binnen het boekenvak. Beroepen van juryleden varieerden van kinderboekenrecensent (Karel Berkhout), schrijver (Peter van Gestel, Sjoerd Kuiper, Gideon Samson, Sanne Parlevliet) en uitgever (Jacques Dohmen) tot journalist (Joukje Akveld, Mirjam Noorduijn), boekverkoper (Rietje Nivard) en onderzoeker (Rita Ghesquière, Toin Duijx, Vanessa Joosen).²⁶

Tabel 7. Winnaars van de driejaarlijkse Theo Thijssenprijs in de periode 2007-2017

Jaar	Uitgeverij	Auteur
2009	Leopold	Ted van Lieshout
2012	Leopold	Sjoerd Kuiper
2015	Querido Kinderboeken	Martha Heesen

Tabel 7 toont aan dat de driejaarlijkse Theo Thijssenprijs de afgelopen tien jaar drie keer is uitgereikt aan drie verschillende auteurs: Ted van Lieshout, Sjoerd Kuiper en Martha Heesen. De prijs wordt uitgereikt op basis van het gehele oeuvre van een kinderboekenschrijver. Wat hierbij opvalt, is dat Ted van Lieshout en Sjoerd Kuiper al in een eerdere tabellen verschenen; namelijk in Tabel 4 van de winnaars van de Woutertje Pieterse Prijs en Tabel 6 van de winnaars van de Jenny-Smelik-IBBY-Prijs.

Omdat de Theo Thijssenprijs een oeuvreprijs is, is het tevens lastig vast te stellen welke uitgeverij de afgelopen tien jaar daadwerkelijk het succesvolst is geweest binnen deze prijs. Dit komt omdat auteurs hun boeken vaak bij verschillende uitgeverijen laten publiceren. Zo zijn de

²⁵ Bron: Website Theo Thijssenprijs (pchooftprijs.nl)

²⁶ Bron: Website Theo Thijssenprijs (pchooftprijs.nl)

(heruitgave) titels van Ted van Lieshout naast Uitgeverij Leopold ook te vinden in de fondsen van onder meer Van Goor, Gottmer, Querido Kinderboeken en Lemniscaat. De uitgeverijen die in de Tabel 7 zijn genoemd, zijn dan ook gebaseerd op de uitgeverij die het meeste werk van de desbetreffende schrijver heeft uitgebracht of waar de schrijver op dit moment aan is verbonden. In dat geval is Uitgeverij Leopold het succesvolst. Zij won de oeuvreprijs twee keer dankzij het werk van kinderboekenauteurs Ted van Lieshout en Sjoerd Kuiper.

2.3 | Overkoepelende evaluatie inventarisatie zes kinderboekprijzen in Nederland

Uit de tabellen in de vorige paragraaf is gebleken dat er enige overlap is te zien tussen de winnaars van bepaalde kinderboekprijzen. Zo worden de titels van schrijvers als Paul van Loon, Francine Oomen, Geronimo Stilton, Jozua Douglas, Janneke Schotveld en Manon Sikkink door de jaren heen (herhaaldelijk) bekroond met prijzen wanneer deze door een kinderjury worden beoordeeld. Bij kinderboekprijzen met volwassenenjury's vallen deze titels niet in de prijzen. Volwassenenjury's geven op hun beurt de voorkeur aan de kinderboeken van grote namen als Ted van Lieshout, Peter Verhelst, Sjoerd Kuiper, Martha Heesen en Koos Meinderts – schrijvers die in de tabellen van de kinderjuryprijzen niet terug zijn te vinden. Opvallend aan deze schrijvers is dat ze niet allemaal enkel voor kinderen schrijven. Verhelst en Kuiper hebben in hun schrijverscarrière ook werk gepubliceerd dat gericht is op een volwassen publiek. Deze vondst past goed binnen de polysysteemtheorie (zie Hoofdstuk 1), waarin onder meer verondersteld wordt dat er verschillende vormen van literatuur naast elkaar bestaan. In dit geval worden kinderliteratuur en volwassenenliteratuur verenigd in dezelfde auteur. Deze toenadering tussen beide soorten literatuur, geeft volwassenen de mogelijkheid om kinderliteratuur met een literaire blik te beoordelen. Zoals hierboven al werd benadrukt, is het opmerkelijk dat volwassenenjury's voornamelijk gevestigde auteurs tot winnaars bekronen. Maar ook deze vondst kan worden verklaard aan de hand van de reeds behandelde literatuur. Zo stelde Bourdieu in de eerste subparagraaf van paragraaf 2.1 dat het voor auteurs – maar ook voor de overige actoren in het literaire veld – van belang is om een bepaalde reputatie op te bouwen. Gevestigde auteurs hebben in het literaire veld een bekende naam opgebouwd. Dit imago hangt samen met een bepaalde mate van erkenning door andere actoren in de vorm van symbolisch kapitaal. Zo bezien is het niet heel gek dat volwassenenjury's geneigd zijn om gevestigde auteurs sneller te bekronen voor hun werk op het gebied van de kinderliteratuur. Aan hun auteurschap, dat zo diep verankerd ligt in het literaire veld, kleef een zeker prestige. Bourdieu stelde tevens dat de waarde van een cultureel werk pas kan worden begrepen, als men zich ervan bewust is voor welke lezersdoelgroep het werk bedoeld is (zie pagina 31). Op basis van het verworven prestige binnen het literaire veld, lijken kinderboeken van gevestigde auteurs eerder een volwassen publiek aan te spreken, ondanks het feit dat ze zijn geschreven voor een veel jonger publiek.

De volgende subparagrafen zullen zich richten op de interpretatie van de winnende titels van de zes kinderboekenprijzen uit paragraaf 2.2. Hierbij zal met name worden gekeken naar de uiteenlopende keuzes die kinderjury's en volwassenenjury's de afgelopen tien jaar hebben gemaakt.

2.3.1. Interpretatie winnaars van de kinderjury's

Op basis van de resultaten uit paragraaf 2.2 kan worden vastgesteld dat de lezerscommunity's van beide lezersgroepen erg uiteen lopen. En niet alleen tussen kinderen en volwassenen is dit verschil te zien. Ook tussen de verschillende leeftijdsgroepen binnen de Nederlandse Kinderjury komt dit verschil naar voren. In paragraaf 1.3 van het eerste hoofdstuk van dit onderzoek kwam de ontwikkeling van smaak en leesgedrag bij kinderen en volwassenen aan bod. Kinderen in de jongste leeftijdscategorie van de Nederlandse Kinderjury (6 tot en met 9 jaar) bevinden zich over het algemeen in een andere leesfase dan kinderen in de oudere categorie (10 tot en met 12 jaar). Deze jonge kinderen hebben de zogenoemde Sprookjesleeftijd bereikt waarin er een grote interesse ontstaat voor verhalen in het fantasie- en griezelgenre. Zoals verwacht is in Tabel 1 de interesse van kinderen in dit soort boeken duidelijk te zien. Op basis van de stemmen van kinderen gaat de publieksprijs van de Nederlandse Kinderjury herhaaldelijk naar schrijver als Paul van Loon en boeken uit de serie *Fantasia*. Als gevolg hiervan doen Uitgeverij Leopold en De Wakkere Muis het in deze leeftijdscategorie van de Kinderjury erg goed.

In paragraaf 1.3 werd gesteld dat kinderen vanaf ongeveer 12 jaar de Heldenleeftijd bereiken en in staat zijn om zich geheel in een personage te kunnen verplaatsen. Op het gebied van lezen ontwikkelen kinderen in deze fase een interesse voor zogenoemde 'probleemboeken' vol drama, gevoelens en spanning. In Tabel 2 is te zien dat de voorkeur voor dit soort boeken zich inderdaad in de bovenbouw van de basisschool openbaart. Kinderen hebben herhaaldelijk op boeken uit de populaire tienerserie *Hoe overleef ik?* van Francine Oomen gestemd. Tevens wordt er door kinderen meerdere malen op de tienerboeken van Manon Sikkel en Niki Smit gestemd. Tienerboekenschrijvers Maren Stoffels, Jeff Kinney en Rachel Renée Russell vallen met hun boeken ook in de prijzen. Dankzij Francine Oomen behaalt Uitgeverij Querido Kinderboeken wederom veel succes. Opvallend aan Tabel 2 is dat kinderen vanaf tien jaar nog steeds enige belangstelling hebben voor griezel- en fantasieboeken. Zo wint griezelboekenschrijver Paul van Loon eenmaal de vakjuryprijs van de Nederlandse Kinderjury. De Roald Dahl-achtige boeken van Jozua Douglas en de grappige *Dummie de Mummie*-reeks van Tosca Menten zijn bij deze kinderen ook nog erg populair. Met name uitgeverij De Fontein wint met de boeken in haar fonds veel prijzen. Aangezien de Hotze de Roosprijs ook wordt voorgezeten door een Kinderjury, werd verwacht dat Tabel 5 overeenkomsten zal vertonen met Tabel 2. Dit blijkt inderdaad het geval te zijn: vier auteurs wonnen de afgelopen tien jaar zowel een prijs bij de Kinderjury als de Hotze de Roosprijs.

Het feit dat verschillende boekenseries in de smaak vallen bij kinderen (waaronder *Dolfje*

Weerwolffe, Hoe overleef ik?, Costa Banana, Dummie de Mummie en *100%*) laat zien dat binnen de lezersdoelgroep lezerscommunity's zijn gevormd die bepaalde auteurs volgen. Op grond van de resultaten die hierboven zijn besproken, valt te zeggen dat deze boeken de kinderen het meest aanspreken.

2.3.2. Interpretatie winnaars van de volwassenenjury's

In Hoofdstuk 1 van dit onderzoek kwam reeds aan bod dat kinderen en volwassenen kinderboeken op verschillende manieren naar kinderboeken zouden kijken. Zoals verwacht bekronen kinderen en volwassenen op grond van de resultaten in de tabellen in paragraaf 2.2 inderdaad verschillende soorten kinderboeken. Het opmerkelijkste verschil met kinderjury's is dat volwassenenjury's bijna ieder jaar een andere auteur bekronen. Deze afwisseling van prijswinnende auteurs kan worden verklaard aan de hand van de (ongeschreven) spelregels die de Griffeljury hanteert en het feit dat volwassenen – in tegenstelling tot kinderen – geen boekenseries bekronen. Op basis van de inventarisatie uit de vorige paragraaf kan in elk geval worden vastgesteld dat de Gouden Griffel meerdere malen aan dezelfde auteur kan worden toegekend. Zo zag men te zien dat Simon van der Geest in 2011 en 2013 de Gouden Griffel ontving en Jan Paul Schutten in 2009 en 2014.

Daarnaast valt het op dat boeken die in de periode 2007 tot en met 2017 met een Gouden Griffel zijn bekroond, altijd op zichzelf staand zijn en geen onderdeel vormen van een boekenreeks. Aan de hand van de literatuur van Bourdieu die in paragraaf 2.1 aan bod kwam, kan worden verklaard waarom boekenreeksen het niet goed doen bij de Griffeljury. Over het algemeen zijn series voornamelijk gericht op commercie. Binnen het literaire veld hanteren actoren criteria die massaconsumptie ogenschijnlijk afwijzen (Bourdieu, 1993: 50). Boekenreeksen worden daardoor gezien als minder prestigieus en origineel, maar eerder als merken die de lezer een vertrouwde leeservaring moeten bieden. Uit de vorige subparagraaf bleek, op grond van de resultaten van de kinderjury's, dat boekenreeksen bij kinderen wel degelijk in de smaak vallen. Binnen de doelgroep zorgen de commerciële eigenschappen van boekenseries er namelijk voor dat kinderen specifieke kinderboekenauteurs gaan volgen en lezerscommunity's rondom deze boeken gaan vormen. Doordat lezers snel gehecht raken aan de specifieke vertelstijl van de auteur en ze bovendien keer op keer nieuwsgierig worden gemaakt naar het volgende deel in de reeks, verzamelen boekenreeksen en hun auteurs al snel een groeiende schare fans om zich heen. Dat series met name op de verkoop zijn gericht, komt goed naar voren in het feit dat lezers, om hun nieuwsgierigheid te stillen en om binnen de community over de boeken mee te kunnen blijven praten, genooddaakt zijn om nieuwe delen uit de serie aan te schaffen en te lezen. Volwassenenjury's blijken daarentegen gevoeliger te zijn voor prestige en de artistieke waarde van een werk. Zo kiezen zij eerder voor een veilige nominatie in de vorm van gevestigde auteurs in het literaire veld (bijvoorbeeld Ted van Lieshout en Peter Verhelst) of voor boeken van maatschappelijke en/of historische waarde (bijvoorbeeld *Naar het noorden* van Koos Meinderts over

de Hongerwinter in 1944-1945 of *Juwelen van stras* van Carli Biessels over een Joods meisje in de Tweede Wereldoorlog).

Binnen de kinderboekenprijzen die de afgelopen tien jaar door volwassenenjury's aan kinderboeken zijn uitgereikt, zijn de meeste overeenkomsten te vinden tussen de Gouden Griffel en de Woutertje Pieterse Prijs. Een reden voor de afwijkende bekroningen van de Jenny-Smelik-IBBY-Prijs zou kunnen zijn dat deze kinderboekenprijs zich richt op zowel de auteur als de illustrator. De boeken die voor deze nominatie in aanmerking komen, bevinden zich bovendien in een specifieke niche binnen het genre kinderboeken (namelijk kinderboeken over (etnische) minderheden). De Theo Thijssenprijs wordt eens in de drie jaar toegekend aan een kinderboekenauteur op basis van zijn of haar hele oeuvre. Het ligt voor de hand dat het proces van beoordeling door de jury hier anders verloopt dan bij de overige kinderboekenprijzen waardoor er bij de Theo Thijssenprijs andere auteurs voor een nominatie in aanmerking komen.

Qua succesvolle uitgeverijen zijn er kleine verschillen te zien tussen prijzen die door volwassenenjury's en door kinderjury's worden uitgereikt. Titels uit het fonds van Querido Kinderboeken worden zowel door volwassenenjury's als kinderjury's veel bekroond, maar blijken vooral bij volwassenen erg populair te zijn. De meeste nominaties voor Querido Kinderboeken zijn dan ook te vinden bij de Gouden Griffel in Tabel 3 en bij de Woutertje Pieterse Prijs in Tabel 4. Opvallend is dat de boeken van Gottmer en Uitgeverij Lemniscaat bijna alleen nominaties in de wacht hebben gesleept bij de prijzen met volwassenenjury's. Zo ontving Gottmer de afgelopen tien jaar vijf prijzen, waarvan vier prijzen van volwassenenjury's en een van de kinderjury van de Hotze de Roosprijs. Lemniscaat bleek de laatste tien jaar enkel succesvol te zijn bij de Jenny-Smelik-IBBY-Prijs waar het de prijs twee keer won. Een verklaring voor dit verschil zou kunnen zijn dat het bij zowel Gottmer als Lemniscaat prentenboeken betreft die door volwassenen graag worden beoordeeld met het oog op educatieve en pedagogische motieven (zie Hoofdstuk 1). Kinderen die plaats mogen nemen in de kinderjury's zijn daarentegen de zogenoemde Struwwelpeterleeftijd, waarin prentenboeken centraal staan, inmiddels ontgroeid (zie subparagraaf 1.3.2). Nog een opvallend verschil is de grote afwezigheid van Uitgeverij De Fontein bij de bekroonde titels door de volwassenenjury's. Zoals in de vorige subparagraaf aan bod kwam en de tabellen in paragraaf 2.2 aantonen, waren de titels uit het fonds van De Fontein de afgelopen tien jaar erg succesvol bij de kinderjury's van de Nederlandse Kinderjury. Opmerkelijk genoeg werd geen enkele titel van De Fontein de laatste tien jaar bekroond door de volwassenenjury's. Reden hiervoor zou kunnen zijn dat verbeeldingsliteratuur (waaronder het fantastische- en griezelgenre) nog steeds botst met de pedagogische en educatieve motieven die volwassenen in kinderboeken zoeken (zie Hoofdstuk 1). Een andere verklaring die hiervoor kan worden gegeven, is dat zogenoemde *genre*fictie (zoals bijvoorbeeld fantasy en thrillers) in het literaire veld als minder prestigieus wordt beschouwd dan literaire fictie. De invloed van het culturele kapitaal (zie paragraaf 2.1) laat zich hier duidelijk gelden.

In dit hoofdstuk is aan de hand van de artikelen van Bourdieu, English en Squires dieper in gegaan op de rol die (kinder)boekenprijzen binnen het literaire veld spelen. Vervolgens is er een kleine inventarisatie gedaan van de zes belangrijke kinderboekenprijzen in Nederland. Hierbij is gekeken naar de winnende titels in de periode 2007 tot en met 2017. Auteurs en uitgeverijen werden tevens in deze inventarisatie meegenomen. Tot slot zijn de resultaten op basis van de informatie die tot nu toe beschikbaar is in bovenstaande paragraaf geëvalueerd. Zoals verwacht zijn er bij deze evaluatie meer vragen naar boven gekomen. Vanuit de hypothese dat kinderen op een andere manier kinderboeken beoordelen dan volwassenen, is het in dit stadium van het onderzoek interessant om te kijken naar de argumenten die door beide partijen over kinderboeken worden gegeven.

In het volgende hoofdstuk zal de casus van dit onderzoek aan bod komen. Om de smaken en voorkeuren van kinderen en volwassenen nog beter te kunnen overzien, zal de casus zich richten op *alle* genomineerde titels van de Kinderjury en de Gouden Griffel van de afgelopen tien jaar en hun relatie tot de desbetreffende kinderboekenauteurs en uitgeverijen. Dit hoofdstuk heeft laten zien de boekensmaak van kinderen en volwassenen over het algemeen vrij sterk uit elkaar lagen. Kinderen bekronen heel andere titels dan volwassenen. Wanneer alle genomineerde kinderboeken in de analyse worden meegenomen, zijn er dan overeenkomsten te zien tussen nominaties van de kinderjury's en die van volwassenenjury's? En zullen er ook overeenkomsten waarneembaar zijn tussen de twee leeftijdsgroepen binnen de Nederlandse Kinderjury, of gaan deze (nog) meer verschillen vertonen van elkaar? Het in kaart brengen van de genomineerde boeken is in die zin interessant, dat dit laat zien tegen welke boeken de winnaars uit paragraaf 2.2 het hebben opgenomen. Bovendien is op deze manier het complete aanbod van kinderboeken, dat in de periode 2007 tot en met 2017 voor een kinderboekenprijs van de Nederlandse Kinderjury of een Gouden Griffel in aanmerking kwam, beter zichtbaar.

Hoofdstuk 3. Casus: Kwantitatieve analyse Kinderjury en Gouden Griffel

3.1 | Inventarisatie en evaluatie genomineerde titels Kinderjury en Gouden Griffel

Aan de hand van de behandelde artikelen van Bourdieu, Squires en English kan uit het vorige hoofdstuk worden geconcludeerd dat kinderboekenprijzen een belangrijke plaats innemen binnen het literaire veld. Zo zijn kinderboekenprijzen een invloedrijke manier om zowel kinderen als volwassenen met kinderliteratuur in aanraking te laten komen. Prijzen stimuleren het lezen, verruimen het boekenaanbod en creëren onder de doelgroep diverse lezerscommunity's (zie Hoofdstuk 2). De vraag of kinderen en volwassenen ook dezelfde kinderboeken goed vinden, werd al in Hoofdstuk 1 gesteld. Op grond van een analyse van de winnende titels van enkele kinderboekenprijzen in Nederland, kon in het vorige hoofdstuk worden vastgesteld dat kinderen kinderboekenseries meermaals bekronen met de Prijs van de Nederlandse Kinderjury, de Pluim van de Senaat of de Hotze de Roosprijs. Volwassenenjury's kennen hun prijzen daarentegen eerder toe aan het – meestal op zichzelf staande – werk van gevestigde auteurs. Maar hoe zien de smaken van kinderen en volwassenen eruit als alle genomineerde titels in een analyse worden meegenomen? Nomineren kinderen, net als volwassenen, ook het werk van auteurs als Ted van Lieshout en nomineren volwassenen wellicht boeken uit boekenseries als *Fantasia* over de muis Geronimo Stilton? Kortom: *Hoe verschillen de smaken en voorkeuren van kinderen en volwassenen met betrekking tot kinderboeken?*

Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden zal in dit hoofdstuk een soortgelijke analyse worden uitgezet als in Hoofdstuk 2 is gedaan. Aan de hand van drie tabellen (zie Bijlagen) en drie kolomgrafieken zijn voor de periode 2007 tot en met 2017 alle genomineerde titels en hun uitgeverijen voor de Prijs van de Nederlandse Kinderjury, de Pluim van de Senaat en de Gouden Griffel in kaart gebracht. Op basis van deze resultaten zullen de uiteenlopende smaken van de kinderjury's en volwassenenjury's van de afgelopen tien jaar nader worden geïnterpreteerd. Hierbij zal gebruik worden gemaakt van de literatuur van onder meer Chambers (2013), Duijx (2003) en Ghesquière (2009).

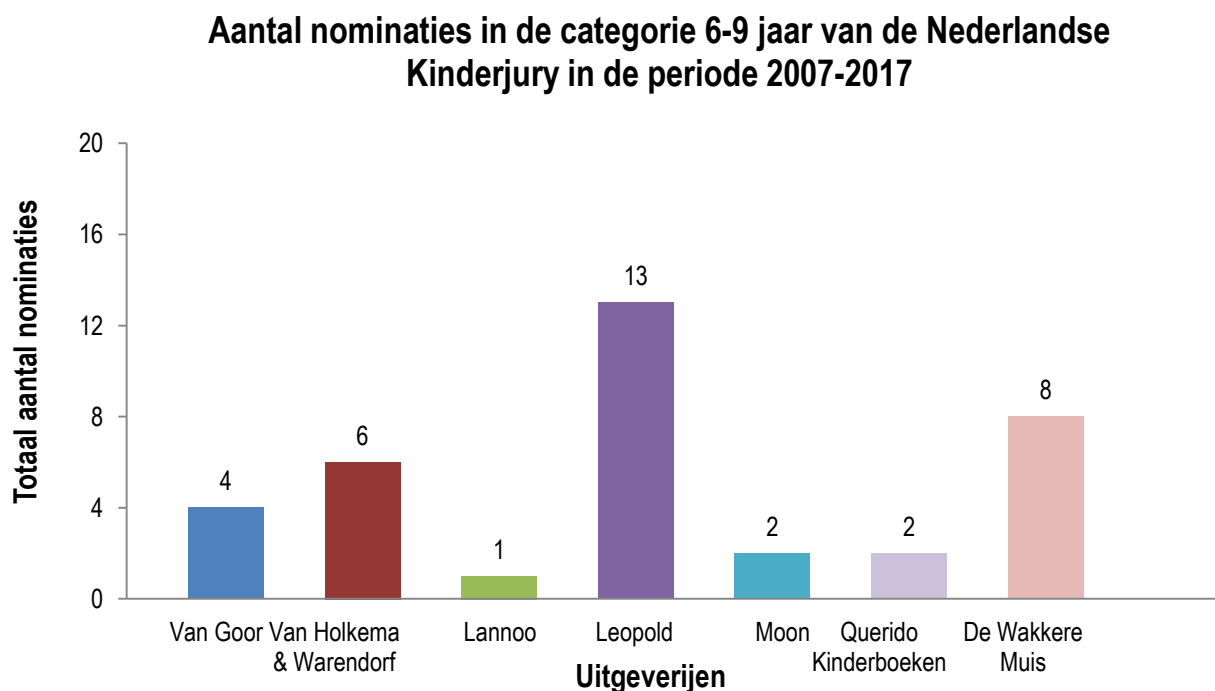
3.1.1. Genomineerde titels van De Nederlandse Kinderjury

3.1.1.1 Categorie 6-9 jaar

Zoals in Tabel 8 (zie Bijlagen) is te zien, worden er, op basis van het aantal stemmen, ieder jaar door de kinderjury van De Nederlandse Kinderjury vijf boeken uit De Selectie genomineerd die kans maken op de Prijs van de Nederlandse Kinderjury en de Pluim van de Senaat. In het vorige hoofdstuk toonde Tabel 1 aan dat schrijvers Paul van Loon (Leopold), Geronimo Stilton; pseudoniem voor Elisabetta Dami (De Wakkere Muis) en Janneke Schotveld (Van Holkema & Warendorf) in de periode 2007 tot en met 2017 erg populair waren bij kinderen en het vaakst een

prijs van de Nederlandse Kinderjury wonnen in de leeftijdscategorie 6-9 jaar. In Tabel 8 is te zien dat de boeken van Vivian den Hollander (Ploegsma), Harmen van Straaten (Pimento) en Mirjam Oldenhove (Ploegsma) ook veel door jonge kinderen werden gelezen, omdat ze vaak werden gewaardeerd. Vooral de dertien nominaties van Ploegsma springen in het oog, aangezien de uitgeverij met geen van haar titels uiteindelijk een prijs binnen De Nederlandse Kinderjury wist te winnen (zie Tabel 1 en Tabel 8).

Wanneer alle genomineerde titels in de analyse worden meegenomen, is het aantal genomineerde auteurs en uitgeverijen logischerwijs veel meer divers. Om orde in deze uiteenlopende nominaties te scheppen, is in onderstaande kolomgrafiek²⁷ het aantal nominaties per uitgeverij voor de jongste leeftijdscategorie van de Nederlandse Kinderjury schematisch in kaart gebracht voor de periode 2007 tot en met 2017 (zie Figuur 6).

Figuur 6. Totaal aantal nominaties binnen De Nederlandse Kinderjury (6-9 jaar) in de periode 2007-2017 per uitgeverij gerangschikt.

Uit bovenstaande kolomgrafiek blijkt dat de winnende titels een goede afspiegeling zijn van het soort boeken dat door kinderen doorgaans graag wordt gelezen. Zo worden de boeken van Paul van Loon niet alleen vaak bekroond, maar zijn ze ook verantwoordelijk voor het hoge aantal nominaties van uitgeverij Leopold binnen de jongste leeftijdscategorie van De Nederlandse Kinderjury. Hetzelfde geldt voor de *Fantasia*-reeks over de muis Geronimo Stilton. De boeken

²⁷ N.B.: enkel de uitgeverijen die in paragraaf 1.4 werden behandeld zijn in deze en de volgende kolomgrafieken opgenomen (zie Figuren 6, 7 en 8)

werden de afgelopen tien jaar vaak genomineerd en het is dan ook niet gek dat ze in die periode veel prijzen van De Nederlandse Kinderjury hebben gewonnen; wat gunstig uitpakt voor uitgeverij De Wakkere Muis.

Kinderen (zowel jonge als iets oudere lezers) lezen over het algemeen graag boekenseries, zo werd in subparagraaf 2.3.1 gesteld. Hier wordt deze conclusie opnieuw bevestigd. Naast de series *Dolfje Weerwolfje*, *Fantasia* en *Superjuffie!* worden de boekenseries *Spekkie en Sproet*, *Mees Kees* en *Dummie de mummie* door jonge kinderen erg veel gelezen (zie Tabel 8). Volgens Bourdieu wordt het economisch kapitaal in het literaire veld ondergeschikt gemaakt aan het symbolisch kapitaal (zie Hoofdstuk 2). In het subveld van de kinderliteratuur is deze ogenschijnlijke afwijzing van symbolisch kapitaal lastiger te verbloemen. Wanneer kinderboeken bij kinderen erg populair zijn en ze als gevolg van deze populariteit genomineerd of zelfs bekroond worden voor een prijs van de Kinderjury, is het aannemelijk om te stellen dat deze bekendheid samenhangt met commercie en dus hoge verkoopcijfers. De boeken dienen immers door volwassenen te worden aangeschaft om door kinderen gelezen te kunnen worden (zie Figuur 3). Bij kinderjury's zoals De Nederlandse Kinderjury speelt tevens de sociale druk die kinderen op elkaar uitoefenen (ook wel *peer pressure* genoemd) een grote rol. In Hoofdstuk 1 werd uitgelegd dat kinderen al rond een jaar of negen veel waarde hechten aan de mening van peers (leeftijdsgenoten). Door middel van *peer pressure* raken kinderen op de hoogte van deze populaire boeken waardoor steeds meer kinderen het werk van de desbetreffende auteurs gaan lezen en volgen. In die zin is het niet het symbolisch kapitaal, maar eerder de waardering van leeftijdsgenoten die bij kinderen de maatstaf vormt of een boek de moeite waard is om te lezen. Kinderboekenseries profiteren daarnaast van het zogenoemde *vliegwieleffect* waarbij het succes van de nieuwste delen uit een serie meeliften op het succes, de naamsbekendheid en de vertrouwde leeservaring (zie paragraaf 2.3.2) van de eerdere boeken die al zijn uitgebracht. In de categorie 10-12 jaar zal dit effect ook goed te zien zijn. Grote lezerscommunity's rondom kinderboeken ontstaan bij jonge lezers dus onder invloed van economisch kapitaal en *peer pressure*. Om bij een lezerscommunity te (blijven) horen zullen kinderen elkaar beïnvloeden om een bepaalde boeken(serie) leuk of goed te vinden en leveren de ouders, school en/of bibliotheek een externe bijdrage door de boeken voor de kinderen aan te schaffen.

In Hoofdstuk 2 werd gesteld dat kinderboekenseries ervoor zorgen dat kinderen sneller met genomineerde en winnende titels in aanraking komen. Daarbij ondersteunen prijzen ook de leesbevordering. Volgens de Engelse schrijver Aidan Chambers kan de literaire competentie en leesmotivatie van kinderen nog meer worden versterkt door over boeken te praten (Stichting Lezen, 2013: 3). Chambers zegt: "Praten over wat je gelezen hebt is essentieel 'omdat we meestal pas weten wat we denken als we het onszelf horen zeggen'" (Stichting Lezen, 2015: 5). Naast de aanschaf van kinderboeken, is er voor de ouders, school en bibliotheek een grote rol weggelegd om samen met kinderen te praten over de boeken die zij lezen. De lezerscommunity's die zich

rondom de populaire kinderboeken hebben gevormd, kunnen op deze manier handig worden ingezet wanneer leerkrachten tijdens hun lessen kinderboeken uit populaire boekenreeksen met hun leerlingen bespreken. Ook het oprichten van een buitenschoolse leesclub is een goede manier om de leesvaardigheid van kinderen te vergroten (Stichting Lezen, 2013: 4) en zorgen er bovendien voor dat kinderen met meer titels in aanraking komen.

De boeken die door de publieks- en vakjury van De Nederlandse Kinderjury werden genomineerd, vallen allemaal binnen het genre fictie waarin de leesbeleving centraal staat. Door hun voorkeur uit te laten gaan naar fictie blijkt dat kinderen er de voorkeur aan geven om iets te lezen dat gemakkelijk is. Fictie biedt lezers al op jonge leeftijd de mogelijkheid om zich in een verhaal en hun personages in te leven (Duijx, 2003: 10-11). Uitgeverij Leopold werkt vanuit de ideologie dat kinderen kleine mensen zijn met een volwassen smaak (zie paragraaf 1.4). Dat deze insteek werkt, blijkt wel uit de resultaten die laten zien dat de boeken van Leopold de afgelopen tien jaar het vaakst werd genomineerd voor een prijs binnen jongste leeftijdscategorie van De Nederlandse Kinderjury (zie Figuur 6).

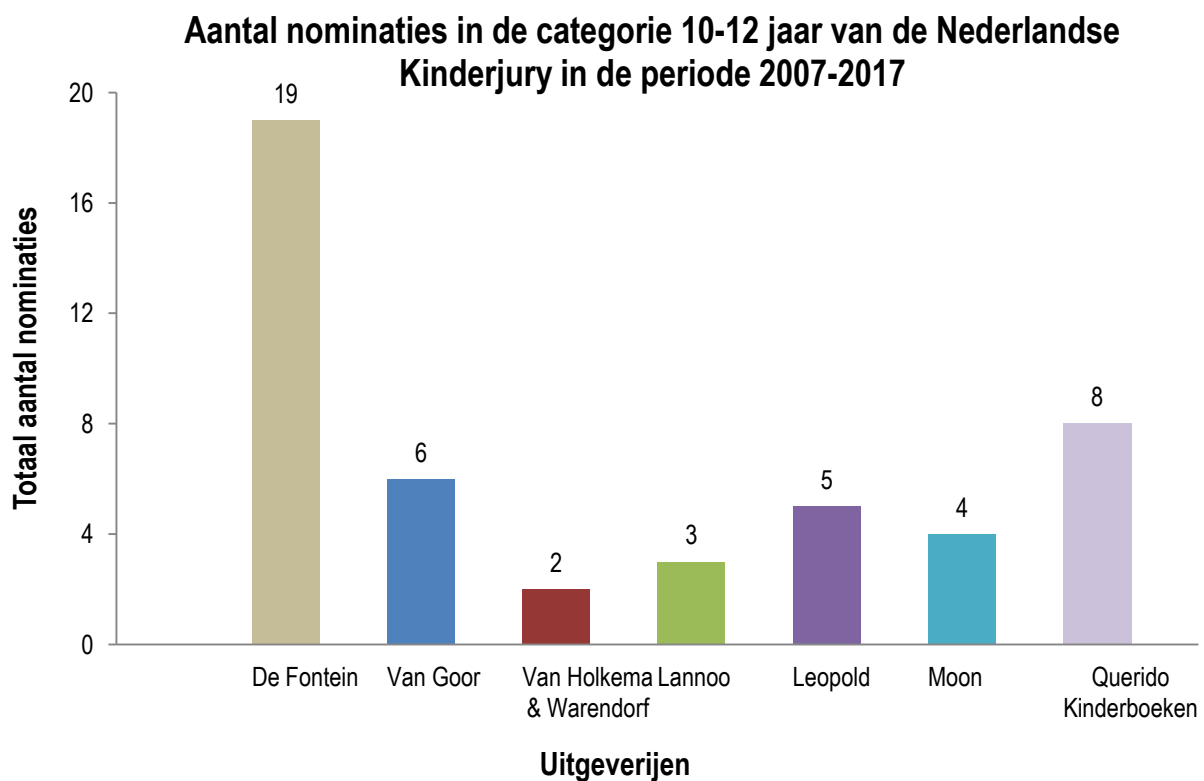
In het vorige hoofdstuk werd al gesteld dat de winnende titels nauw aansluiten bij de literatuur van Ghesquière (2009) over de verschillende leesfasen. De jongste lezers van De Nederlandse Kinderjury bevinden zich voornamelijk in de Sprookjesleeftijd (4-10 jaar) en lezen graag de bijpassende fantasieverhalen van Paul van Loon en de fantastische verhalen over de muis Geronimo Stilton (zie Tabel 1 en Tabel 8). Wanneer alle genomineerde titels in de analyse worden meegenomen, is goed te zien dat het leesgedrag overgaat in de leerfase, behorend bij de Robinsonleeftijd (vanaf 9 jaar). Er is een duidelijke interesse te zien in avontuurlijke verhalen waarin personages in staat zijn om zelfstandig (en zelfs heroïsch) te handelen. Zo is de boekenreeks *Spekkie en Sproet*, dat gaat over twee jeugddetectives die verschillende zaken voor de politie oplossen, onder jonge kinderen erg populair (zie Tabel 8). Omdat identificatie met de personages en gebeurtenissen in de leeftijd van 4 tot 10 jaar erg belangrijk is, is het schoolthema ook alom vertegenwoordigd binnen de jongste leeftijdscategorie van de Kinderjury. De boekenserie over *Mees Kees* werd de afgelopen tien jaar door kinderen veel genomineerd (zie Tabel 8). De succesvolle serie *Superjuffie* combineert zelfs thema's uit beide leesfasen; de reeks verhaalt over een juf die naast lesgeven in Superjuffie kan veranderen om dieren in nood te helpen.

Kortom, de analyse van alle genomineerde titels binnen de jongste leeftijdscategorie van De Nederlandse Kinderjury bevestigt de bevindingen die tot nu toe in dit onderzoek zijn gedaan. Kinderen in de leeftijd 6 tot en met 9 jaar lezen graag fictie in de vorm van boekenseries. Deze reeksen brengen veel economisch kapitaal op en danken hun populariteit aan zowel de peer pressure tussen de kinderen onderling als het vliegwieleffect. Jonge lezers lezen bij voorkeur fantasie- en griezelverhalen (Paul van Loon, Geronimo Stilton), avontuurlijke verhalen (Vivian den Hollander, Tosca Menten), verhalen die voor kinderen herkenbaar zijn – bijvoorbeeld omdat

ze zich afspelen op school (Mirjam Oldenhavé, Jacques Vriens) – en verhalen vol heroïsche personages (Janneke Schotveld, Manon Sikké). Al deze voorkeuren vallen binnen het leesgedrag dat bij de leesfasen past waar jonge kinderen zich in bevinden. In het volgende deel van deze paragraaf komt de interpretatie van de genomineerde titels van de leeftijdscategorie 10 tot 12 jaar aan bod.

3.1.1.2 Categorie 10-12 jaar

Ook in de oudste leeftijdscategorie maken ieder jaar vijf genomineerde titels kans op een van de prijzen van De Nederlandse Kinderjury (zie Tabel 9 in Bijlagen). In het vorige hoofdstuk liet Tabel 2 zien dat boeken van de schrijvers Francine Oomen (Querido Kinderboeken), Manon Sikké (Moon), Tosca Menten (Van Goor) en Jozua Douglas (De Fontein) in de periode 2007 tot en met 2017 erg populair waren bij kinderen en binnen de categorie 10-12 jaar veel in de prijzen vielen bij de Nederlandse Kinderjury. In Tabel 9 is te zien dat de boeken van Carry Slee (Overamstel Uitgevers, Pimento en later Foreign Media Books BV) ook veel door oudere kinderen werden gelezen, aangezien ze vaak werden genomineerd. In onderstaande kolomgrafiek is per uitgeverij het aantal nominaties schematisch weergegeven voor de periode 2007 tot en met 2017 (zie Figuur 7).

Figuur 7. Totaal aantal nominaties binnen De Nederlandse Kinderjury (10-12 jaar) in de periode 2007-2017 per uitgeverij gerangschikt.

Uit Tabel 9 blijkt wederom dat ook oudere kinderen gek zijn op boekenseries die dankzij het vliegwieleffect veel economisch kapitaal verkrijgen (zie subparagraaf 3.1.1.1). De reeks *Hoe overleef ik?* van Francine Oomen is verantwoordelijk voor het hoge aantal nominaties en bekroningen voor uitgeverij Querido Kinderboeken (zie Figuur 7). Uitgeverij De Fontein scoort het best door nominaties en enkele bekroningen van titels uit onder meer de series *100%* van Niki Smit en *Het leven van een loser* van Jeff Kinney (zie Figuur 7 en Tabel 9). Op hun website kenmerkt De Fontein zich als de uitgeverij die al jouw favoriete boeken uitgeeft.²⁸ De Fontein schetst met deze uitspraak een beeld van een uitgeverij dat op de hoogte is van trends en goed weet wat de kinderen van nu graag lezen. Dat het ze lukt om deze stelling waar te maken, laten de resultaten van deze analyse goed zien (zie Figuur 7).

De avontuurlijke *Dummie de mummie*-reeks van Tosca Menten wordt door allebei de leeftijdscategorieën veel genomineerd waar uitgeverij Van Goor van profiteert (zie Figuur 6 en 7). In het vorige hoofdstuk was de populaire schrijfster Carry Slee een opvallende afwezigheid bij de analyse van de winnende titels in de oudste leeftijdscategorie van de Kinderjury. Uit Tabel 9 blijkt dat haar ‘probleemboeken’-series wel degelijk veel gelezen worden door oudere kinderen.

De lijst van alle boeken die in de afgelopen tien jaar door oudere kinderen voor de Kinderjury werden genomineerd, bevatten geen opvallende uitschieters. In het vorige hoofdstuk was te zien dat de winnende titels goed passen binnen de leesfase die kinderen vanaf 10 jaar volgens de behandelde literatuur van Ghesquière (2009) hebben bereikt. Deze leesfase, de Heldenleeftijd, duurt tot ongeveer 15 jaar en wordt gekenmerkt door een groeiende interesse in het lezen van ‘probleemboeken.’ Tabel 9 bevestigt deze bevindingen en laat een duidelijke mix zien van titels van onder meer Carry Slee, Francine Oomen, Niki Smit, Jeff Kinney, Rachel Renée Russell en Manon Sikkel die passen binnen de Heldenleeftijd. Daarnaast bevat de lijst met genomineerde boeken ook titels die veel gelezen worden door kinderen in de Sprookjesleeftijd, zoals griezelboeken (Paul van Loon) en fantastische boeken (J.K. Rowling, Jozua Douglas) en avontuurlijke boeken (Arend van Dam, Tosca Menten) passend bij de Robinsonleeftijd.

De analyse van alle genomineerde titels binnen de oudste leeftijdscategorie van De Nederlandse Kinderjury laat zien dat, wanneer kinderen in de leeftijd 10 tot en met 12 jaar de kans krijgen om zelf hun favoriete boeken te nomineren, ze het liefst fictie lezen. Geheel in lijn met de Heldenleeftijd waar deze groep kinderen zich in bevindt, zijn titels waarin liefde, puberproblematiek en mode centraal staan, het populairst. Net als bij de jonge leeftijdscategorie is het geloofwaardig om aan te nemen dat de keuzes van deze oudere lezers om bepaalde boeken te nomineren, samenhangen met hoge verkoopcijfers (zie subparagraaf 3.1.1.1). Onder invloed van het vliegwieleffect worden er ieder jaar massaal dezelfde soort boeken uit populaire reeksen door kinderen voor de Kinderjuryprijzen genomineerd. Ook hier is te zien dat kinderen dus onder

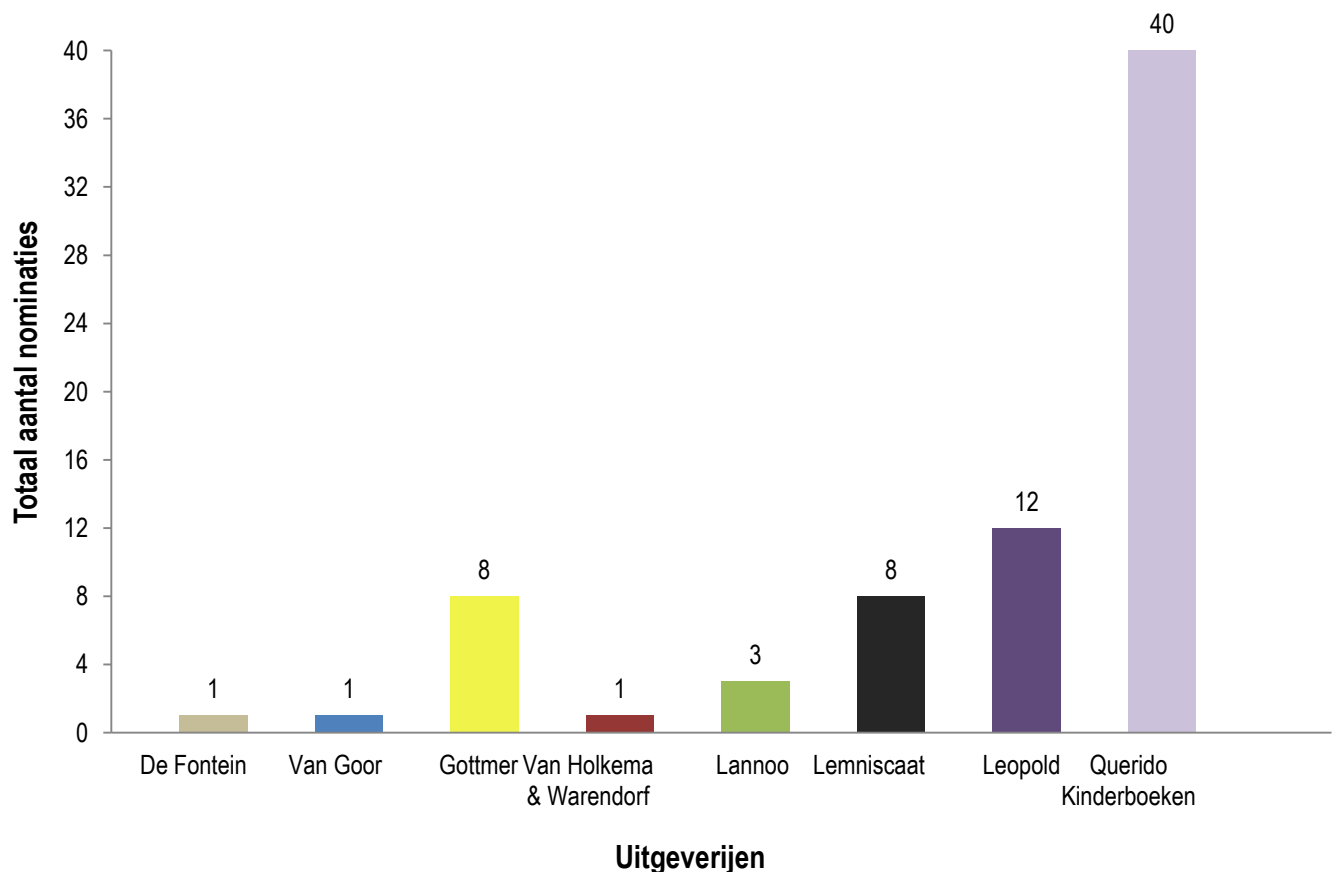
²⁸ Bron: website De Fontein (uitgeverijdefontein.nl)

invloed van sociale druk elkaars smaak en voorkeur overnemen. Tevens gaan hun keuzes gepaard met een hoge mate van economisch kapitaal: het genomineerde boek moet door de ouder, school of bibliotheek zijn aangeschaft om door het kind te worden gelezen en beoordeeld. In de volgende paragraaf komt de interpretatie van de keuzes van de volwassenenjury's van de Gouden Griffel aan bod.

3.1.2. Genomineerde titels van de Gouden Griffel

In Tabel 10 (zie Bijlagen) is te zien dat de Griffeljury ieder jaar minimaal zeven en maximaal tien boeken voor een Gouden Griffel nomineert. De nominaties zijn al verzekerd van een Zilveren Griffel – de belangrijkste voorwaarde om voor een Gouden Griffel in aanmerking te kunnen komen (zie subparagraaf 2.2.2). De genomineerde titels zijn ieder jaar verdeeld over drie leeftijdscategorieën: tot zes jaar, vanaf zes jaar en vanaf negen jaar. Binnen deze leeftijdscategorieën zijn voornamelijk jeugdromans en prentenboeken te vinden, maar ook veel kinderenboeken in het genre informatief en enkele poëziebundels. De verdeling tussen de categorieën en genres is per jaar verschillend. In het vorige hoofdstuk liet Tabel 3 zien dat de boeken die door uitgeverij Querido Kinderboeken werden uitgegeven de afgelopen tien jaar het vaakst in de prijzen vielen bij de Gouden Griffel. In onderstaande kolomgrafiek zijn alle genomineerde titels voor de Gouden Griffel per uitgeverij voor de periode 2007 tot en met 2017 schematisch weergegeven (zie Figuur 8 op pagina 58).

Aantal nominaties van de Gouden Griffel in de periode 2007-2017

Figuur 8. Totaal aantal nominaties binnen de Gouden Griffel in de periode 2007-2017 per uitgeverij gerangschikt.

Bovenstaande kolomgrafiek toont aan dat Querido Kinderboeken met veertig nominaties het vaakst in aanmerking kwam voor een Gouden Griffel. Volwassenen nomineren van Querido Kinderboeken veelvuldig het werk van Imme Dros, Edward van de Vendel, Bibi Dumon Tak en Daan Remmerts de Vries (zie Tabel 10). Van de veertig nominaties wonnen zes titels de Gouden Griffel (zie Tabel 3).

Op basis van de resultaten in Hoofdstuk 2 werd geconcludeerd dat volwassenen andere kinderboeken bekroonden dan kinderen (zie paragraaf 2.2 en 2.3). In Tabel 10 is te zien dat wanneer alle genomineerde titels van de Gouden Griffel op een rij worden gezet, deze conclusie hier nogmaals wordt bevestigd. Geheel in lijn met de bevindingen uit subparagraaf 2.3.2 laat de analyse van alle genomineerde titels van de Gouden Griffel zien dat volwassenen geen kinderboekenseries nomineren. Tabel 10 vormt daardoor een goede afspiegeling van het soort kinderboeken dat volwassenen graag aanbevelen. Zo beslaan gevestigde schrijvers als Ted van Lieshout (Leopold), Bette Westera (Gottmer) en Daan Remmerts de Vries (Querido Kinderboeken) die voor zowel kinderen als volwassenen schrijft, een groot deel van de genomineerde titels (zie Tabel 10). Hier wordt nogmaals vastgesteld dat volwassenen het dus van

belang vinden dat de schrijver al enig symbolisch kapitaal heeft verkregen doordat zij een naamsbekendheid hebben opgebouwd dat binnen het literaire veld wordt erkend. Opvallend is dat uitgeverij Querido Kinderboeken het met veertig nominaties binnen de Gouden Griffel erg goed doet. Querido is een van de meest prestigieuze uitgeverijen van Nederland en begon aanvankelijk met het uitgeven van volwassenenliteratuur. Sinds 1971 heeft zij tevens een serieus kinderboekenfonds (zie subparagraaf 1.4.3). Veel succesvolle auteurs hebben zich sindsdien bij Querido aangesloten.²⁹ De hoge waarde, prestige en status die verschillende actoren in het literaire veld aan uitgeverij Querido toebedelen en de vele gevestigde auteurs die zich bij hun fonds hebben gevoegd, maken het voor volwassenen aantrekkelijk om de door Querido Kinderboeken uitgegeven werken, hoog te beoordelen. Querido Kinderboeken is ook onder kinderen erg populair (zie Tabel 9), maar de geprezen *Hoe overleef ik?*-serie van Francine Oomen krijgt van de volwassenenjury's – evenals de meeste andere kinderboeken(series) die kinderen zelf erg graag lezen – geen lof. Hieruit blijkt dat volwassenen in hun nominatiekeuzes vooral kijken naar de (hoge) status (symbolisch kapitaal) die de schrijver en de uitgeverij in het literaire veld hebben verworven. Volwassenenjury's baseren hun keuzes niet op trends (hoge verkoopcijfers en dus economisch kapitaal) zoals kinderjury's dat onder invloed van peer pressure (onbewust) wel doen.

Uit Tabel 10 blijkt dat volwassenen zich veelal richten op prentenboeken, informatieve boeken en poëziebundels. Volwassenen vinden het belangrijk dat een kinderboek informatief en/of opvoedkundig is. Zo kwamen er veel prentenboeken in aanmerking voor een Gouden Griffel (zie subparagraaf 3.1.2 en Tabel 10). Dit soort boeken, bedoeld voor jonge lezers in de Struwwelpeterleeftijd (zie subparagraaf 1.3.2), worden bij uitstek gekenmerkt door de wijze boodschap die ze bevatten en laten kinderen in aanraking komen met sociale en morele thema's. In Hoofdstuk 2 was bovendien te lezen dat volwassenen de voorkeur geven aan jeugdromans met een historisch en/of maatschappelijk karakter (zie pagina 48-49). Zo won schrijver Koos Meinderts in 2017 een Gouden Griffel voor zijn oorlogsverhaal *Naar het noorden* (zie Tabel 3). Bijna de helft van de bekroonde titels zijn kinderboeken met een sterk didactisch karakter (zie Tabel 10), waaronder *Winterdieren* over de dierenwereld. Maar ook buiten de daadwerkelijke bekroningen nomineren de volwassenenjury's ieder jaar een aantal informatieve boeken. De thema's van deze boeken lopen uiteen van natuur, geschiedenis, psychologie, kunstgeschiedenis en biologie. In tegenstelling tot de uitgesproken keuze van de kinderjury's voor fictie, is non-fictie bij de volwassenenjury's van de Gouden Griffel juist erg goed vertegenwoordigd. Op basis van de resultaten in Tabel 10 kan worden gesteld dat volwassenen inderdaad vinden dat kinderen iets van boeken moeten leren, en er niet enkel een positieve leeservaring uit moeten kunnen halen.

Opvallend is bovendien dat de Gouden Griffel aandacht schenkt aan het genre poëzie –

²⁹ Bron: website Querido Kinderboeken (queridokinderboeken.nl)

een bij uitstek literair genre met een hoge symbolische en artistieke waarde. Met uitzondering van de jaren 2013 en 2017 nomineerden de volwassenenjury's ieder jaar een of meerdere dichtbundels voor een Gouden Griffel. In Tabel 10 is te zien dat de Gouden Griffel in 2015 zelfs werd gewonnen door de dichtbundel *Doodgewoon*. Toch zagen we in de analyse van de genomineerde titels van De Nederlandse Kinderjury dat kinderen uit zichzelf er niet voor kiezen om poëzie en informatieve boeken te lezen. Binnen de volwassenenliteratuur is poëzie tevens een lastig genre; niet elke literaire lezer is er fan van. Het lijkt er dan ook op dat de initiatiefnemer van de Gouden Griffel, de Stichting CPNB, het genre poëzie heeft toegevoegd om er meer aandacht voor te genereren. Leesbevordering staat bij de CPNB hoog in het vaandel (Stichting CPNB, 2016: 4). Poëzie en non-fictie zijn genres waar volwassenen inhoudelijk met kinderen over kunnen discussiëren vanwege het beroep dat poëzie doet op de persoonlijke interpretatie van de lezer, de afwijkende vormkenmerken van poëzie en de didactische eigenschappen van informatieve boeken.

Tabel 10 laat zien dat het grootste deel van de genomineerde titels van de Gouden Griffel jeugdromans zijn. Hoewel kinderen graag fictie lezen, blijkt op basis van de kwantitatieve analyse van alle genomineerde titels opnieuw dat volwassenen heel andere jeugdromans nomineren dan kinderen (zie Tabel 8, 9 en 10). Bij de kinderjury's hebben we gezien dat de keuzes om een boek te nomineren, samenvallen met het verschijnsel peer pressure en met economisch kapitaal in de vorm van de verkoopcijfers van populaire kinderboeken(series). Volwassenen baseren hun keuzes daarentegen op het symbolische kapitaal dat een schrijver binnen het literaire veld heeft opgebouwd en hebben een voorkeur voor kinderboeken met een didactische inhoud. Als gevolg hiervan nomineren zij veelal gevestigde schrijvers en kinderboeken waar kinderen iets van kunnen leren. Op basis van deze vondsten kan het inmiddels als een feit worden beschouwd dat kinderen en volwassenen nu eenmaal andere smaken en voorkeuren hebben op het gebied van kinderboeken. In Hoofdstuk 4 zal op grond van alle bevindingen in dit hoofdstuk de proef op de som worden genomen. Zowel de juryrapporten van de winnende titels van beide leeftijdscategorieën van De Nederlandse Kinderjury als de rapporten van de winnende titels van de Gouden Griffel zullen aan een kwalitatieve analyse worden onderworpen. Om duidelijkheid te krijgen in wat kinderen en volwassenen nu specifiek aan deze winnende boeken waarderen, zal tijdens deze corpusanalyse worden gekeken naar de argumenten die zij hebben aangevoerd. Want dat kinderen en volwassenen heel andere waarderingen hebben van kinderboeken mag wel duidelijk zijn. De vraag die nu nog rest is: *blijkt dat ook uit de juryrapporten?*

Hoofdstuk 4. Casus: Kwalitatieve analyse juryrapporten Kinderjury en Gouden Griffel

In het vorige hoofdstuk werd, met behulp van een analyse van alle titels die de afgelopen tien jaar voor de prijzen van de Nederlandse Kinderjury en de Gouden Griffel zijn genomineerd, aangetoond dat kinderen andere kinderboeken waarderen dan volwassenen. *Hoe verschillen de waarderingen en beoordelingscriteria van kinderen en volwassenen met betrekking tot kinderboeken?*

Om deze laatste deelvraag te kunnen beantwoorden is er binnen dit onderzoek een analyse-instrument ontwikkeld om de argumenten uit de juryrapporten van de Nederlandse Kinderjury en de Gouden Griffel te kunnen classificeren. Het instrument is gebaseerd op het model van Linders en Op de Beek (2009) en aangepast op het subveld van de kinderliteratuur. In de volgende paragraaf zal het model eerst kort worden uitgelegd. De tweede paragraaf zal vervolgens de resultaten interpreteren die de analyse van de juryrapporten met behulp van het meetinstrument heeft voortgebracht.

4.1 | Analyse-instrument voor evaluatiedomeinen in de kinderliteratuurkritiek

Om de argumenten van de kinderjury's van de Nederlandse Kinderjury en de Griffeljury's van de Gouden Griffel te kunnen classificeren, is het onderstaande analyse-instrument ontwikkeld.

<i>Kenmerk</i>	<i>Eigenschap</i>
(A) Gender	(1) Creativiteit
(B) Genre	(2) Doelgroepgericht
(C) Personages	(3) Emotionaliteit
(D) Plot	(4) Helderheid
(E) Stijl	(5) Humor
(F) Structuur	(6) Identificatie
(G) Thema	(7) Informatief
(H) Illustraties / Multimedia	(8) Intellect
(I) Vormgeving	(9) Interactie
(J) Overig	(10) Intertekstualiteit
	(11) Moraliteit
	(12) Originaliteit
	(13) Pakkend
	(14) Realiteit
	(15) Samenhang
	(16) Spanning
	(17) Symboliek
	(18) Overig

Figuur 9. Analyse-instrument voor evaluatiedomeinen in de kinderliteratuurkritiek.

4.1.1. Kenmerk

De kenmerken die in het analyse-instrument worden gehanteerd zullen over het algemeen voor zich spreken. Om eventuele onduidelijkheid uit te sluiten wordt in deze subparagraaf kort uitgelegd waar ieder kenmerk voor staat.

Het kenmerk *Gender* richt zich op argumenten die betrekking hebben op het geslacht van de personages, sekse-stereotypen, (on)gelijkwaardigheid tussen de twee seksen en argumenten die vaststellen dat het besproken kinderboek een ‘meisjesboek’ of ‘jongensboek’ is.

Argumenten die binnen het kenmerk *Genre* vallen geven aan wat voor soort kinderboek er wordt beoordeeld. Juryleden kunnen bijvoorbeeld vaststellen: dit is een echt avonturenboek.

Alle argumenten die betrekking hebben op de personages in het boek vallen onder het kenmerk *Personages*.

Argumenten die betrekking hebben op het verhaal vallen onder het kenmerk *Plot*.

Met het kenmerk *Stijl* worden argumenten bedoeld die iets zeggen over de toon en/of de taal die de schrijver in het boek hanteert. Is er sprake van een directe schrijfstijl, rijmschema's of woordgrapjes? Dan worden deze argumenten tot het kenmerk *Stijl* gerekend.

Het kenmerk *Structuur* omvat argumenten die iets zeggen over de opbouw van het boek, de vertelperspectieven en de (vertelde) tijd.

Onder het kenmerk *Thema* vallen argumenten die betrekking hebben op de ideeën die de schrijver in zijn of haar boek heeft uitgewerkt, maar ook argumenten die nadrukkelijk iets zeggen over het onderwerp van het boek. Bijvoorbeeld: het milieu, liefde, filosofie of psychologie.

Argumenten die betrekking hebben op de illustrator van het boek en/of de illustraties in het boek vallen onder het kenmerk *Illustraties* binnen het gecombineerde kenmerk *Illustraties / Multimedia*. Het kenmerk *Multimedia* richt zich op argumenten die iets zeggen over de eventuele extra's die in het kinderboek aanwezig zijn om het verhaal voor kinderen nog aantrekkelijker te maken. Denk bijvoorbeeld aan: tips, weetjes, wrijfplaatjes, geurpagina's en glow-in-the-dark bladzijden.

Het kenmerk *Vormgeving* omvat argumenten die betrekking hebben op het omslag van het boek, de lettergrootte en lettertype in het boek en de vormgeving van de illustraties.

Onder het kenmerk *Overig* vallen alle argumenten die niet onder een van de hierboven genoemde argument-kenmerken vallen. Binnen het gehanteerde model zijn dit hoofdzakelijk argumenten die iets zeggen over de setting en de context van het boek.

4.1.2. Eigenschap

Ook de eigenschappen van de argumenten die in het analyse-instrument worden gebruikt, zullen over het algemeen voor zich spreken. Om eventuele onduidelijkheid uit te sluiten zullen enkele eigenschappen kort in deze subparagraaf worden uitgelegd.

De eigenschap *Doelgroepgericht* omvat argumenten die vaststellen of een boek geschikt en/of toegankelijk is voor de beoogde doelgroep en of het (meer) geschikt is voor meisjes of voor jongens.

Argumenten die vallen onder eigenschap *Emotionaliteit* zeggen iets over emoties die het boek bij lezers opwekt. Dit kunnen verdrietige, maar ook opgewekte emoties zijn.

De eigenschap *Identificatie* behelst argumenten die betrekking hebben op het inlevingsvermogen dat de schrijver door middel van het verhaal en/of de personages bij de lezer opwekt en de herkenbaarheid van het verhaal en/of de personages voor de lezer.

Onder de eigenschap *Intellect* vallen argumenten die vaststellen in hoeverre het boek de lezer aan het denken zet.

De eigenschap *Interactie* richt zich op argumenten die iets zeggen over de interactie tussen het verhaal en de lezer (bijvoorbeeld door middel van extra's als wrijfplaatjes of weetjes).

Argumenten die onder de eigenschap *Intertekstualiteit* vallen, richten zich op de verwijzing van het boek naar andere teksten en boeken. Bijvoorbeeld een moderne bewerking van het scheppingsverhaal.

De eigenschap *Pakkend* bevat alle argumenten die vaststellen in hoeverre het boek de lezer aan zich weet te binden. Bijvoorbeeld: als je eenmaal begint met lezen kun je dit boek niet meer wegleggen.

De eigenschap *Realiteit* omvat argumenten die vaststellen in hoeverre de gebeurtenissen en personages in het verhaal realistisch en/of geloofwaardig zijn.

Argumenten die onder de eigenschap *Samenhang* worden gerekend richten zich op de samenhang van het verhaal, eventuele meerdere verhaallijnen en de samenhang tussen tekst en illustraties.

Onder de eigenschap *Overig* vallen alle argumenten die niet bij een van de andere argument-eigenschappen passen. Enkele voorbeelden hiervan zijn argumenten zoals 'mooi', 'leuk', 'krachtig', 'virtuoos' en nieuwsgierigheid naar het volgende deel.

4.1.3. Codering

In dit analyse-instrument zijn de kenmerken en eigenschappen voorzien van een codering in de vorm van letters en cijfers (zie Figuur 9). Evenals in het model van Linders en Op de Beek is het door middel van deze codering mogelijk om de eigenschappen die de juryleden aan een kinderboek toekennen te koppelen aan een kenmerk of andersom (Linders en Op de Beek, 2009: 248). Zo kan een jurylid bijvoorbeeld stellen dat de schrijver van het boek een grappige schrijfstijl heeft (codering *E-5*), maar kan ook worden besloten dat een van de personages in het verhaal de lezer aan het lachen brengt (codering *C-5*). De codering zorgt er dus voor dat er, op basis van de

aangevoerde argumenten in de juryrapporten, verschillende combinaties kunnen worden gemaakt en de argumenten nauwkeuriger kunnen worden geclassificeerd.

In de volgende paragraaf zullen de resultaten die het analyse-instrument op basis van de argumenten in de juryrapporten heeft opgeleverd, worden beschreven en geïnterpreteerd.

4.2 | Interpretatie en evaluatie argumenten op basis van analyse-instrument

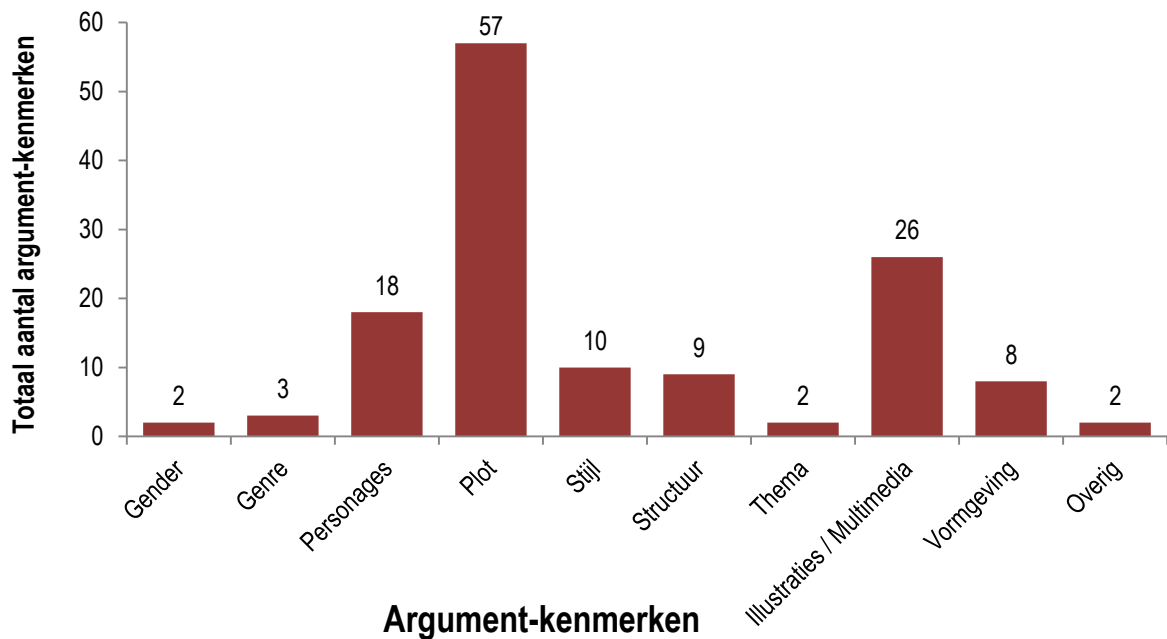
Aan de hand van het analyse-instrument (zie Figuur 9) zijn de argumenten uit de juryrapporten van de drie verschillende jury's (kinderjury 6-9 jaar, kinderjury 10-12 jaar en de Griffeljury) geclassificeerd. Deze juryrapporten zijn terug te vinden in de digitale Bijlage. Per jury zullen de resultaten uit de analyse in de volgende subparagrafen worden besproken en geïnterpreteerd op basis van de reeds behandelde theorieën binnen dit onderzoek.

4.2.1 Analyse argumenten juryrapporten 2007-2017 van de Nederlandse Kinderjury

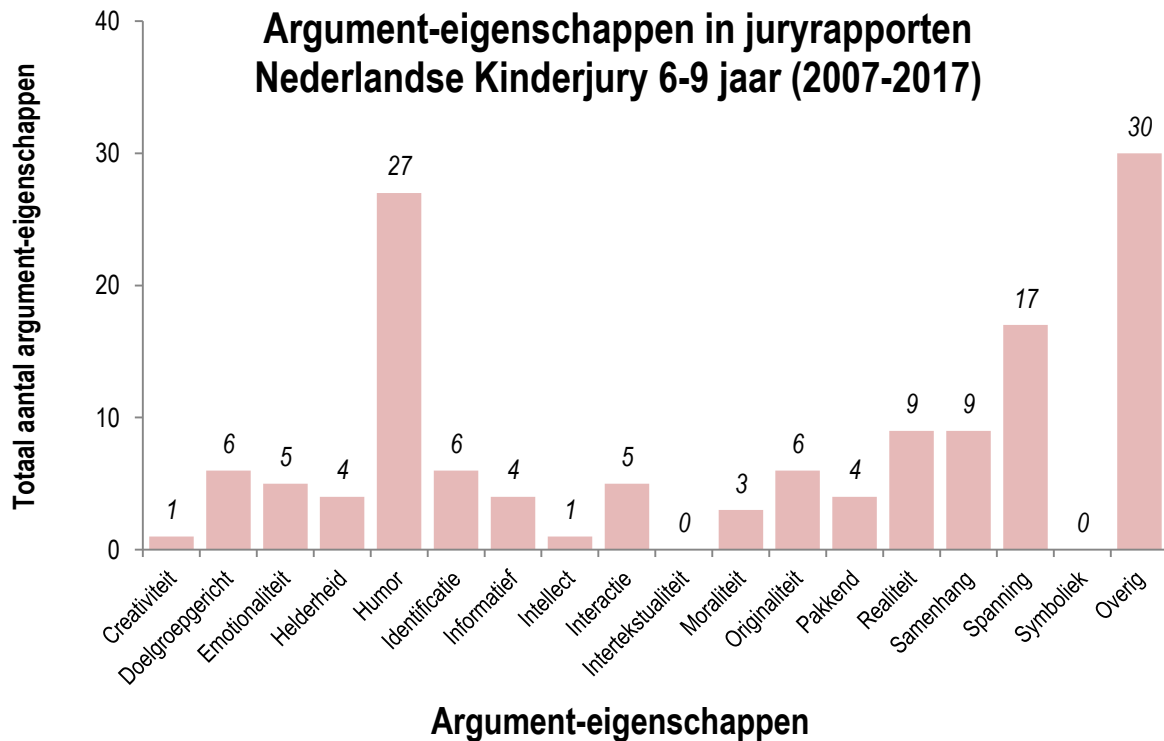
4.2.1.1 Categorie 6-9 jaar

Bij aanvang van dit onderzoek werd voorzichtig gesteld dat kinderen het liefst vermaakt willen worden met een boeiend verhaal. Met behulp van het analyse-instrument zijn de argumenten uit de juryrapporten van 2007 tot en met 2017 geclassificeerd. De berekeningen voor deze analyse zijn uitgezet in Tabel 11 en Tabel 12 (zie Bijlagen). In onderstaande kolomgrafieken zijn de resultaten van de classificatie van de argumenten schematisch weergegeven waarbij onderscheid is gemaakt tussen de argument-kenmerken (zie Figuur 10 op pagina 65) en argument-eigenschappen (zie Figuur 11 op pagina 65).

Argument-kenmerken in juryrapporten van de Nederlandse Kinderjury 6-9 jaar (2007-2017)

Figuur 10. Totaal aantal argument-kenmerken in juryrapporten van De Nederlandse Kinderjury 6-9 jaar (2007-2017).

Figuur 11. Totaal aantal argument-eigenschappen in juryrapporten van De Nederlandse Kinderjury 6-9 jaar (2007-2017).

Uit de inleidingen van de juryrapporten van de Nederlandse Kinderjury komt naar voren dat de Senaat bij het beoordelen van boeken met name let op de spanning, humor, eventuele illustraties en het leesplezier.³⁰ De resultaten van de analyse laten in Figuur 10 en 11 zien dat jonge kinderen hun argumenten voornamelijk baseren op de kenmerken *Personages*, *Plot* en *Illustraties / Multimedia*. De eigenschappen waar deze jonge lezersgroep zich met name op richt zijn *Humor* en *Spanning*. De eigenschap *Overig* scoort hoog omdat dit allerlei omschrijvingen bevat die nergens goed onder te brengen waren. De omschrijvingen waar jonge lezers in hun argumenten veel gebruik van maakten zijn: ‘verrassend’, ‘vertrouwd’, ‘mooi’, ‘leuk’, ‘lief’, ‘kleurrijk’ en ‘vrolijk’ (zie Digitale Bijlage).

De stelling dat kinderen het liefst vermaakt worden met een boeiend verhaal wordt door de resultaten van deze analyse deels ontkracht, omdat jonge kinderen verrassend weinig met een argument kwamen of een boek pakkend was of niet (zie Figuur 11). Jonge kinderen vinden het vooral belangrijk dat een boek spannend en grappig is, dat het verhaal grappige en dappere personages bevat en bijpassende illustraties heeft. Zo stelde de Senaat over *Dolfje Sneeuw* (2009): “De spannende verhalen in het boek worden afgewisseld met grappige tekeningen. Vooral Leo springt eruit omdat hij zo grappig is” (Zie Digitale Bijlage). Daarnaast waarden jonge kinderen het gebruik van woordgrapjes (argument-kenmerk *Stijl*) in het verhaal: “Erg gelachen hebben ze ook om Kraps woordgebruik. Bijvoorbeeld om de zin ‘Sorry *dinges*, ik moet mijn tante *dinges dingesen*. Geen *ding* te verliezen!’. Of om kleine woordgrapjes, zoals op het certificaat voor de ‘on-aard-igste’ aardmannetjes van heel Fantasia” (de Senaat over *Fantasia VII*; 2013, zie Digitale Bijlage).

De jonge kinderen gaven in bijna elk juryrapport argumenten over het gebruik van illustraties, weetjes en andere extra’s. Zo zegt de Senaat over *Sophie en de pinguïns* (2011): “Dit is een boek vol met extraatjes; tekeningen op elke bladzijde, stripjes, een liedje en de gekste bijzonderheden over pinguïns, die toch echt waar zijn (...) De Senaatsleden zijn het niet met elkaar eens of het nou goed is dat de extraatjes door het verhaal heen staan” (zie Digitale Bijlage). De winnende boeken over de muis Geronimo Stilton bevatten de meeste argumenten over het kenmerk *Multimedia* en de daarmee samenhangende eigenschap *Interactie*. Over *Fantasia IV* (2010) zei de Senaat: “De extraatjes in het boek vallen erg in de smaak: de glow-in-the-dark pagina’s en natuurlijk de geurpagina’s. Er zijn twee pagina’s die verschrikkelijk stinken, zo erg dat ze er bijna een verstopte neus van kregen. Gelukkig zit er ook een bladzijde bij die wél lekker ruikt” (zie Digitale Bijlage). Over *Fantasia V* (2011) stelde de Senaat: “Je kunt krassen, ruiken en kijken” (zie Digitale Bijlage) en over *Fantasia VI* (2012):

“Met glimmende letters op de kaft en heel veel tekeningen, kaarten en testjes aan de binnenkant, valt er van alles te zien en te beleven. Lezen in dit boek is een avontuur op

³⁰ Bron: Juryrapporten van de Nederlandse Kinderjury (2007-2017)

zich! (...) En je kunt ook wat doen, zoals bij de ‘wrijfplaatjes’: de Senaat vond het vooraf erg spannend het vakje open te wrijven” (zie Digitale Bijlage).

In lijn met de verschillende lezerstypen van Giehrl (zie Hoofdstuk 1) en het model van Witte dat stelt dat literaire competentie afhangt van onder andere leeftijd (zie subparagraaf 1.3.3), bevestigt de analyse van de juryrapporten dat jonge lezers inderdaad nog geen oog hebben voor intertekstualiteit en de diepere betekenis van een verhaal door middel van symboliek (zie Figuur 11). De juryrapporten van de jongste categorie van de Nederlandse Kinderjury laten zien dat kinderen eerder *emotioneel-fantastische* lezers zijn (zie subparagraaf 1.3.3) wat overeenkomt met een zeer beperkte literaire competentie in het model van Witte (zie subparagraaf 1.3.3). Aan de boekensmaak (zie Tabel 8 en 9) is duidelijk te zien dat deze *evasorische* manier van lezen inderdaad het meest voorkomt onder de jonge lezersgroep van de Nederlandse Kinderjury. Spannende, grappige en avontuurlijke verhalen worden door dit type lezer het liefst gelezen waarbij de geloofwaardigheid (*Realiteit*) van de personages en het verhaal, de *Samenhang* van het plot, de toegankelijkheid (*Doelgroepgericht*) van het plot, *Identificatie* met de gebeurtenissen in het verhaal en met de personages en de *Originaliteit* van het verhaal voor kinderen erg belangrijk zijn (zie Figuur 10 en 11).

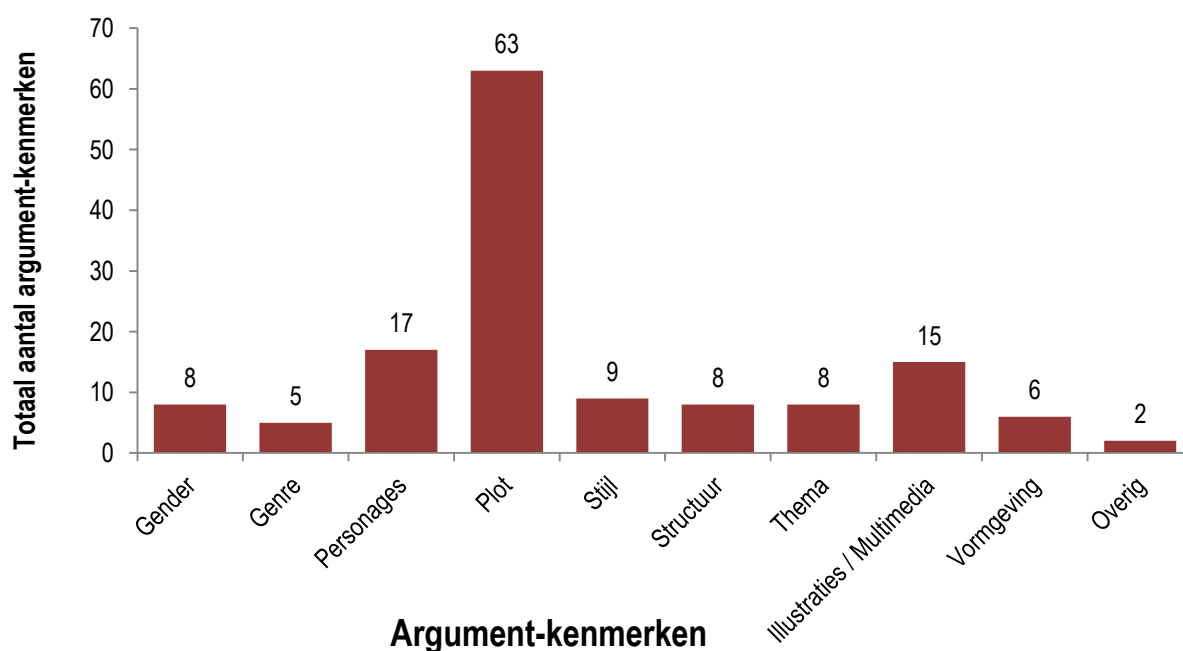
In Hoofdstuk 3 kwam al naar voren dat kinderen in de periode 2007 tot en met 2017 geen non-fictie kinderboeken voor de Kinderjury hadden genomineerd. De analyse van de argumenten uit de juryrapporten toont eveneens aan dat kinderen niet erg bezig zijn of een boek informatief is of in hoeverre een verhaal hen aan het denken zet. Als een boek door kinderen leerzaam wordt bevonden gaat dit niet zozeer over het onderwerp (*Thema*), maar over het leren van nieuwe woorden: “Moeilijke woorden worden goed uitgelegd, zo leer je veel nieuwe woorden” (de Senaat over *Fantasia VI*; 2012, zie Digitale Bijlage). Onder de jonge lezers van de Kinderjury lijken er dus geen *functioneel-pragmatische* lezers te zijn (zie subparagraaf 1.3.3), al is het eveneens goed mogelijk dat deze informatieve boeken de shortlist van de Kinderjury gewoonweg niet halen omdat dit genre ieder jaar te weinig omzet geniet.

In de volgende subparagraaf worden de resultaten van de juryrapporten van de oudste categorie van de Nederlandse Kinderjury op dezelfde wijze beschreven en geïnterpreteerd.

4.2.1.2 Categorie 10-12 jaar

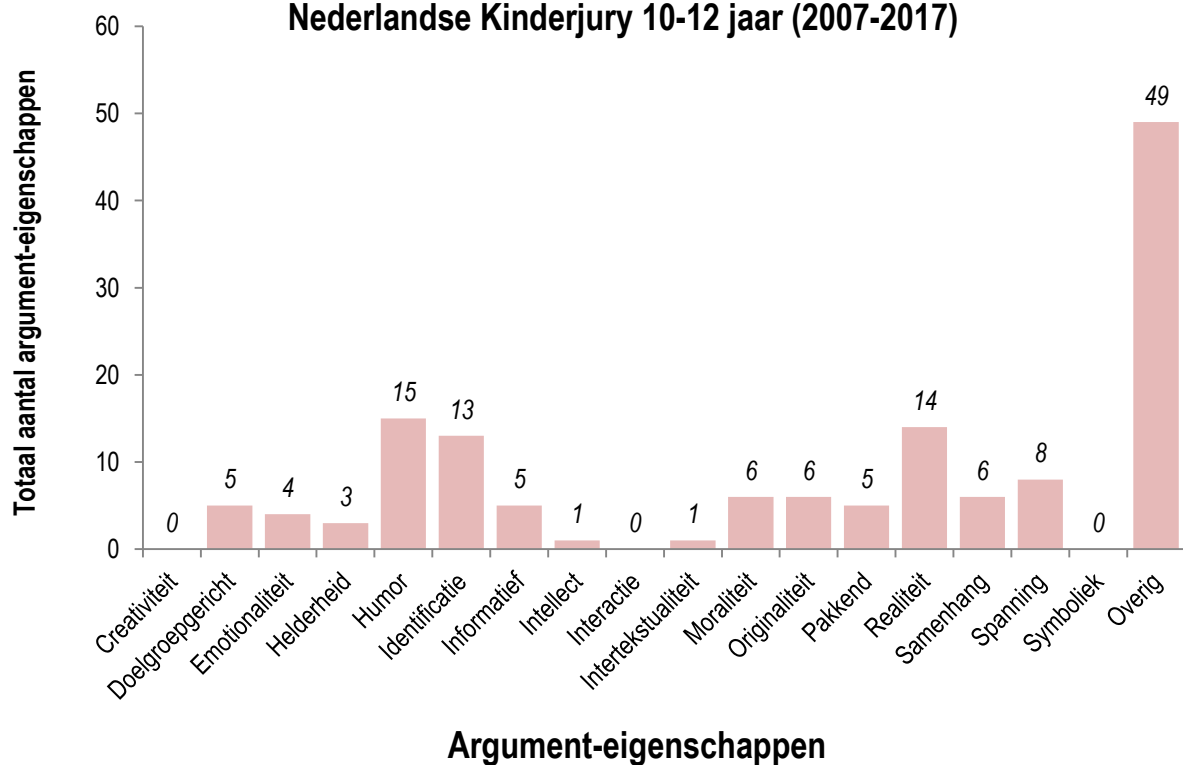
Met behulp van het analyse-instrument zijn de argumenten uit de juryrapporten van 2007 tot en met 2017 geclassificeerd. De berekeningen voor deze analyse zijn uitgezet in Tabel 13 en Tabel 14 (zie Bijlagen). In onderstaande kolomgrafieken zijn de resultaten van de classificatie van de argumenten schematisch weergegeven waarbij onderscheid is gemaakt tussen de argumentkenmerken (zie Figuur 12 op pagina 68) en argument-eigenschappen (zie Figuur 13 op pagina 68).

Argument-kenmerken in juryrapporten van de Nederlandse Kinderjury 10-12 jaar (2007-2017)

Figuur 12. Totaal aantal argument-kenmerken in juryrapporten van De Nederlandse Kinderjury 10-12 jaar (2007-2017).

Argument-eigenschappen in juryrapporten van de Nederlandse Kinderjury 10-12 jaar (2007-2017)

Figuur 13. Totaal aantal argument-eigenschappen in juryrapporten van De Nederlandse Kinderjury 10-12 jaar (2007-2017).

De resultaten van de analyse van de juryrapporten laten in Figuur 12 zien dat oudere kinderen hun argumenten eveneens baseren op *Plot*, *Personages* en *Illustraties / Multimedia*. De eigenschap *Humor* blijft bij deze lezersgroep nog steeds een grote rol spelen en wordt aangevuld met de eigenschappen *Identificatie* en *Realiteit* (zie Figuur 13). De eigenschap *Overig* scoort hier wederom hoog en bevat argumenten als: ‘verrassend’, ‘vertrouwd’, ‘mooi’, ‘leuk’, en ‘bijzonder’ (zie Digitale Bijlage). Een verrassende vondst is een argument uit de juryrapporten dat kon worden gekoppeld aan de eigenschap *Intertekstualiteit*. Het bevat hier een verwijzing naar een personage uit de Griekse mythologie: “Na het lezen van de mythe over Elektra achterin het boek snapte de Senaat de keuze voor de naam Elektra. Bijzonder om op deze manier iets extra’s aan het boek toe te voegen!” (de Senaat over *Voor wie doe jij een moord? door IzzyLove*; 2013, zie Digitale Bijlage).

Een opvallend verschil met de jongere leeftijdscategorie is dat oudere kinderen net iets minder aandacht besteden aan kenmerken als *Stijl* en *Structuur*. De argument-kenmerken *Gender* en *Genre* scoren daarentegen wel aanzienlijk hoger. In de juryrapporten richten oudere lezers hun aandacht vaak op het feit of een boek een typisch ‘meisjesboek’ is of een ‘jongensboek’ (de reden waarom *Genre* hier hoger scoort). Zo zei de Senaat over *Hoe word ik een koppelaar?* (2012):

“Een boek over verliefd worden en koppelen van jongens en meisjes. Dat is vast een meidenboek, dachten de jongens in de Senaat. Maar wat een verrassing: er zitten zoveel grappige en gekke gebeurtenissen in het verhaal dat dit ‘liefdesboek’ zeker ook geschikt is voor jongens!” (zie Digitale Bijlage).

Lezers binnen de oudste leeftijdscategorie van de Kinderjury vinden het dus belangrijk om zich te kunnen identificeren met het verhaal en de personages in een boek. Over *De gruwelijke generaal* (2016) stelden ze:

“De Senaatsleden vinden dit boek goed voor meisjes en jongens. Het verhaal bevat een belangrijke tip voor jongens: meisjes moet je eerlijk behandelen, ze zijn niet minderwaardig. De Senaat vindt het mooi dat je leert uit het boek dat je mag opkomen voor jezelf en zowel jongens als meiden de held kunnen zijn” (zie Digitale Bijlage).

Een ander belangrijk aspect waar oudere lezers zich op richten is in hoeverre het verhaal realistisch is en de personages geloofwaardig handelen:

“De Senaat vindt alleen niet dat je in het echte leven je keuzes kan laten afhangen van dobbelstenen, horoscopen, fortune cookies of de Magic 8-ball zoals Bram doet. (...) In een dagboek horen dingen te staan die echt gebeurd zijn. In de meeste gevallen is dat hier wel zo, maar een aantal gebeurtenissen in het boek vonden de leden soms wat overdreven en daardoor minder geloofwaardig” (de Senaat over *Het leven van een loser: Gedumpt*; 2015, zie Digitale Bijlage).

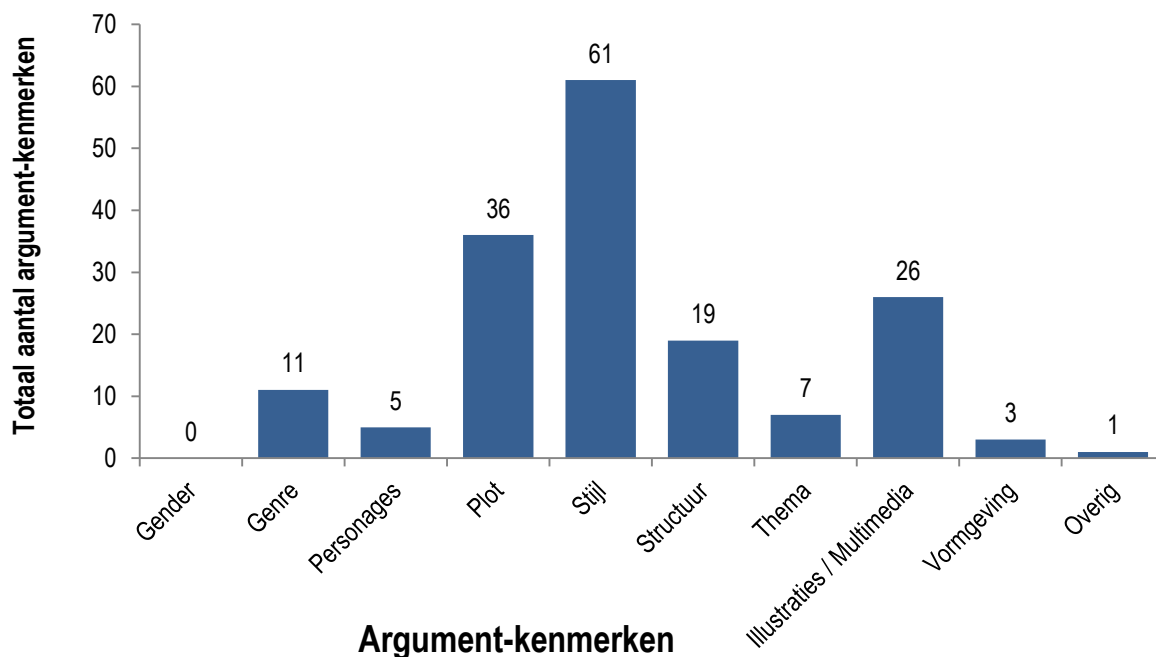
Deze analyse laat zien dat oudere kinderen nog voornamelijk *evasorisch* lezen en over een zeer beperkte literaire competentie beschikken (zie subparagraaf 1.3.3). In Hoofdstuk 3 kwam al aan bod dat oudere kinderen een duidelijke voorkeur hebben voor fictie-verhalen vol avontuur, fantasie en spanning, maar ook voor zogenoemde ‘probleemboeken.’ Uit de analyse van de juryrapporten blijkt dat oudere kinderen bij het beoordelen van deze tienerboeken niet zozeer diep ingaan op het heftige thema of onderliggende symboliek, maar vooral op zoek gaan naar verlichting van de zware emoties dat het boek bij hen oproept: “De Senaatsleden vonden het onderwerp, mishandeling, knap besproken. Want hoewel het een serieuze zaak is, en in het echt ook veel voorkomt, komen er erg veel leuke dingen voor in het boek” (de Senaat over *Stapelverliefd*; 2014, zie Digitale Bijlage). Oudere kinderjury’s lezen dus (nog) niet *cognitief* aangezien zij geen aandacht schenken aan de symbolische eigenschappen van een verhaal (zie Figuur 13 en subparagraaf 1.3.3). De resultaten laten daarentegen zien dat het beleven van en omgaan met verschillende soorten emoties voor kinderen in deze oudere leeftijdscategorie erg belangrijk is. Om dit mogelijk te maken moeten de plot en de bijbehorende personages grappig zijn (*Humor*), realistisch (*Realiteit*), herkenning oproepen (*Identificatie*) en toch ook wel een beetje spannend zijn (*Spanning*).

In de volgende subparagraaf worden de resultaten van de juryrapporten van de Gouden Griffel op dezelfde wijze beschreven en geïnterpreteerd.

4.2.2 Analyse argumenten juryrapporten 2007-2017 van de Gouden Griffel

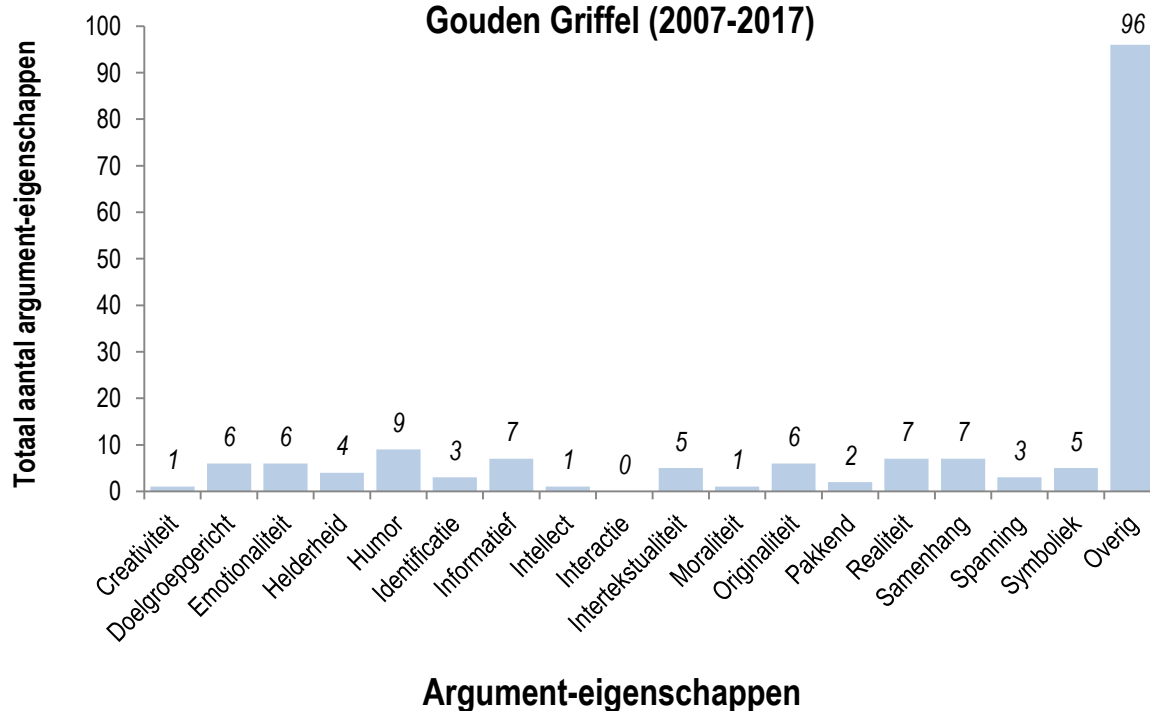
Met behulp van het analyse-instrument zijn de argumenten uit de juryrapporten van 2007 tot en met 2017 geclassificeerd. De berekeningen voor deze analyse zijn uitgezet in Tabel 15 en Tabel 16 (zie Bijlagen). In onderstaande kolomgrafieken zijn de resultaten van de classificatie van de argumenten schematisch weergegeven waarbij onderscheid is gemaakt tussen de argumentkenmerken (zie Figuur 14 op pagina 71) en argument-eigenschappen (zie Figuur 15 op pagina 71).

Argument-kenmerken in juryrapporten van de Gouden Griffel (2007-2017)

Figuur 14. Totaal aantal argument-kenmerken in juryrapporten van de Gouden Griffel (2007-2017).

Argument-eigenschappen in juryrapporten van de Gouden Griffel (2007-2017)

Figuur 15. Totaal aantal argument-eigenschappen in juryrapporten van de Gouden Griffel (2007-2017).

In de inleidingen van de juryrapporten van de Gouden Griffel wordt benadrukt dat de Griffeljury bij het beoordelen van de genomineerde kinderboeken kijkt naar de kwaliteit van de tekst en de eenheid tussen tekst en beeld. Bij het maken van de doorslaggevende keuze, weegt bij de Griffeljury zowel de artistieke kwaliteit van het werk, als de afstemming op de doelgroep sterk mee.³¹ Op deze wijze probeert de jury tot een passend oordeel te komen over literaire verhalen die kinderen wellicht kunnen aanspreken. De juryleden letten in het bijzonder op de originaliteit van het werk, de geloofwaardigheid (van het verhaal), de stijl en compositie.³² Wat direct opvalt is dat volwassenenjury's weinig argumenten geven die te maken hebben met de originaliteit van een boek (zie Figuur 15), ondanks dat ze in hun inleidingen zeggen hier wel waarde aan te hechten. In Figuur 14 laten de resultaten van de analyse van de juryrapporten van de Gouden Griffel zien dat de Griffeljury's voornamelijk iets zeggen over de *Stijl* van het boek, de *Plot* en *Illustraties / Multimedia*. De argument-eigenschappen zijn bij volwassen lezers bijna gelijk verdeeld, waarbij argumenten met betrekking tot de eigenschappen *Humor*, *Informatief*, *Realiteit* en *Samenhang* het vaakst worden benoemd. Een duidelijk uitschieter is de eigenschap *Overig*. Om het verhaal of de schrijfstijl aan te prijzen gebruiken volwassen lezers in de juryrapporten een overdaad aan termen waaronder: 'virtuoos', 'meesterlijk', 'ingenieur', 'trefzeker' en 'sprankelend' die binnen dit analyse-model allemaal onder de eigenschap *Overig* zijn ondergebracht. Zo stelt de Griffeljury over *Een kleine kans* (2007): "Marjolijn Hof schreef met haar romandebuut *Een kleine kans* een ongelofelijk intelligent en sprankelend boek, waaraan werkelijk alles klopt" (zie Digitale Bijlage).

Zoals verwacht gaan de meeste argumenten van volwassenen over de stijl van het boek. De Griffeljury prijst de aangename en grappige schrijfstijl in het informatieve *Winterdieren* (2012): "In soepele, humoristische en aansprekende taal bespreekt Bibi Dumon Tak dieren in hun habitat" (zie Digitale Bijlage). Over *Dissus* (2011) zei de volwassenenjury: "Schijnbaar nonchalant verwerkt hij [de auteur] herhalingen, alliteraties en binnenrijm tot ritmisch goed lopende verhalende dichtregels, die bijna muzikaal aandoen." (zie Digitale Bijlage). Over de dichtbundel *Doodgewoon* (2015) stelde de Griffeljury:

"Haar [de auteur] verstechniek is klassiek: herhalingen, enumeraties, binnenrijm, gekruist rijm, alliteratie en een enkel enjambement. De muziek die uit de bundel opklinkt, is gevarieerd door de gekozen versvormen: een epitaaf, een lamento, een ballade, een elegie, maar bijvoorbeeld ook een smartlap over het zeemansgraf van kleine Klaas" (zie Digitale Bijlage).

De eigenschap *Humor* wordt bij volwassenen met name gekoppeld aan de schrijfstijl van de auteur en minder aan de personages in het boek. Waar de volwassenen, net als kinderjury's,

³¹ Bron: Juryrapporten van de Gouden Griffel (2007-2017)

³² Bron: Juryrapporten van de Gouden Griffel (2007-2017)

bovendien veel waarde aan hechten zijn de illustraties in het boek. De samenhang tussen tekst en beeld wordt in de juryrapporten uitgebreid besproken. Zo stelde de Griffeljury over *Het raadsel van alles wat leeft* (2013):

“Zelden werden de ontwikkeling van een embryo, de landkaart van de Galápagos-eilanden, het overzicht van de bodemlagen en de doorsnede van het menselijk lichaam met zoveel artistieke eigenheid, humor en ook nog informatiewaarde in beeld gebracht. Dankzij Rieders werk wordt de tekst nóg leuker, snap je de evolutietheorie nóg beter en voelt het eerder speels dan schools” (zie Digitale Bijlage).

Over de illustraties in *Dissus* (2011) schreef de Griffeljury:

“Evenals Van der Geest brengt Jan Jutte stoerheid, humor, fijngevoeligheid en duidelijkheid aan in zijn illustraties, passend bij de dynamiek van het verhaal. De zwart-rode kleurstelling refereert aan de natuurlijke kleurtinten uit het oude Griekenland en legt hiermee ook een verbinding met het origineel” (zie Digitale Bijlage).

Volwassenen zien illustraties dus als een manier om een verhaal voor kinderen nog realistischer en leerzamer te maken.

Opvallend – maar wel verwacht – is dat volwassenenjury’s aanzienlijk meer argumenten baseren op de eigenschappen *Intertekstualiteit* en *Symboliek*. Zo stelde de Griffeljury over *Voordat jij er was* (2010): “*Voordat jij er was* is een moderne interpretatie van het scheppingsverhaal” (zie Digitale Bijlage). Over *Dissus* (2011) werd geschreven: “Met *Dissus* schreef Van der Geest een zeer originele, toegankelijke en actuele bewerking van het verhaal over Odysseus” (zie Digitale Bijlage). En in het juryrapport over *Spinder* (2013) besprak de Griffeljury de symboliek in het boek als volgt: “Hidde vergelijkt de mensen om zich heen en het gedrag dat ze vertonen (overigens ook zijn eigen gedrag) met de insecten die hij houdt – alles krioelt, kruipt en fladdert om hem heen, zoals het ook in zijn hoofd krioelt, kruipt en fladdert” (zie Digitale Bijlage). Aan de hand van deze voorbeelden komt duidelijk naar voren dat volwassenen zich op een heel ander leesniveau bevinden dan kinderen. Volwassenen beoordelen kinderboeken als *rationeel-intellectuele* lezers die een boek kritisch ontleden en op zoek gaan naar de diepere lagen in het verhaal en deze ook opmerken (zie subparagraaf 1.3.3). “*Dissus* is een prachtig gelaagd verhaal” (Griffeljury over *Dissus*; 2011, zie Digitale Bijlage), zo stelde de volwassenenjury in het bijbehorende juryrapport. Volwassenen zijn daarnaast *litteraire* lezers die *litterair-esthetisch* lezen. Ze hebben oog voor vorm, zinsconstructies en de verschillende interpretaties die deze aan de lezer kunnen overbrengen en beschikken zodoende over een zeer uitgebreide literaire competentie (zie subparagraaf 1.3.3). Dit blijkt wel uit de beschrijving die de Griffeljury geeft van de taal, structuur en betekenis in *De keel van de nachtegaal* (2009):

“In superlatieven, extremen en contrasten wordt de macht van de keizer beschreven en de weelde van het hof. Daar bewegen zich de hovelingen, dom, slaafs en smakeloos. In schril contrast daarmee staat de slimheid, de moed, de levensvreugde en de waarachtigheid van het kleine meisje, de verteller van het verhaal” (zie Digitale Bijlage).

In de volgende subparagraaf zullen de resultaten uit de voorgaande subparagrafen aan een korte, overkoepelende evaluatie worden onderworpen.

4.2.3 Overkoepelende evaluatie van analyse argumenten uit alle juryrapporten

Door middel van het analyse-instrument zijn de argumenten uit de juryrapporten van de Nederlandse Kinderjury en de Gouden Griffel geclassificeerd. In Hoofdstuk 3 werd bevestigd dat kinderen en volwassenen andere soorten kinderboeken lezen. De resultaten in de zes kolomgrafieken tonen aan dat kinderen en volwassenen deze boeken tevens op geheel andere wijze beoordelen. Dit kan worden verklaard aan de hand van de verschillende literaire competentieniveaus van allebei de groepen. Kinderen zijn *emotioneel-fantastische* lezers met een *evasorische* leesstijl. Zoals verwacht lezen jonge kinderen het liefst avontuurlijke, fantastische en griezelige boeken vol spanning en humor waarbij het leesplezier centraal staat. Analyse wees uit dat ze de woordgrapjes, grappige personages en interactieve extraatjes het meest waardeerden. Bij oudere kinderen gaat identificatie, het leren omgaan met verschillende emoties en geloofwaardigheid een steeds grotere rol spelen tijdens het lezen. Volwassenen zijn *rationeel-intellectuele* en *literair-esthetische* lezers en richten zich tijdens het leesproces op stijl, symboliek en intertekstualiteit waarbij samenhang tussen tekst en beeld, informatieve waarde van het boek, geloofwaardigheid en humor erg belangrijk zijn. Opvallend is dat alle drie de jury's weinig aandacht hebben geschonken aan de originaliteit van de besproken boeken. In het geval van de kinderjury's kan dit worden verklaard, aangezien kinderen een voorliefde hebben voor boekenseries die hun een vertrouwde leeservaring bieden (en dus niet zozeer origineel zijn). Bij de Griffeljury's werd dit niet verwacht, aangezien volwassenen eerder veel waarde leken te hechten aan de artistieke eigenheid van de auteur (zie paragraaf 2.3.2). Dit maakt het tot een interessante vondst. Aan humor werd door de kinderjury's veel aandacht geschonken. Volwassenen letten hier ook op – met name binnen het kenmerk *Stijl* – maar rapporteerden in vergelijking met de kinderjury's significant minder argumenten met betrekking tot humor. Het is goed mogelijk dat de humor in kinderboeken voor volwassenen niet zo grappig (meer) is waardoor het niet als zodoende wordt herkend.

Bij aanvang van dit onderzoek werd gesteld dat volwassenen kinderboeken beoordelen op basis van vakinhoudelijke aspecten en maatschappijvisie (zie Theoretisch en methodologisch kader). In de juryrapporten van de Gouden Griffel wordt de beargumentering van kinderboeken sterk literair gestoeld. De maatschappijvisie ontbrak echter in veel juryrapporten. Hoofdstuk 3

heeft aangetoond dat volwassenen inderdaad graag kinderliteratuur aanprijzen die een maatschappelijke waarde hebben, maar uit de analyse blijkt verrassend genoeg dat ze dit in hun beoordeling niet onderbouwen (de Griffeljury's scoren dan ook laag op het kenmerk *Moraliteit*, zie Figuur 15). Een ander opvallende vondst is dat alle drie de jury's laag scoren op de eigenschap *Intellect*. In Hoofdstuk 1 werd gesteld dat literatuur alle werken omvat die lezers onder andere aan het denken zetten. In de juryrapporten van de Nederlandse Kinderjury en de Gouden Griffel waren deze argumenten niet vaak terug te vinden.

Tot slot viel het tijdens de analyse van de juryrapporten op dat volwassenen niet altijd duidelijk zijn in hun beargumentering. Zoals in subparagraaf 4.2.2. al werd gesteld, gebruiken volwassenen erg veel verschillende termen om aan te geven hoe goed ze het kinderboek vinden. Hoe fraai de beoordelingen ook mogen zijn, deze begrippen zijn vervolgens moeilijk binnen het analyse-instrument te classificeren. Zoals verwacht zijn kinderen daarentegen directer in hun manier van beoordelen wat hun juryrapporten een stuk toegankelijker maakt. Ondanks dat hun beoordelingen niet literair gemotiveerd worden, onderbouwen met name de jongste lezers hun argumenten met termen die gemakkelijk binnen het analyse-instrument zijn in te delen.

Conclusie

In deze Masterscriptie is op grond van verschillende theorieën een beeld geschetst van de functie van kinderboekenprijzen in het subveld van de kinderliteratuur.

Aan de hand van Bourdieu, English en Squires werd vastgesteld dat kinderboekenprijzen veel invloed uitoefenen in het literaire veld door kinderen en volwassenen in aanraking te laten komen met het actuele kinderboekenaanbod. Daarnaast werd aangenomen dat kinderboekenprijzen een belangrijk marketingmiddel vormen en een nauwe samenhang vertonen met de (sociale) media, journalisten en critici. Recensies spelen hierin een belangrijke rol aangezien deze een boek kunnen maken of breken.

Dit onderzoek vertrok vanuit de hypothese dat kinderen en volwassenen een andere smaak hebben op het gebied van kinderboeken en deze op een andere manier waarderen. Door middel van de theorieën van Piaget, Giehlr, Bühler en Witte werd getracht deze hypothese te verklaren. Via het analyseren van genomineerde en winnende titels van verschillende Nederlandse kinderboekenprijzen (en hun uitgeverijen) werkte dit onderzoek toe naar de analyse van de juryrapporten die de afgelopen tien jaar zijn opgesteld voor de winnende boeken van de Nederlandse Kinderjury en de Gouden Griffel. Uit deze corpusanalyse, waarvoor een speciaal analyse-instrument werd ontwikkeld, kan worden geconcludeerd dat kinderen en volwassenen op geheel andere wijze kinderboeken beoordelen.

Een kritische kanttekening die bij het gehanteerde analyse-instrument kan worden geplaatst, is dat het classificeren van argumenten een persoonlijke kwestie is. Dit onderzoek werd uitgevoerd door slechts een persoon. Een andere onderzoeker zou bepaalde argumenten onder een ander argument-kenmerk en/of -eigenschap kunnen onderbrengen dan in dit onderzoek is gedaan. Binnen het huidige model valt tevens op dat de argument-eigenschap *Overig* bij alle jury's hoog scoort. Vervolgonderzoek zou het analyse-instrument kunnen verfijnen door meer argument-eigenschappen aan het model toe te voegen. Zo zouden de argumenten 'mooi' en 'kleurrijk' bijvoorbeeld onder de nieuwe eigenschap 'Schoonheid' kunnen worden geplaatst en de argumenten 'verrassend' en 'leuk' onder 'Vermakelijkheid'. Vervolgonderzoek is in die zin erg interessant, omdat op die manier nog preciezer kan worden vastgelegd wat kinderen en volwassenen waarderen aan kinderliteratuur.

Daarnaast zijn binnen dit onderzoek enkel de positieve argumenten die in de juryrapporten werden aangetroffen in de corpusanalyse meegenomen. Vervolgonderzoek naar de verschillen tussen kinderen en volwassenen in de waardering van kinderliteratuur kan ook de negatieve argumenten meenemen in de analyse. Er zou bovendien een langere tijdsperiode dan tien jaar in overweging genomen kunnen worden. Op die manier kunnen veranderingen in trends op het gebied van de kinderliteratuur duidelijker worden waargenomen. Eventueel kan zo een vervolgonderzoek zich zelfs uitbreiden naar een internationaal niveau.

Deze Masterscriptie begon met de stelling dat kinder- en jeugdliteratuur nog altijd het ondergeschoven kindje is binnen het literaire veld. Het is hoopvol om te kunnen concluderen dat er binnen dit dynamische subveld nog genoeg valt te onderzoeken waardoor kinderliteratuur – in ieder geval op academisch niveau – zeker niet van de radar is verdwenen.

Bibliografie

- Andersen, Sarah. "I'll read for a bit before going to sleep". In: Sarah's Scribbles, *Adulthood is a myth*. Kansas: Andrews McMeel Publishing, 2016. Omslagillustratie.
- Bekkering, H. & Lierop, H. van. 'Hoe literair oordeelt de griffeljury? Harry Bekkering & Helma van Lierop.' *Literatuur zonder leeftijd* 11 (1997): 461-77. Print.
- Bottelberghs, I. *Consumensjes: over kinderen, reclame en communicatie*. Leuven: Lannoocampus, 2007. eBook.
- Boonstra, B. & Lierop, H. van. 'Veelzijdig en verrassend. Juryrapport Theo Thijssenprijs 2000.' *Literatuur zonder leeftijd* 15 (2001): 108-11. Print.
- Bourdieu, Pierre. 'De productie van geloof: bijdrage tot een economie van symbolische goederen.' *Opstellen over smaak, habitus en het veldbegrip*. Amsterdam: Van Gennep, 1992: 246-83. Print.
- Bourdieu, Pierre. 'The Field of Cultural Production, or: the Economic World reversed.' *The Field of Cultural Production*. Cambridge: Polity Press, 1993: 29-73. Print.
- Buijzen, M. "Hoe ouders de strijd met commercie aan kunnen gaan." In: K. Segers & J. Bouwens (Eds.), *Maak mij wat wijs! De media kennen, begrijpen en zelf creëren*, 120-32. Leuven: Lannoocampus, 2010. Print.
- Chambers, A. 'Niets is wat het lijkt.' *De Groene Amsterdammer*. (2000). 1 pag. Online. Internet. 17 oktober 2017. Beschikbaar <https://www.groene.nl/artikel/jeugdliteratuur--2>
- Chambers, A. *Leespraat*. Zoetermeer: NBD Biblion, 2013. eBook.
- Duijx, T., ed. *Leeskracht!* Leidschendam: Uitgeverij Biblion, 2003. eBook.
- English, J. "Introduction: Prizes and the Study of Culture." In: *The Economy of Prestige. Prizes, Awards and the Circulation of Cultural Value*. Cambridge: Harvard University, 2008: 1-16. Print.
- Ghesquière, R. *Jeugdliteratuur in perspectief*. Leuven: Uitgeverij Acco, 2009. eBook.
- Hoogstraaten, M. & Lierop, H. van. 'De stem van de jury. Een onderzoek naar tien jaar jeugdliteraire jury's.' *Literatuur zonder leeftijd* 26 (2012): 61-69. Print.
- Hoven, P. van den. *Grensverkeer: over jeugdliteratuur*. Den Haag: NBLC Uitgeverij, 1994. eBook.
- Lesnik-Oberstein, K. *Children's Literature. New Approaches*. New York: Palgrave Macmillan, 2004. eBook.
- Lierop, H. van. & Peters, H. 'Volwassen leesplezier in jeugdboeken. Van escape naar goede smaak.' *Literatuur zonder leeftijd* 12 (1998): 37-52. Print.
- Lierop, H. van. 'Perspectief op het verleden. Oratie over jeugdliteratuur, volwassenliteratuur en hun geschiedschrijving.' *Literatuur zonder leeftijd* 14 (2000): 74-94. Print.

- Lierop, H. van. & Vriend, G. de. 'De jeugdliteratuurstudie zit in de lift.' *Literatuur zonder leeftijd* 15 (2001): 290-97. Print.
- Lierop, H. van. 'De jeugdliteratuur als graadmeter.' *Literatuur zonder leeftijd* 17 (2003): 25-33. Print.
- Lierop, H. van. 'De hokjesgeest voorbij? Naar aanleiding van *Vrije Vormen* van Joke van Leeuwen.' *Literatuur zonder leeftijd* 17 (2003): 32-39. Print.
- Lierop, H. van. 'Jeugdliteratuur en andere media. Cultuureducatie in woord en beeld.' *Literatuur zonder leeftijd* 19 (2005): 7-10. Print.
- Lierop, H. van. 'De jeugdliteratuurkritiek als graadmeter.' *Literatuur zonder leeftijd* 15 (2005): 20-24. Print.
- Lierop, H. van. 'Hoe oordeelt De Nederlandse Kinderjury?' *Literatuur zonder leeftijd* 20 (2006): 63-71. Print.
- Lierop, H. van. 'Unieke combinaties.' *Literatuur zonder leeftijd* 22 (2008): 6-9. Print.
- Lierop, H. van. 'Gezapig of zelfbewust? Over het zelfbeeld van kinderboekenauteurs.' *Literatuur zonder leeftijd* 26 (2012): 21-35. Print.
- Linders, Y. & Op de Beek, E. 'Evaluatiedomeinen in de Nederlandse literatuurkritiek.' In: Spooren, W. & Sanders, J. *Studies in taalbeheersing* 3. Assen: Van Gorcum, 2009: 247-258. Print.
- Mooren, P. 'Een kerk zonder kinderen. De plaats van de jeugdliteratuur binnen de institutionele analyse van het literaire veld.' *Literatuur zonder leeftijd* 20 (2006): 106-17. Print.
- Oostindië, M. 'Literatuur van kinderen tot bejaarden. De canon in de jeugdliteratuur.' *Tsjip/Letteren* 13 (2003): 25-28. Print.
- Pol, van der, C. *Prentenboeken lezen als literatuur. Een structuralistische benadering van het concept 'literaire competentie' voor kleuters*. Stichting Lezen Reeks 16, 2010. eBook.
- Polumbaum, J. 'Book Reviews. The economy of prestige: Prizes, awards, and the circulation of cultural value.' *Journal of Communication* 57 (2007): 174-181. Print.
- Soetaert, R. Red. Evelyne Coussens. *Cultuur van het lezen*. Den Haag: Nederlandse Taalunie, 2006. eBook.
- Stichting CPNB. *Verbinden door het boek: Meerjarenbeleidsplan CPNB 2016-2020. Versie 2.0*. Amsterdam. Maart 2016. Print.
- Stichting Lezen. *Kwestie van lezen – Deel 2. Praten over boeken op de basisschool, achtergronden en praktische tips voor leerkrachten*. Amsterdam. 2013. Print.
- Stichting Lezen. *Over boeken gesproken. Achtergronden en praktische tips voor in het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het (voorbereidend) middelbaar beroepsonderwijs*. Amsterdam. 2015. Print.

- Squires, C. 'A Common Ground? Book Prize Culture in Europe.' *Javnost-The Public* 11/4 (2004): 37-47. Print.
- Vaessens, T.L. "Lezen in een interdisciplinaire, multimediale cultuur." KNAW discussiemiddag 'Leescultuur onder vuur?' Amsterdam. 28-10-2005. Lezing.
- Vries, A. de. 'Het verdwijnende kinderboek. Opvattingen over jeugdliteratuur na 1980.' *Leesgoed* 17 (1990): 64-68. Print.
- Vries, A. de. 'Wat zegt de Kinderjury? De stem van kinderen bij de canonisering van kinderboeken.' In: Lierop, H. van, Mooren, P. & Verschuren, H. *Het paard van Troje. Niet-schoolse teksten in het onderwijs*. Den Haag: NBLC Uitgeverij, 1996: 107-11. Print.
- Witte, T. 'Van Floortje Bloem naar Inna Wintrop. Zes niveaus van literaire competentie.' *Lezen in de lengte en lezen in de breedte* (2006): 62-91. Print.

Bijlagen

Tabel 8. Genomineerden van De Nederlandse Kinderjury categorie 6-9 jaar in de periode 2007-2017

Jaar	NKJ 6-9 jaar	Uitgeverij	Auteur	Titel	Winnaars
2007	NKJ Prijs	Ploegsma	Vivian den Hollander	<i>Spekkie en Sproet en de verdwenen kaketoetoe</i>	
	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>Leeuwenroof</i>	
	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>Weerwolvenfeest</i>	Pp*
	NKJ Prijs	Ploegsma	Mirjam Oldenhavé	<i>Mees Kees - Een pittig klasje</i>	
	NKJ Prijs	Van Holkema & Warendorf	Jacques Vriens	<i>Meester Jaap houdt van iedereen (meestal...)</i>	
2008	NKJ Prijs	Ploegsma	Vivian den Hollander	<i>Spekkie en Sproet en het raadsel van Roderik</i>	
	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>Weerwolfgeheimen</i>	Pp
	NKJ Prijs	Ploegsma	Mirjam Oldenhavé	<i>Mees Kees - Op de kast</i>	
	NKJ Prijs	Pimento	Harmen van Straaten	<i>Op en top Fien</i>	
	NKJ Prijs	Leopold	Anna Woltz	<i>Het geheim van de stoere prinses</i>	
2009	NKJ Prijs	Ploegsma	Marjon Hoffman	<i>Floor regelt het even</i>	
	NKJ Prijs	Van Holkema & Warendorf	Vivian den Hollander	<i>Een topteam!</i>	
	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>Dolfje Sneeuwwolfje</i>	Pp
	NKJ Prijs	Ploegsma	Mirjam Oldenhavé	<i>Mees Kees - De rekenrap</i>	
	NKJ Prijs	Pimento	Harmen van Straaten	<i>Fien in de hoofdrol</i>	
2010	NKJ Prijs	Querido Kinderboeken	Hans Hagen	<i>Jubelientje krijgt jonkies</i>	
	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>Een weerwolf in de Leeuwenkuil</i>	
	NKJ Prijs	Ploegsma	Mirjam Oldenhavé	<i>Mees Kees - Op kamp</i>	
	NKJ Prijs	De Wakkere Muis	Geronimo Stilton	<i>Fantasia IV: Het Drakenet</i>	Pp
	NKJ Prijs	Pimento	Harmen van Straaten	<i>Super Jan</i>	
2011	NKJ Prijs	Ploegsma	Marjon Hoffman	<i>Floor is smoor</i>	
	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>Weerwolfbende</i>	
	NKJ Prijs	Ploegsma	Mirjam Oldenhavé	<i>Mees Kees - De sponsorloop</i>	
	NKJ Prijs	De Wakkere Muis	Geronimo Stilton	<i>Fantasia V</i>	Pp
	<i>NKJ Pluim</i>	Querido Kinderboeken	Edward van de Vendel	<i>Sofie en de pinguïns</i>	Vp*
2012	NKJ Prijs	Ploegsma	Vivian den Hollander	<i>Spekkie en Sproet en de vreemde ontvoering</i>	
	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>Superdolfje</i>	
	NKJ Prijs	Ploegsma	Mirjam Oldenhavé	<i>Mees Kees gaat verhuizen</i>	
	<i>NKJ Pluim</i>	Van Holkema & Warendorf	Janneke Schotveld	<i>Superjuffie!</i>	Vp
	NKJ Prijs	De Wakkere Muis	Geronimo Stilton	<i>Fantasia VI</i>	Pp
2013	NKJ Prijs	Ploegsma	Vivian den Hollander	<i>Spekkie en Sproet. Raadsels op het cruise-schip</i>	
	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>Weerwolfnachtbaan</i>	
	<i>NKJ Pluim</i>	Van Goor	Tosca Menten	<i>De wraak van Lorre</i>	Vp
	NKJ Prijs	Van Goor	Tosca Menten	<i>Dummie de mummie en het masker van Sebek-Ra</i>	

	NKJ Prijs	De Wakkere Muis	Geronimo Stilton	<i>Fantasia VII</i>	Pp
2014	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>Weerwolfhooikoorts</i>	
	<i>NKJ Pluim</i>	Van Goor	Tosca Menten	<i>Dummie de mummie en de dans van de cobra</i>	<i>Vp</i>
	NKJ Prijs	Van Holkema & Warendorf	Janneke Schotveld	<i>Superjuffie op safari</i>	
	NKJ Prijs	Moon	Manon Sikkkel	<i>Elvis Watt, miljonair</i>	Pp
	NKJ Prijs	De Wakkere Muis	Geronimo Stilton	<i>Fantasia: VIII</i>	
2015	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>MeerMonster</i>	
	NKJ Prijs	Ploegsma	Mirjam Oldenhave	<i>Mees Kees op de planken</i>	
	<i>NKJ Pluim</i>	Van Holkema & Warendorf	Janneke Schotveld	<i>Superjuffie in de soep</i>	<i>Vp</i>
	NKJ Prijs	Moon	Manon Sikkkel	<i>Elvis Watt. Een koffer met geld</i>	
	NKJ Prijs	De Wakkere Muis	Geronimo Stilton	<i>Fantasia IX: De fenomenale reis</i>	Pp
2016	NKJ Prijs	Clavis	Li Lefébure	<i>De reis van Raaf en Papegaai</i>	
	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>Weerwolvensoep</i>	
	NKJ Prijs	Leopold	Jochem Myjer	<i>De Gorgels</i>	Pp
	<i>NKJ Pluim</i>	Van Holkema & Warendorf	Janneke Schotveld	<i>Botje</i>	<i>Vp</i>
	NKJ Prijs	De Wakkere Muis	Geronimo Stilton	<i>Fantasia X</i>	
2017	NKJ Prijs	Lannoo	Andy Griffiths	<i>De waanzinnige boomhut van 65 verdiepingen</i>	Pp
	<i>NKJ Pluim</i>	Luitingh-Sijthoff	Marte Jongbloed	<i>De (niet zo) rampzalige avonturen van Herre</i>	<i>Vp</i>
	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>Dolfje Weerwolfje. MaanMysterie</i>	
	NKJ Prijs	Van Goor	Tosca Menten	<i>Siem Subliem en het ei van Jannes</i>	
	NKJ Prijs	De Wakkere Muis	Geronimo Stilton	<i>Fantasia XI: De duistere driemaster</i>	

* **Pp** = **Publieksprijs**

* *Vp* = *Vakjuryprijs*

Tabel 9. Genomineerden van De Nederlandse Kinderjury categorie 10-12 jaar in de periode 2007-2017

Jaar	NKJ 10-12 jaar	Uitgeverij	Auteur	Titel	Winnaars
2007	NKJ Prijs	Leopold	Arend van Dam	<i>Onder vuur</i>	
	NKJ Prijs	Querido Kinderboeken	Francine Oomen	<i>Hoe overleef ik (zonder) liefde?</i>	Pp*
	NKJ Prijs	Overamstel Uitgevers	Carrie Slee	<i>Afblijven: de filmeditie</i>	
	NKJ Prijs	Pimento	Carrie Slee	<i>Lover of Loser: your choice</i>	
	NKJ Prijs	De Fontein	Niki Smit	<i>100% Lola</i>	
2008	NKJ Prijs	Querido Kinderboeken	Francine Oomen	<i>De droom van Lena Lijstje</i>	
	NKJ Prijs	Querido Kinderboeken	Francine Oomen	<i>Hoe overleef ik met/zonder vrienden?</i>	Pp
	NKJ Prijs	Harmonie	J.K. Rowling	<i>Harry Potter en de Relieken van de Dood</i>	
	NKJ Prijs	Foreign Media Books BV	Carrie Slee	<i>Timboektoe: de filmeditie</i>	
	NKJ Prijs	Van Holkema & Warendorf	Jacques Vriens	<i>Oorlogsgeheimen</i>	
2009	NKJ Prijs	Leopold	Paul van Loon	<i>De Griezelbus – 7</i>	
	NKJ Prijs	Querido Kinderboeken	Francine Oomen	<i>Hoe overleef ik mijn vriendje? (en hij mij!)</i>	Pp
	NKJ Prijs	Foreign Media Books BV	Carrie Slee	<i>Dat heb ik weer! – 1</i>	
	NKJ Prijs	De Fontein	Niki Smit	<i>100% Bo</i>	
	NKJ Prijs	Leopold	Maren Stoffels	<i>Op blote voeten</i>	
2010	NKJ Prijs	Van Goor	Tosca Menten	<i>Dummie de Mummie en de gouden scarabee</i>	
	NKJ Prijs	Querido Kinderboeken	Francine Oomen	<i>Hoe overleef ik (zonder) dromen?</i>	Pp
	NKJ Prijs	Moon	Manon Sikkkel	<i>Is vriendschap 4ever? door Izzylove</i>	
	NKJ Prijs	De Fontein	Niki Smit	<i>100 % Fee</i>	
	NKJ Prijs	Van Holkema & Warendorf	Jacques Vriens	<i>Groep acht aan de macht</i>	
2011	NKJ Prijs	De Fontein	Jeff Kinney	<i>Het leven van een loser. Vette pech!</i>	
	NKJ Pluim	Van Goor	Tosca Menten	<i>Dummie de Mummie en de tombe van Achnetoet</i>	Vp*
	NKJ Prijs	Querido Kinderboeken	Francine Oomen	<i>Hoe overleef ik mijn vader? (en hij mij!?)</i>	Pp
	NKJ Prijs	Foreign Media Books BV	Carrie Slee	<i>Dat heb ik weer! – 3</i>	
	NKJ Prijs	De Fontein	Niki Smit	<i>100% Mila</i>	
2012	NKJ Pluim	Leopold	Paul van Loon	<i>Raveleijn</i>	Vp
	NKJ Prijs	Querido Kinderboeken	Francine Oomen	<i>Hoe overleef ik de pubertijd?</i>	
	NKJ Prijs	Moon	Manon Sikkkel	<i>Hoe word ik een koppelaar?</i>	Pp
	NKJ Prijs	Foreign Media Books BV	Carrie Slee	<i>Dat heb ik weer! – 4</i>	
	NKJ Prijs	De Fontein	Niki Smit	<i>100% Beverly</i>	
2013	NKJ Prijs	De Fontein	Jeff Kinney	<i>Het leven van een loser. Geen paniek!</i>	
	NKJ Prijs	Querido Kinderboeken	Francine Oomen	<i>Hoe overleef ik (zonder) vriendschap & liefde?</i>	
	NKJ Prijs	De Fontein	Rachel Renée Russell	<i>Dagboek van een muts - Zoek 't lekker uit!</i>	
	NKJ Prijs + NKJ Pluim	Moon	Manon Sikkkel	<i>Voor wie doe jij een moord? door Izzylove</i>	Pp + Vp
	NKJ Prijs	De Fontein	Niki Smit	<i>100% Julia</i>	

2014	NKJ Prijs	Lannoo	Andy Griffiths	<i>De waanzinnige boomhut van 13 verdiepingen</i>	
	NKJ Prijs	De Fontein	Jeff Kinney	<i>Leven van een loser. Zwaar de klos!</i>	
	NKJ Prijs	Moon	Manon Sikkel	<i>Heartbreak Hotel door Izzylove</i>	
	NKJ Prijs	De Fontein	Niki Smit	<i>100% Coco. Dagboek van een modeblogger</i>	Pp
	<i>NKJ Pluim</i>	Leopold	Maren Stoffels	<i>Stapelverliefd</i>	<i>Vp</i>
2015	NKJ Prijs	Kluitman	Victoria Farkas	<i>Mainstreet. Een onverwacht spannende vakantie</i>	
	NKJ Prijs	Lannoo	Andy Griffiths	<i>De waanzinnige boomhut van 39 verdiepingen</i>	
	NKJ Prijs	De Fontein	Jeff Kinney	<i>Het leven van loser. Gedumpt</i>	Pp
	NKJ Prijs	Van Goor	Tosca Menten	<i>Dummie de Mummie en de ster Thoeban</i>	
	<i>NKJ Pluim</i>	De Fontein	Niki Smit	<i>100% Coco. Paris</i>	<i>Vp</i>
2016	<i>NKJ Pluim</i>	De Fontein	Jozua Douglas	<i>De gruwelijke generaal</i>	<i>Vp</i>
	NKJ Prijs	Lannoo	Andy Griffiths	<i>De waanzinnig boomhut van 52 verdiepingen</i>	
	NKJ Prijs	Van Goor	Tosca Menten	<i>Dirkje Bakkes, brandnetelspecialist</i>	
	NKJ Prijs	Van Goor	Tosca Menten	<i>Dummie de Mummie en de drums van Massoeba</i>	Pp
	NKJ Prijs	De Fontein	Jeff Kinney	<i>Het leven van een loser. Flutvakantie</i>	
2017	<i>NKJ Pluim</i>	De Fontein	Jozua Douglas	<i>Costa Banana 2. De ongelooflijke Ravi Ravioli</i>	<i>Vp</i>
	NKJ Prijs	De Fontein	Jeff Kinney	<i>Het leven van een loser. Ff offline</i>	
	NKJ Prijs	Van Goor	Tosca Menten	<i>Dummie de Mummie en de smaragd van de Nijl</i>	
	NKJ Prijs	De Fontein	Rachel Renée Russell	<i>Dagboek van een muts - Puppy Love</i>	Pp
	NKJ Prijs	De Fontein	Niki Smit	<i>100% Coco. New York</i>	

* **Pp** = **Publieksprijs**

* *Vp* = *Vakjuryprijs*

Tabel 10. Genomineerden van de Gouden Griffel in de periode 2007-2017

Jaar	Genomineerden GG	Uitgeverij	Auteur	Titel	Winnaars
2007	Tot 6 jaar	Nieuw Amsterdam	Sjoerd Kuiper	<i>Robin is verliefd</i>	
	Tot 6 jaar	Querido Kinderboeken	Joke van Leeuwen	<i>Heb je mijn zusje gezien?</i>	
	Vanaf 6 jaar	Querido Kinderboeken	Kate DiCamillo	<i>De wonderbaarlijke reis van Edward Tulane</i>	
	Vanaf 6 jaar	Zirkoon	Ceseli Josephus Jitta	<i>Lola en de leasekat</i>	
	Vanaf 9 jaar - poëzie	Hoogland & Van Klaveren	Sharon Creech	<i>Hou van die hond</i>	
	Vanaf 9 jaar - informatief	Ploegsma	Nico de Haan	<i>Vogelontdekgers</i>	
	Vanaf 9 jaar	Querido Kinderboeken	Veronica Hazelhoff	<i>Bezoek van Mister P</i>	
	Vanaf 9 jaar	Querido Kinderboeken	Marjolijn Hof	<i>Een kleine kans</i>	GG*
	Vanaf 9 jaar - informatief	Querido Kinderboeken	Bibi Dumon Tak	<i>Bibi's bijzondere beestenboek</i>	
2008	Tot 6 jaar	Nieuw Amsterdam	Sjoerd Kuiper	<i>Sjaantje doet alsof</i>	
	Tot 6 jaar	De Eenhoorn	Edward van de Vendel	<i>Eén miljoen vlinders</i>	
	Vanaf 6 jaar - informatief	Van Holkema & Warendorf	Arend van Dam	<i>Lang geleden</i>	
	Vanaf 6 jaar	Querido Kinderboeken	Wolf Erlbruch	<i>De eend, de dood en de tulp</i>	
	Vanaf 6 jaar	Lannoo	Maria Parr	<i>De wonderlijke lotgevallen van Olle en Lena</i>	
	Vanaf 9 jaar	Querido Kinderboeken	Timothée de Fombelle	<i>Tobie Lolness. Op de vlucht</i>	
	Vanaf 9 jaar - poëzie	Prometheus	Gerrit Komrij	<i>De Nederlandse kinderpoëzie in 1000 en enige gedichten</i>	
	Vanaf 9 jaar	Lemniscaat	Jan Michael	<i>Op weg naar huis</i>	
	Vanaf 9 jaar - informatief	Nieuw Amsterdam	Jan Paul Schutten	<i>Kinderen van Amsterdam</i>	GG
2009	Tot 6 jaar	De Eenhoorn	Komako Sakai	<i>Sneeuw!</i>	
	Tot 6 jaar	Lannoo	Tijbbe Veldkamp	<i>Agent en Boef</i>	
	Vanaf 6 jaar - poëzie	Leopold	Ted van Lieshout	<i>Spin op sokken</i>	
	Vanaf 6 jaar	Lemniscaat	Koos Meinderts & Harrie Jekkers	<i>Ballade van de dood</i>	
	Vanaf 6 jaar	De Eenhoorn	Elvis Peeters	<i>Meneer Papier en zijn meisje</i>	
	Vanaf 6 jaar - poëzie	Querido Kinderboeken	Edward van de Vendel	<i>Opa laat zijn tenen zien</i>	
	Vanaf 9 jaar - informatief	Atlas	Bill Bryson	<i>Een heel kleine geschiedenis van bijna alles</i>	
	Vanaf 9 jaar - informatief	Querido Kinderboeken	Joke van Leeuwen	<i>Een halve hond heel denken</i>	
	Vanaf 9 jaar	De Eenhoorn	Peter Verhelst	<i>Het geheim van de keel van de nachtegaal</i>	GG
	Vanaf 9 jaar	Querido Kinderboeken	Dirk Weber	<i>Duivendrop</i>	
2010	Tot 6 jaar	Querido Kinderboeken	Gerda Dendooven	<i>Hoe het varken aan zijn krulstaart kwam</i>	
	Tot 6 jaar	Gottmer	Marjet Huiberts	<i>Aadje Piraatje</i>	
	Tot 6 jaar	Querido Kinderboeken	Bibi Dumon Tak	<i>Fiet wil rennen</i>	
	Vanaf 6 jaar	Querido Kinderboeken	Daan Remmerts de Vries	<i>Voordat jij er was</i>	GG
	Vanaf 6 jaar	Leopold	Gideon Samson	<i>Ziek</i>	
	Vanaf 6 jaar - poëzie	Querido Kinderboeken	Edward van de Vendel	<i>Fluit zoals je bent</i>	
	Vanaf 9 jaar - informatief	Leopold	Ted van Lieshout	<i>Hou van mij</i>	

	Vanaf 9 jaar	The House of Books	Ditte Merle	<i>Wild verliefd</i>	
	Vanaf 9 jaar - informatief	KIT Publishers	Liesbet Ruben & Babette van Ogtrop	<i>De parel en de draak</i>	
	Vanaf 9 jaar	Lemniscaat	Tijbbe Veldkamp	<i>Tiffany Dop</i>	
2011	Tot 6 jaar	De Eenhoorn	Kitty Crowther	<i>En?</i>	
	Tot 6 jaar	Querido Kinderboeken	Imme Dros	<i>Het Boeboek</i>	
	Tot 6 jaar - informatief	Leopold	Daan Remmerts de Vries	<i>Meneer Kandinsky was een schilder</i>	
	Vanaf 6 jaar	Querido Kinderboeken	Michael de Cock	<i>Hoe oma almaar kleiner werd</i>	
	Vanaf 6 jaar	Gottmer	Marjet Huiberts	<i>Roodkapje was een toffe meid</i>	
	Vanaf 6 jaar - poëzie	Querido Kinderboeken	Edward van de Vendel	<i>Hoera voor Superguppie!</i>	
	Vanaf 6 jaar - poëzie	Gottmer	Bette Westera	<i>Ik leer je liedjes van verlangen, en aan je apenstaartje hangen</i>	
	Vanaf 9 jaar	Davidsfonds / Infodok	Michael de Cock	<i>Vliegen tot de hemel</i>	
	Vanaf 9 jaar	Querido Kinderboeken	Simon van der Geest	<i>Dissus</i>	GG
	Vanaf 9 jaar - informatief	Zwijsen	Kinderuniversiteit van Tilburg	<i>Ik? Wie is dat?</i>	
2012	Tot 6 jaar	Lemniscaat	Sjoerd Kuiper	<i>O rode papaver, boem pats knal!</i>	
	Tot 6 jaar	Leopold	Wouter van Reek	<i>Keepvogel en Kijkvogel in het spoor van Mondriaan</i>	
	Vanaf 6 jaar	Gottmer	Siri Kolu	<i>Ik en de rovers</i>	
	Vanaf 6 jaar	Querido Kinderboeken	Edward van de Vendel	<i>Toen kwam Sam</i>	
	Vanaf 9 jaar	Van Goor	Harm de Jonge	<i>Vuurbom</i>	
	Vanaf 9 jaar - poëzie	Leopold	Ted van Lieshout	<i>Driedelig paard</i>	
	Vanaf 9 jaar - informatief	Querido Kinderboeken	Jacqueline van Maarsen	<i>Je beste vriendin Anne</i>	
	Vanaf 9 jaar	Leopold	Truus Matti	<i>Mister Orange</i>	
	Vanaf 9 jaar - informatief	Querido Kinderboeken	Bibi Dumon Tak	<i>Winterdieren</i>	GG
2013	Tot 6 jaar	Querido Kinderboeken	Kim Fupz Aakeson	<i>Zondag</i>	
	Tot 6 jaar	Querido Kinderboeken	Imme Dros	<i>Zoveel als de wereld hou ik van jou</i>	
	Vanaf 6 jaar	De Eenhoorn	Bart Moeyaert	<i>Wie klopt daar?</i>	
	Vanaf 6 jaar	De Eenhoorn	Anne Provoost	<i>Springdag</i>	
	Vanaf 6 jaar - informatief	KIT Publishers	Liesbet Ruben & Babette van Ogtrop	<i>De slipper van Maria Bonita</i>	
	Vanaf 9 jaar	Querido Kinderboeken	Simon van der Geest	<i>Spinder</i>	GG
	Vanaf 9 jaar	Leopold	Gideon Samson	<i>Zwarte zwaan</i>	
2014	Tot 6 jaar	Gottmer	Bette Westera	<i>Held op sokken</i>	
	Tot 6 jaar	Querido Kinderboeken	Jean Reidy	<i>Wij samen op stap</i>	
	Vanaf 6 jaar	Hoogland & Van Klaveren	Stian Hole	<i>Garmanns straat</i>	
	Vanaf 6 jaar	Querido Kinderboeken	Jef Aerts	<i>Groter dan een droom</i>	
	Vanaf 9 jaar	Querido Kinderboeken	Jef Aerts	<i>Vissen smelten niet</i>	
	Vanaf 9 jaar - poëzie	Querido Kinderboeken	Hans & Monique Hagen	<i>Ik zoek een woord</i>	
	Vanaf 9 jaar - poëzie	Clavis	Gil vander Heyden	<i>Kleine stemmen</i>	
	Vanaf 9 jaar - informatief	Gottmer	Jan Paul Schutten	<i>Het raadsel van alles wat leeft</i>	GG
	Vanaf 9 jaar	Leopold	Emiel de Wild	<i>Broergeheim</i>	

2015	Tot 6 jaar	De Fontein	Drew Daywalt	<i>De krijtjes staken</i>	
	Tot 6 jaar	Querido Kinderboeken	Daan Remmerts de Vries	<i>Soms laat ik je even achter</i>	
	Vanaf 6 jaar	Querido Kinderboeken	Håkon Øvreås	<i>Bruno wordt een superheld</i>	
	Vanaf 6 jaar	Lannoo	Sylvia Vanden Heede	<i>Een afspraakje in het bos</i>	
	Vanaf 6 jaar - poëzie	Gottmer	Bette Westera	<i>Doodgewoon</i>	GG
	Vanaf 9 jaar - informatief	Lemniscaat	Annet Huizer	<i>Hoe ik per ongeluk een boek schreef</i>	
	Vanaf 9 jaar - informatief	Kluitman	Stine Jensen	<i>Lieve Stine, weet jij het?</i>	
	Vanaf 9 jaar	Lemniscaat	Sjoerd Kuiper	<i>Hotel de Grote L</i>	
	Vanaf 9 jaar	Querido Kinderboeken	Dirk Weber	<i>De goochelaar, de geit en ik</i>	
2016	Tot 6 jaar	Querido Kinderboeken	Imme Dros	<i>Tijs en de eenhoofd</i>	
	Tot 6 jaar	Lemniscaat	Tijbbe Veldkamp	<i>Kom uit die kraan!!</i>	
	Vanaf 6 jaar - poëzie	Querido Kinderboeken	Hans & Monique Hagen	<i>Nooit denk ik aan niets</i>	
	Vanaf 6 jaar	Querido Kinderboeken	Joke van Leeuwen	<i>Mooi boek</i>	
	Vanaf 6 jaar	Querido Kinderboeken	Toon Tellegen	<i>De tuin van de walvis</i>	
	Vanaf 9 jaar - informatief	Hoogland & Van Klaveren	Joukje Akveld	<i>Een aap op de wc</i>	
	Vanaf 9 jaar - poëzie	Leopold	Ted van Lieshout	<i>Rond vierkant vierkant rond</i>	
	Vanaf 9 jaar	Querido Kinderboeken	Daan Remmerts de Vries	<i>Groter dan de lucht, erger dan de zon</i>	
	Vanaf 9 jaar – informatief	Querido Kinderboeken	Edward van de Vendel	<i>Stem op de okapi</i>	
	Vanaf 9 jaar	Querido Kinderboeken	Anna Woltz	<i>Gips</i>	GG
2017	Tot 6 jaar	Querido Kinderboeken	Bibi Dumon Tak	<i>Siens hemel</i>	
	Tot 6 jaar	Lemniscaat	Maranke Rinck	<i>Tangramkat</i>	
	Vanaf 6 jaar	Leopold	Martine Letterie	<i>Kinderen met een ster</i>	
	Vanaf 6 jaar – informatief	Gottmer	Bette Westera	<i>Baby'tje in mama's buik</i>	
	Vanaf 9 jaar	Hoogland & Van Klaveren	Koos Meinderts	<i>Naar het noorden</i>	GG
	Vanaf 9 jaar – informatief	Leopold	Daan Remmerts de Vries	<i>T.rex Trix in Naturalis</i>	
	Vanaf 9 jaar	Querido Kinderboeken	Anna Woltz	<i>Alaska</i>	

GG* = Gouden Griffel

Tabel 11. Berekeningen argument-kenmerken in juryrapporten van de Nederlandse Kinderjury in de periode 2007-2017 (categorie 6-9 jaar)

**som van percentage kan afwijken van 100 door afronding.*

<i>Argument-kenmerk</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>
Gender	2	1,5
Genre	3	2,2
Personages	18	13,1
Plot	57	41,6
Stijl	10	7,3
Structuur	9	6,6
Thema	2	1,5
Illustraties / Multimedia	26	19,0
Vormgeving	8	5,8
Overig	2	1,5

Tabel 12. Berekeningen argument-eigenschappen in juryrapporten van de Nederlandse Kinderjury in de periode 2007-2017 (categorie 6-9 jaar)

**som van percentage kan afwijken van 100 door afronding.*

<i>Argument-eigenschap</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>
Creativiteit	1	0,7
Doelgroepgericht	6	4,4
Emotionaliteit	5	3,6
Helderheid	4	2,9
Humor	27	19,7
Identificatie	6	4,4
Informatief	4	2,9
Intellect	1	0,7
Interactie	5	3,6
Intertekstualiteit	0	0,0
Moraliteit	3	2,2
Originaliteit	6	4,4
Pakkend	4	2,9
Realiteit	9	6,6
Samenhang	9	6,6
Spanning	17	12,4
Symboliek	0	0,0
Overig	30	21,9

Tabel 13. Berekeningen argument-kenmerken in juryrapporten van de Nederlandse Kinderjury in de periode 2007-2017 (categorie 10-12 jaar)

**som van percentage kan afwijken van 100 door afronding.*

<i>Argument-kenmerk</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>
Gender	0	0,0
Genre	11	6,5
Personages	5	3,0
Plot	63	44,7
Stijl	9	6,4
Structuur	8	5,7
Thema	8	5,7
Illustraties / Multimedia	15	10,6
Vormgeving	6	4,3
Overig	2	1,4

Tabel 14. Berekeningen argument-eigenschappen in juryrapporten van de Nederlandse Kinderjury in de periode 2007-2017 (categorie 10-12 jaar)

**som van percentage kan afwijken van 100 door afronding.*

<i>Argument-eigenschap</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>
Creativiteit	0	0,0
Doelgroepgericht	5	3,5
Emotionaliteit	4	2,8
Helderheid	3	2,1
Humor	15	10,6
Identificatie	13	9,2
Informatief	5	3,5
Intellect	1	0,7
Interactie	0	0,0
Intertekstualiteit	1	0,7
Moraliteit	6	4,3
Originaliteit	6	4,3
Pakkend	5	3,5
Realiteit	14	9,9
Samenhang	6	4,3
Spanning	8	5,7
Symboliek	0	0,0
Overig	49	34,8

Tabel 15. Berekeningen argument-kenmerken in juryrapporten van de Gouden Griffel in de periode 2007-2017

**som van percentage kan afwijken van 100 door afronding.*

<i>Argument-kenmerk</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>
Gender	0	0,0
Genre	11	6,5
Personages	5	3,0
Plot	36	21,3
Stijl	61	36,1
Structuur	19	11,2
Thema	7	4,1
Illustraties / Multimedia	26	15,4
Vormgeving	3	1,8
Overig	1	0,6

Tabel 16. Berekeningen argument-eigenschappen in juryrapporten van de Gouden Griffel in de periode 2007-2017

**som van percentage kan afwijken van 100 door afronding.*

<i>Argument-eigenschap</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>
Creativiteit	1	0,6
Doelgroepgericht	6	3,6
Emotionaliteit	6	3,6
Helderheid	4	2,4
Humor	9	5,3
Identificatie	3	1,8
Informatief	7	4,1
Intellect	1	0,6
Interactie	0	0,0
Intertekstualiteit	5	3,0
Moraliteit	1	0,6
Originaliteit	6	3,6
Pakkend	2	1,2
Realiteit	7	4,1
Samenhang	7	4,1
Spanning	3	1,8
Symboliek	5	3,0
Overig	96	56,8

Masteropleiding Letterkunde

Docent voor wie dit document is bestemd:

Mevr. Dr. M. Koffeman & Dhr. Prof. Dr. J. Joosten

Titel van het document:

Kinderliteratuur als ondergeschoven kindje: een analyse van de verschillen tussen kinderen en volwassenen in de waardering van kinderliteratuur

Datum van indiening: *15 juli 2018*

Het hier ingediende werk is de verantwoordelijkheid van ondergetekende.

Ondergetekende verklaart hierbij geen plagiaat te hebben gepleegd en niet ongeoorloofd met anderen te hebben samengewerkt.

Naam student:

Eline van der Boog

Studentnummer:

4766946

Radboud Universiteit Nijmegen

